

ปีที่ ๕๕ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐

รัฐสภาสาร

ISSN 0125-0957

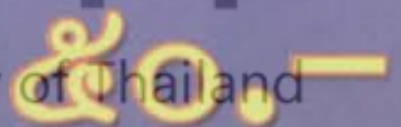
เรื่องเด่นในฉบับ

พระบรมเชษานุภาพของพระมหากษัตริย์ไทย

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ขอเชิญประชาชนทั่วประเทศร่วมเดินเทิดพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

จัดโดย **สสร.**

ในวันอาทิตย์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ เวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา

เริ่มต้นเดินเทิดพระเกียรติฯ จากลานพระราชวังดุสิต (ลานพระบรมรูปทรงม้า)

ถึงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยแล้ววนกลับมายังจุดเริ่มต้น ระยะทาง ๔.๕ กิโลเมตร

สอบถามรายละเอียดได้ที่

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. ๐ ๒๓๔๗ ๓๐๕๕

Legislative Institutional Repository of Thailand

ทำดัชนีแล้ว

รัฐสภาไทย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

รัฐสภาสาร

ISSN 0125-0957

ที่ปรึกษา

นายพิฑูร พุ่มทิวัญญ์

นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

บรรณาธิการ

นางสาวอัจฉราฉวี นิเมศิริ

ผู้จัดการ

นางบุษราคัม เชาวนศิริ

แคร่ญญิก

นางสาวสุพัตรา กบิลคาม

กองบรรณาธิการ

นางพรรณพร สิ้นสวัสดิ์

นางสาวอรทัย แสนบุตร

นางสาวอารีย์วรรณ พูลทรัพย์

นางสาวจุฬารัตน์ เต็มผล

นายพรชัย แฉ่นแฉ่น

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ เรืองสอน

นายนิธิทัศน์ องค์กรวิชัย

นางสาวทิพย์วิมล อ่อนกลิ่น

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ กันเกษแก้ว

นางสาวอาภรณ์ เนื่องเศรษฐ์

นางเสาวลักษณ์ สอนเศรษฐ์

นางภัทราภรณ์ ทับทิมศรี

พิมพ์

สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายสมพงษ์ ปรีชาธนพนธ์

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ
เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภา และอื่นๆ
ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๓๔ อาคารธนาคารทหารไทย (ชั้น ๕ c) ถนนพญาไท
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๑๘-๒๒ โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๒๑
e-mail : rattasapasarn@yahoo.com

การสมัครเป็นสมาชิก

ค่าสมัครสมาชิก ปีละ ๕๐๐ บาท (๑๒ เล่ม)
ราคาจำหน่ายเล่มละ ๕๐ บาท (รวมค่าจัดส่ง)
กำหนดออกเดือนละ ๑ ฉบับ

การส่งบทความลงเผยแพร่ในหนังสือรัฐสภาสารจะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน การพิจารณาอนุมัติบทความที่นำลงพิมพ์ดำเนินการโดยกองบรรณาธิการและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ บทความ ข้อความ ความคิดเห็น หรือข้อเขียนใดที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้เป็นความเห็นส่วนตัวไม่ผูกพันกับทางราชการแต่ประการใด

LIART

Legislative Institutional Repository of Thailand

บทบรรณาธิการ

พระมหากษัตริย์ของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ผ่านกาลเวลามานานนับ ๑,๐๐๐ ปี แม้จะทรงมีพระราชอำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่ลักษณะการใช้พระราชอำนาจของแต่ละยุคแต่ละสมัย ไม่ได้เป็นไปเพื่อกดขี่ข่มเหงรังแกประชาชน แม้แต่น้อย สถาบันพระมหากษัตริย์ได้จารึกติดตรึงอยู่ในหัวใจของคนไทยมานาน ที่ได้ทรงปกครองดูแลราษฎรเยี่ยงบิดาปกครองบุตร ไม่ว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดล้วนมั่นคงอยู่ในพระราชหฤทัย ที่จะต้องดำรงพระราชจริยาวัตรอันงามดั่งนี้ จึงทำให้พระมหากษัตริย์ของไทยทรงเป็น ๘ ผู้สถิตในดวงใจของคนไทยทั่วหล้า

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรภายใต้เบื้องพระบรมโพธิสมภาร รัฐสภาสารฉบับนี้ขอนำเสนอบทความเรื่อง *พระบรมเดชาานุภาพของพระมหากษัตริย์ไทย* บทความเรื่องนี้เป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของนิทรรศการเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ โดยทางสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติขึ้นตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ ต่อเนื่องไปจนถึงสิ้นปี

และในช่วงนี้เป็นช่วงที่ประเทศของเรากำลังตื่นตัวในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในการจัดทำร่างฯ นั้น ความคิดเห็นของประชาชนถือเป็นหัวใจสำคัญ เพราะจุดมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการที่จะสะท้อนความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม รัฐสภาสารจึงขอนำเสนอบทความเรื่อง *ความคิดเห็นของประชาชนกับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับรับฟังความคิดเห็น* เป็นการประมวลความคิดเห็นของประชาชนจากภาคต่าง ๆ ทั้งในเวทีระดับจังหวัดและสอบถามเป็นรายบุคคล อีกทั้งยังมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบทความเรื่อง *ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แนวทางการป้องกันมลภาวะอันเกิดจากเรือในน่านน้ำไทย* เป็นการ

LI RT

วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีซึ่งกำลังรอการพิจารณาอยู่ในชั้นสภาผู้แทนราษฎรว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นผลประโยชน์ต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรัฐสภา ผู้ประกอบการเรือ

ปิดท้ายเล่มด้วย **คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ** ในฉบับนี้ขอเสนอคำว่า การลงมติ (vote) การเลือกตั้ง (election) การสรรหา (selection) และการแต่งตั้ง (appointment) จะบอกถึงความหมายของคำศัพท์แต่ละคำ และตัวอย่างของการนำไปใช้

ท้ายนี้ ทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านสมาชิกรัฐสภาสาร รวมทั้งผู้ที่สนใจติดตามอ่านหนังสือรัฐสภาสาร จะได้รับความรู้และสาระประโยชน์จากการอ่านหนังสือของเรา

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปีที่ ๕๕ ฉบับที่ ๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐
Vol. 55 No. 6 June 2007

พระบรมเดชาภาพของพระมหากษัตริย์ไทย

๗

สุเทพ เอี่ยมคง

ความคิดเห็นของประชาชนกับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

๔๕

ไพโรจน์ โพธิ์ไสย

ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๙๑

แนวทางการป้องกันมลภาวะอันเกิดจากเรือในน่านน้ำไทย

สมัชฌ์ สมบัติพานิช

คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษ

๑๑๕

สำนักภาษาต่างประเทศ

Legislative Institutional Repository of Thailand

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระบรมเจชาอนุภาว ของพระมหากษัตริย์ไทย

สุเทพ เอี่ยมคง *

ประวัติศาสตร์อันยาวนานของชาติไทยไม่เคยว่างเว้นพระมหากษัตริย์ ที่ครองราชบัลลังก์เพื่อทรงนำพาประเทศให้ผ่านพ้นช่วงเวลาวิกฤติ และทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงในยามสงบ ทรงเป็นศูนย์กลางทางการปกครองนับเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน พระมหากษัตริย์จึงเป็นสถาบันทางสังคมที่เคียงคู่และผูกพันกับเหล่าพลสกนิกรอย่างกลมกลืนเหล่าพลสกนิกรต่างได้รับพระมหากรุณาธิคุณที่มีพระมหากษัตริย์เป็นที่พึ่ง จนมีคำเรียกความผูกพันนี้ว่า **“ราชประชาสมาศัย”** อันหมายถึง **“พระมหากษัตริย์ที่ประชาชนต่างพึ่งพาอาศัย”** ซึ่งสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พระมหากษัตริย์ หมายถึง องค์พระประมุขแห่งรัฐที่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติโดยการสืบราชสันตติวงศ์ตามกฎหมาย หรือธรรมเนียมราชประเพณีของแต่ละประเทศ ซึ่งของไทยเป็นไปตามกฎมณเฑียรบาล พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ แต่ละประเทศ

* สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อาจเรียกประมุขแห่งรัฐแตกต่างกันตามรูปแบบการปกครองและตามพระราชสถานะ เช่น ราชอาณาจักรไทย สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่ และราชอาณาจักรเบลเยียม เรียกว่า “พระมหากษัตริย์” ขณะที่ประเทศญี่ปุ่น เรียกว่า “พระจักรพรรดิ” หรือราชรัฐโมนาโกเรียกว่า “เจ้าชาย” หรือกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามเรียกว่า “สุลต่าน” เป็นต้น

ในเชิงนามธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาสันสกฤต พระมหากษัตริย์ หมายถึง พระผู้ซึ่งดูแลพื้นที่ทำการเกษตรหรือผู้ครอบครองผืนแผ่นดินทั้งหมด ที่ปกครองคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

นอกจากนี้ ประมุขของรัฐที่มีพระมหากษัตริย์ ยังจำแนกประเภทออกไปตามพระราชอำนาจและพระราชสถานะ ๓ ประเภทดังนี้ คือ

๑. พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในระบอบการปกครองนี้ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ มีพระราชอำนาจและพระบรมเดชานุภาพเด็ดขาดและสิ้นพันแต่พระองค์เดียว ทรงเป็นองค์รัฐฐาธิปัตย์ ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการได้โดยลำพังพระองค์ พระบรมราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์เป็นที่สุดในทุกกรณี การปกครองรูปแบบนี้ เคยใช้อยู่ในประเทศไทยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี ๒๔๗๕

๒. พระมหากษัตริย์ในระบอบปรมาญาสิทธิราชย์ ในระบอบการปกครองนี้ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจทุกประการ เว้นแต่ที่ต้องถูกจำกัดโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เช่น การบัญญัติกฎหมาย การกำหนดงบประมาณแผ่นดิน ต้องให้รัฐสภาเห็นชอบก่อน การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของผู้พิพากษา ซึ่งมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามกฎหมาย แต่ความแตกต่างสำคัญอยู่ที่ว่าอำนาจบริหารนั้น ยังคงเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ โดยทรงแต่งตั้งและถอดถอนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีทั้งคณะรับผิดชอบโดยตรงต่อพระมหากษัตริย์

ประมุขของรัฐเช่นนี้ มักเป็นกรณีสืบเนื่องมาจากเหตุที่พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์แต่เดิม ทรงยินยอมที่จะจำกัดพระราชอำนาจบางประการของพระองค์ โดยการพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน เช่น ประเทศญี่ปุ่นสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง และประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบัน เป็นต้น

๓. พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ในระบอบการปกครองนี้ พระมหากษัตริย์จะทรงเป็นพระประมุขของประเทศเท่านั้น การใช้พระราชอำนาจในทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ พระมหากษัตริย์มิได้ใช้พระราชอำนาจเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง หากแต่มีองค์กรหรือหน่วยงานรับผิดชอบต่าง ๆ กันไป พระราชอำนาจทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นในฐานะประมุขของรัฐหรือในฐานะอื่น ๆ ย่อมถูกกำหนดไว้โดยแจ้งชัดในรัฐธรรมนูญ ดังเช่นที่ประเทศไทยเราเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ประเทศไทย มีพระมหากษัตริย์ปกครองมาแต่โบราณกาล นับแต่แรกสร้างบ้านแปงเมืองสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำชาติทั้งในยามศึกสงคราม และยามสงบทรงปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายแก่ประชาชน และทรงเป็นผู้รวมชาติไทยให้เป็นปึกแผ่นมาโดยตลอด แม้จะทรงมีพระราชอำนาจอย่างล้นพ้น แต่ก็ทรงใช้เพื่อประโยชน์สุขของทวยราษฎร์ และความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างแท้จริง

พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาประชาราษฎร์ การบำเพ็ญพระราชกรณียกิจดังกล่าวนี้ต้องทรงตรากตรำพระวรกายเป็นอย่างมาก แต่ก็มีได้ทรงย่อท้อต่อความยากลำบาก และมีได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยแต่อย่างใด จึงกล่าวได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมไทย ทำให้สังคมไทยมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอันแตกต่างจากสังคมอื่น ดังที่พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ทรงแสดงไว้ในพระนิพนธ์เรื่อง *บรมราชาภิเษก* ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไทย ว่า

“...ในวัฒนธรรมเดิมของไทยเรานั้น พระมหากษัตริย์มีหน้าที่เป็นดุจพ่อเมือง เป็นผู้นำออกรบพุ่งในเวลามีศึก เป็นทั้งพ่อผู้ปกครอง เป็นทั้งตุลาการของราษฎร ในเวลาปกติ ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนเป็นไปอย่างสนิทสนมมาก ต่อมาเมื่อไทยอพยพมาสู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ได้รับวัฒนธรรมมอญแห่งคัมภีร์พระธรรมศาสตร์มาเจือปน ก็เข้ากันได้สนิท มีความนิยมที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมิกราช ดุจดั่งพระเจ้ามหาสมมตราชแห่งคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ โดยทรงบำเพ็ญทศพิธราชธรรม ทรงประกอบสังคหวัตถุ ๔ ประการ ดำรงพระองค์อยู่ในจักรวรรดิวัตร นอกจากนี้ยังมีธรรมเนียมอื่น ๆ ที่จดจำกันมาโดยไม่ปรากฏว่าได้มาจากตำราใด เป็นต้นว่า พระมหากษัตริย์

ขึ้นเสวยราชย์โดยสโมสรรสมติของประชาชน ครั้นไทยได้สมาคมกับเขมรแล้ว
ฐานะของพระมหากษัตริย์ได้แปรรูปไปบ้าง คือ รับเอาขนบธรรมเนียมแห่งลัทธิเทวราช
ของเขมรมาใช้ ซึ่งหมายความว่าพระมหากษัตริย์เป็นอวตารของพระผู้เป็นเจ้า
บนสวรรค์ แต่อย่างไรก็ดี ลัทธิเทวราชของเขมรนั้นติดอยู่แต่ภายนอก ถ้าจะพิจารณา
ให้ลึกซึ้งลงไปถึงจิตใจของคนไทยแล้ว ไม่รู้สึกว่พระมหากษัตริย์จะเป็นพระเจ้าไปได้
อย่างใด”

ส่วนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์แต่เดิมนั้น เห็นได้อย่างชัดเจนใน
พระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่คณะ
ผู้กราบบังคมทูลเพื่อทรงแก้ไขปัญหาการปกครองใน กรณี ร.ศ.๑๐๓ ว่า

“...พระบรมเดชาภาพของพระเจ้าแผ่นดินกรุงสยามนี้ ไม่ได้มีปรากฏใน
กฎหมายอันหนึ่งอันใด ด้วยเหตุถือว่า เป็นที่ล้นพ้น ไม่มีข้อใดสิ่งอันใดหรือผู้ใด
จะเป็นผู้บังคับขัดขวางได้ แต่เมื่อว่าตามความเป็นจริงแล้วพระเจ้าแผ่นดิน
จะทรงประพฤติการณ์อันใด ก็ต้องเป็นไปตามทางที่สมควรแลเป็นที่ยุติธรรม...”

สมัยกรุงสุโขทัย พระมหากษัตริย์นอกจากจะทรงเป็นนักรบแล้ว ในทาง
การเมืองการปกครองทรงเป็นพระประมุขที่ปกครองราษฎรเหมือนพ่อปกครองลูก เสมือน
เป็นหัวหน้าครอบครัวขนาดใหญ่ที่เรียกว่า “พ่อขุน” โดยมีธรรมะเป็นหลักในการปกครอง
และเป็นตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นระหว่างราษฎรกันเองหรือกับ “ลูกเจ้าลูกขุน”
ราษฎรจึงมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย

สมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี เปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากเดิมมา
เป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยเปลี่ยนคำเรียกผู้ปกครองจากคำว่า “พ่อขุน” มาเป็น
“พระมหากษัตริย์” พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจในฐานะต่าง ๆ กัน ดังนี้

ประการแรก ในฐานะทรงเป็นเจ้าของชีวิต หมายความว่า ทรงมีพระราชอำนาจ
เหนือชีวิตคนทุกคน เพราะกฎหมายทั้งหลายล้วนมาจากพระมหากษัตริย์ทั้งสิ้น และบุคคล
อื่นจะใช้อำนาจนั้นได้ ก็ต่อเมื่อได้รับพระราชทานอาญาสิทธิ์จากพระมหากษัตริย์ก่อน

ประการที่สอง ในฐานะพระเจ้าแผ่นดิน หมายความว่า ทรงสามารถใช้พระราชอำนาจ ในฐานะที่ทรงเป็นเจ้าของแผ่นดินทั่วพระราชอาณาจักร จะพระราชทานที่ดินให้แก่ผู้ใดก็ได้ หรือจะทรงเรียกคืนเมื่อใดก็ได้เช่นเดียวกัน อีกทั้งยังทรงเป็นจอมทัพในการศึกสงครามทำให้พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจที่จะทำการใด ๆ ก็ได้

ประการที่สาม ในฐานะธรรมราชา หมายความว่า ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกในทุกศาสนา และทรงใช้พระราชอำนาจปกป้องรักษาสถาบันศาสนาตลอดจนศีลธรรมค้ำสอนแห่งศาสนานั้น ๆ ด้วย

ประการสุดท้าย ในฐานะเทวราช หมายความว่า เมื่อมีพระบรมราชโองการแล้วพระบรมราชโองการนั้นถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผู้ใดจะขัดขืนมิได้ แม้แต่จะวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นในทางใด ๆ ก็ไม่ได้ทั้งสิ้น ดังนั้น พระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาจึงมีพระราชอำนาจเป็นล้นพ้น

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ยังคงดำรงอยู่ในลักษณะสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ฐานะสมมติเทพของพระมหากษัตริย์แปรเปลี่ยนไป การใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นั้น ไปในทางที่อำนวยความสะดวกแก่ราษฎรมากกว่าที่จะทรงกระทำตามพระราชหฤทัย ดังจะเห็นได้จากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแนวความคิดในการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ จากการใช้พระราชอำนาจสูงสุดสมบูรณ์ทุกประการ ไปสู่การกระจายพระราชอำนาจและการยอมรับให้ขุนนางหรือข้าราชการทั้งปวงมีสิทธิมีส่วนในการบริหารประเทศร่วมกับพระมหากษัตริย์ แนวคิดนี้ปรากฏเป็นรูปธรรมในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจะเห็นจากทรงจัดระเบียบการบริหารราชการเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนกลางจะได้จัดตั้งกระทรวง กรม ต่าง ๆ ขึ้น มีเสนาบดีประจำแต่ละกระทรวงรับผิดชอบและบังคับบัญชาส่วนการบริหารราชการส่วนภูมิภาคนั้นได้จัดรูปแบบการปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล มีเทศาภิบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชา

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ :**การเปลี่ยนแปลงพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์**

เมื่อต้นเดือนเมษายน ๒๔๗๕ บุคคลสำคัญของคณะราษฎรได้ประชุมวางแผนเพื่อยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยมอบหมายให้นายพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นหัวหน้านายพันเอกพระยาทรงสุรเดช เป็นผู้วางแผนการยึดอำนาจบนพื้นฐานการดำเนินการอย่างสงบ หลีกเลี่ยงการสู้รบ กระทบกระเทือนพระเกียรติยศพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวน้อยที่สุด และดำเนินการอย่างรวดเร็วฉับพลัน พร้อมกับประกาศอุดมการณ์คณะราษฎร ๑๐ ประการ เพื่อให้สมาชิกยึดมั่นและถือปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑. ต้องให้มีพระมหากษัตริย์ตลอดไป
๒. ต้องทำเพื่อประชาธิปไตย
๓. ต้องเคารพความเห็นซึ่งกันและกัน
๔. ต้องมีความเห็นอันเที่ยงตรง
๕. ต้องทำเพื่อมุ่งจรรโลงประเทศให้ก้าวหน้า
๖. ต้องไม่ทรยศต่อประเทศชาติ
๗. ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต
๘. ต้องไม่เย่อหยิ่งลื้มตัว
๙. ต้องมีความประพฤติดี
๑๐. ต้องรักษาหน้าที่โดยเด็ดขาดและเที่ยงตรง

คณะราษฎรตระหนักดีว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปณิธานที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นของขวัญแก่พสกนิกรของพระองค์ เนื่องในพระราชพิธีสมโภชพระนคร ๑๕๐ ปี ถึงขั้นทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้น แต่ได้รับการคัดค้านและไม่เห็นด้วยจากอภิรัฐมนตรี ซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงและเป็นเสนาบดีที่มีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินทั้งสิ้น

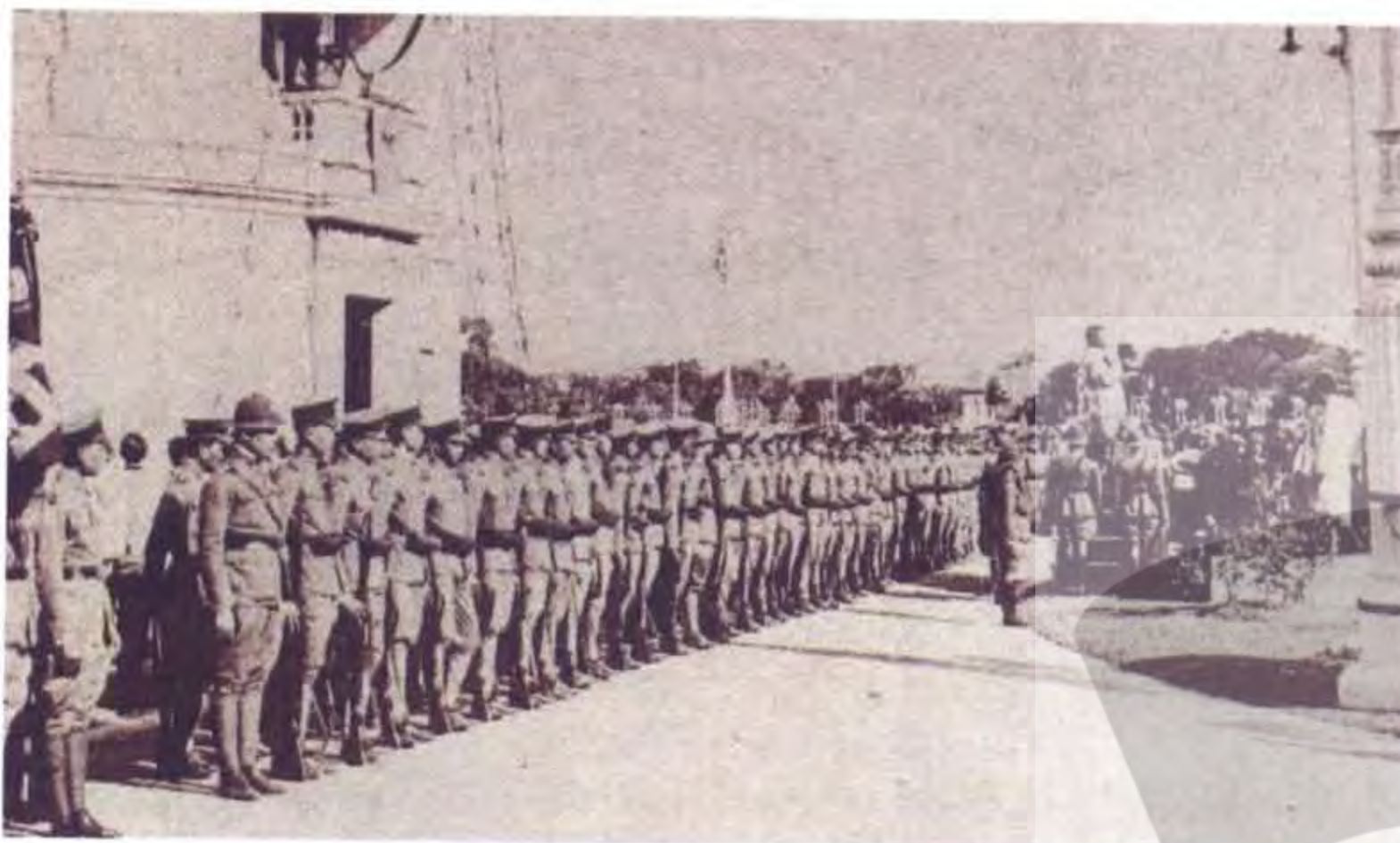

เพราะเห็นว่าประเทศสยามยังไม่มีความพร้อมในการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญในขณะที่ประชาชนยังไม่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองตนเองอย่างดีพอจะเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี

พระราชพิธีสมโภชพระนครผ่านพ้นไปโดยที่ไม่มีการพระราชทานรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินทรงแปรพระราชฐาน ณ วังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อทรงพักผ่อนภายหลังพระราชพิธีสมโภชพระนคร ๑๕๐ ปี ท่ามกลางกระแสข่าวลือการก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และความเคลื่อนไหวของบรรดานายทหารและพลเรือนที่จบการศึกษาจากต่างประเทศ

เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทยยุคใหม่ เริ่มต้นขึ้นตอนเช้าตรู่ของวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เมื่อทหารเรือเคลื่อนกำลังพลพร้อมอาวุธเข้าประจำแนวถนนราชดำเนินนอก เรือรบหลายลำคุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะบริเวณหน้าวังบางขุนพรหม ขณะเดียวกันบริเวณลานพระราชวังดุสิต หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม มีกองกำลังทหารบกพร้อมอาวุธ ตั้งแถวเตรียมรับคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพราะก่อนหน้านั้นกรมยุทธศึกษาทหารบกได้มีคำสั่งให้ทหารทุกหน่วยไปพร้อมกันที่ลานพระราชวังดุสิตก่อนเวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา เพื่อรับการฝึกยุทธวิธีแผนใหม่ ซึ่งอำนาจการฝึกโดยนายพันเอก พระยาทรงสุรเดช อาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยทหารบก

เมื่อถึงเวลา กลับเป็นนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา ที่มาแสดงตนต่อหน้าแถวทหาร และได้อ่านแถลงการณ์ของคณะราษฎรยึดอำนาจ เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย และได้ประกาศหลัก ๖ ประการ เพื่อเป็นแนวทางการบริหารบ้านเมืองต่อไป ประกอบด้วย

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง การศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง
๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มากที่สุด
๓. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะต้องจัดหางานให้ราษฎรทุกคนทำจะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
๔. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎร เช่นที่เป็นอยู่)
๕. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระเมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าวข้างต้น
๖. จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

คณะราษฎรได้ใช้พระที่นั่งอนันตสมาคมเป็นกองบัญชาการและเพื่อป้องกันการต่อต้านจึงได้อัญเชิญพระบรมวงศานุวงศ์และเชื้อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ มาไว้เป็นองค์ประกัน และตัวประกันไว้ในพระที่นั่งอนันตสมาคม พระตำหนักราชฤทธิ และตึกกองรักษาการณ์ เพื่อความปลอดภัยของคณะราษฎรพร้อมทั้งประกาศว่า “...ถ้าผู้ใดขัดขวางคณะราษฎร ผู้นั้นจะต้องถูกลงโทษและพระบรมวงศานุวงศ์จะต้องถูกลงโทษ”

ในขณะที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม เสด็จหนีการจับกุมขึ้นรถไฟไปเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่หัวหินเสียก่อน

การก่อการเป็นไปอย่างสงบ ไม่มีการต่อสู้จากฝ่ายที่จงรักภักดีพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสำเร็จลงเมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ผู้สำเร็จราชการรักษาพระนคร ทรงยอมลงพระนามรับรองการก่อการของคณะราษฎรว่า “ด้วยตามที่คณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินไว้ได้ โดยมีความประสงค์ข้อใหญ่ที่จะให้ประเทศสยาม得有รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินนั้น ข้าพเจ้าขอให้ทหาร ข้าราชการ และราษฎรทั้งหลายจงช่วยกันรักษาความสงบ อย่าให้เสียเลือดเนื้อของคนไทยกันเองโดยไม่จำเป็นเลย” และเพื่อให้ราชการดำเนินไปตามปกติ คณะราษฎรได้ประกาศให้ “ข้าราชการทั้งหลายทุกกระทรวง ทบวงการ ให้ปฏิบัติราชการเช่นเคย ผู้ใดละทิ้งหน้าที่จะต้องมีความผิด...”

คณะราษฎรได้แต่งตั้งคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ประกอบด้วยนายพันเอก พระยาพลพลพยุหเสนา นายพันเอก พระยาทรงสุรเดช และนายพันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ เพื่อเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองประเทศไปกลางก่อน จนกว่าบ้านเมืองคืนสู่สภาวะปกติ และมอบหมายให้นายนาวาตรี หลวงศุภชลาศัย นำเรือรบหลวงสุโขทัยไปกราบบังคมทูล อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับพระนครทรงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญต่อไป พร้อมกันนั้นได้ส่งโทรเลขไปกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ทรงทราบเรื่องที่ได้ทำการยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครอง เพื่อขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ ว่า

“ด้วยคณะราษฎร ข้าราชการ ทหาร พลเรือน ได้ยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินไว้ได้แล้ว และได้เชิญเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์ มีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เป็นต้น ไว้เป็นประกัน ดัชนีภา คณะราษฎรนี้ถูกทำกลางด้วยประการใดก็ดี จะต้องทำร้ายเจ้าหน้าที่จับกุมไว้เป็นการตอบแทน

คณะราษฎรไม่ประสงค์จะแย่งชิงราชสมบัติแต่อย่างใด ความประสงค์อันในเบื้องนี้เพื่อจะให้มิตถรรพณูปการปกครองแผ่นดิน จึงขอเชิญใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเสด็จกลับคืนสู่พระนครและทรงเป็นกษัตริย์ต่อไป โดยอัญเชิญมิตถรรพณูปการปกครองแผ่นดิน ซึ่งคณะราษฎรได้สร้างขึ้น ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททออบปฏิเสศก็ดี หรือไม่ตอบภายในหนึ่งชั่วโมงนับแต่ได้รับหนังสือนี้ก็ดี คณะราษฎรจะได้ประกาศใช้มิตถรรพณูปการปกครองแผ่นดินโดยเลือกเจ้าทางพระองค์อื่นที่เห็นสมควรขึ้นเป็นกษัตริย์”

คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ได้เชิญเสนาบดีและปลัดทูลฉลองเข้าประชุมพิจารณาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม สรุปได้ดังนี้

๑. คณะราษฎรได้ยึดอำนาจการปกครองประเทศไว้เป็นผลสำเร็จ
๒. คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร เป็นผู้ใช้อำนาจการปกครองประเทศไปพลางก่อน จนกว่าจะมีสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการราษฎร
๓. คณะราษฎรกราบทูลเชิญเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ และเชิญข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หลายคนมาอยู่ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เพื่อประกันความปลอดภัยให้แก่คณะราษฎร
๔. คณะราษฎรกราบบังคมทูลเชิญเสด็จ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกลับสู่พระนครเพื่อทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไปภายใต้รัฐธรรมนูญ
๕. คณะราษฎรได้ร่างธรรมนูญการปกครองเตรียมนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน
๖. จะให้มีสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรแต่ในวาระเริ่มแรกนี้ จะแต่งตั้งจากบุคคลที่ร่วมอยู่ในคณะราษฎร ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ในระบอบประชาธิปไตยร่วมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการชั่วคราว

และนายปรีดี พนมยงค์ กำชับให้ “...ท่านเสนาบดีและปลัดทูลฉลองช่วยกันรักษาความสงบ และขอให้ช่วยแจ้งไปยังเจ้าพนักงานกรมกองต่างๆ ที่ขึ้นอยู่ให้ปฏิบัติตามเดิม สิ่งใดที่เป็นงานเคยปฏิบัติก็จะพิจารณาให้เสนาบดีและปลัดทูลฉลองกระทำไป สิ่งใดที่เคยเป็นปัญหาในทางนโยบายก็จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร...”

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๗๕ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงส่งโทรเลขตอบคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ว่า

“ดิฉันได้ทราบความตามสำเนาหนังสือที่ส่งไปแจ้งกระทรวงมหรธาธร คณะทหารมีความปรารถนาจะเชิญให้ข้าพเจ้ากลับพระนครเป็นกษัตริย์อยู่ใต้พระธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ข้าพเจ้าเห็นแก่ความเรียงร้อยของอาณาประชาราษฎร์ไม่เอ็งากในเสียงเลือดเนื้อกับทั้งเพื่อจัดการโดยละม่อม ไม่ให้หันซื้อได้วาทจลเส็งนางแก่บ้านเมือง และความจริงข้าพเจ้าก็คิดอยู่แล้วว่าที่จะเปลี่ยนแปลงทำนองนี้คือมีพระเจ้าแผ่นดินปกครองตามพระธรรมนูญจึงยอมรับที่จะช่วงเป็นตัวเซ็ด เพื่อให้คุมโครงการตั้งรัฐบาลให้เป็นรูปวิธเปลี่ยนแปลงตั้งพระธรรมนูญโดยสะดวก เพราะว่าถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมรับเป็นตัวเซ็ดนานาประเทศคงจะไม่ยอมรับรองรัฐบาลใหม่นี้ ซึ่งจะมีความลำบากยั้งพันกลางประการ ความจริงข้าพเจ้าเองในเวลานี้ก็ทราบกันอยู่แล้วว่ามีอาการกุกกุกพลาภาพ และไม่มีลูกสืบวงศ์สกุลและจะไม่ทนงานไปนานเท่าใดนัก ทั้งก็ไม่มีความปรารถนามักในญไฝ่สูงให้เกินศักดิ์และความสามารถที่จะช่วงพุงชาติของเราให้เจริญเก็งมหนักเท่าบ้างพูดมานี้เป็นความจริงในเสมอ”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับพระนครโดยรถไฟพระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่ตามเสด็จถึงพระนครในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๗๕

ผู้แทนของคณะราษฎรมีนายพันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ นายพันตรี หลวงวิระโยธิน นายปรีดี พนมยงค์ นายร้อยโทประยูร ภมรมนตรี นายจรูญ ณ บางช้าง และนายสงวน ตุลารักษ์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าฯ ณ วังศุโขทัย โดยมีนายพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสรณี ซึ่งมีได้เป็นบุคคลในคณะราษฎร เป็นผู้นำเข้าเฝ้าฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายพระราชกำหนดนิรโทษกรรมและร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ ได้ร่างเตรียมไว้เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยเฉพาะพระราชกำหนดนิรโทษกรรมในคราวเปลี่ยนแปลงการปกครองเท่านั้น ส่วนร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามทรงรับไว้และพระราชทานกระแสรับสั่งว่าขอเวลาพิจารณาอีกหนึ่งวัน

หลังจากนั้น ผู้แทนคณะราษฎรได้นำดอกไม้ธูปเทียนขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษที่ได้กระทำการประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ ๑ ล่วงเกินพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว บวรพมหากษัตริย์และพระราชวงศ์จักรี พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม และเพิ่มเติมคำว่า “ชั่วคราว” ไว้ เพื่อบ่งบอกว่าให้ใช้บังคับจัดการบ้านเมืองเป็นการชั่วคราว

เดิมพระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเป็นล้นพ้น แต่ภายหลังจากที่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้ ทำให้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์เปลี่ยนไป ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ บัญญัติให้ “อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย” และปรากฏชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า “อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวสยาม พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

พระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ทรงเปลี่ยนมาอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระราชอำนาจทางนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ที่ทรงใช้ในฐานองค์อธิปัตย์แต่เดิมมา ได้รับการบัญญัติให้ทรงใช้ภายใต้ “คำแนะนำและยินยอม” ของสถาบันทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ธ ทรงสละราชย์ เถีอราษฎร :

ในประวัติศาสตร์ชาติไทย ได้มีเหตุการณ์ที่นำไปสู่การกระทบกระเทือนในพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างคณะราษฎร ที่แปรเปลี่ยนสถานะเป็นสภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นปัญหาความขัดแย้งที่เริ่มขึ้นและนำไปสู่การสละราชสมบัติเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๗

กรณีที่เป็นเหตุแห่งความขัดแย้งนั้น เริ่มต้นขึ้นดังนี้

๑. พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว ที่นายปรีดี พนมยงค์ ร่างขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยนั้น ไม่ต้องตรงกับพระราชประสงค์ แต่พระองค์ทรงเห็นแก่ความสงบของบ้านเมืองที่ตกอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน จึงทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ไปพลางก่อน จนกว่าสภาผู้แทนราษฎรจะได้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรขึ้น

ใช้บังคับแทน แต่รัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นใหม่นี้มีบทบัญญัติไม่เป็นประชาธิปไตย พระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า "...การที่พระราชทานรัฐธรรมนูญให้ในคราวนั้น ก็โดยทรงเชื่อว่ากิจการทุกอย่างจะได้เป็นอย่างดี democratic เช่นอย่างในอังกฤษเขา แต่เท่าที่ได้ผ่านมาได้ทรงสังเกตเห็นว่ามิได้เป็นไปอย่าง democratic..."

๒. การแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ที่ต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลายสาขาอาชีพ เพื่อเป็นต้นแบบแก่สมาชิกประเภทที่ ๑ แต่คณะราษฎร "... มิได้เลือกจากพวกที่มีคุณวุฒิความรู้ กลับเลือกจากบุคคลในคณะ และผิดความประสงค์ซึ่งมิได้เลือกตั้งจากบุคคลซึ่งทรงคุณวุฒิสมกับที่จะมาเป็นครูประเภทที่ ๑ ..." และในระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ได้ทรงเคยตักเตือนเรื่องระยะเวลาที่ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ออกไปอย่างน้อย ๑๐ ปีนั้น จะสร้างความไม่พอใจแก่ราษฎร เพราะเคยเป็นเหตุผลหนึ่งที่กบฏบวรเดชใช้เป็นข้ออ้างว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๒ ก็คือพวกพ้องของคณะราษฎร อีกทั้งบัญชีรายชื่อที่ทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนั้น จุกละตุกกระตั้นหันไม่สามารถมีพระบรมราชวินิจฉัยได้ เพราะถึงเวลาที่จะต้องเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร

๓. การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลและหนังสือพิมพ์ "... ตัดสิทธิของพวกหนังสือพิมพ์และความคิดเห็นของบุคคลอื่น ซึ่งถ้าใครพูดอะไรก็จะผิดไปหมด ..." โดยเฉพาที่วิพากษ์วิจารณ์และอยู่ตรงข้ามกับคณะราษฎร

๔. การตั้งพรรคการเมือง "... ในเวลานี้ยังตั้งสมาคมการเมืองไม่ได้ควรอนุญาตให้ตั้งได้ถ้าวัตถุที่ประสงค์ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ และต้องไม่ให้ทหารบก ทหารเรือ และตำรวจประจำการ เป็นสมาชิกสมาคมการเมือง"

๕. การประกาศใช้กฎหมายที่ไม่ต้องตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการบังคับใช้ภายหลังการกระทำความผิดในกรณีกบฏบวรเดช คือพระราชบัญญัติคุ้มครองโทษ พ.ศ. ๒๔๗๖ และพระราชบัญญัติป้องกันรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๖ ที่มี "... การกดขี่และตัดไม่ให้บุคคลแสดงความคิดเห็นเมื่อมีเรื่องขึ้นก็ไม่ให้โอกาสจำเลยสู้คดีในโรงศาล เมื่อผู้ใดออกความคิดเห็นขัดต่อรัฐบาล ๆ ก็หาว่าคิดร้ายต่อรัฐบาล ..." ส่วนเรื่องการลงโทษนักโทษการเมืองคราวกบฏบวรเดชนี้ ให้ยึดหลักเกณฑ์

- ๕.๑ ถ้ามีโทษประหารชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษเนรเทศมีระยะเวลา ๑๐ ปี
- ๕.๒ ถ้ามีโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้ลดลงเป็นโทษเนรเทศมีระยะเวลา ๕ ปี
- ๕.๓ ถ้ามีโทษจำคุกต่ำกว่าตลอดชีวิต ให้ปล่อยตัวพ้นโทษเสีย
- ๕.๔ ข้าราชการผู้มีมลทินในคราวกบฏ มีโทษถูกปลดออก ให้ได้รับ

บำนาญ นับแต่วันที่ถูกตัดสินปลดออก

๕.๕ บุคคลผู้ต้องสงสัยพัวพันกับการกบฏที่กำลังตามจับกุม และอยู่ระหว่างฟ้องร้องดำเนินคดี **ให้งดเสียสิ้น**

๖. การตัดกำลังและงบประมาณของกองทหารรักษาวัง โดยให้รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎรให้คำมั่นเป็นลายลักษณ์อักษรว่า “จะไม่ตัดงบประมาณและกำลังทหารรักษาวังและให้ทหารรักษาวังมีกำลังพลและอาวุธเท่ากับกำลังทหาร ๑ กองพันทหารราบ”

๗. การตัดสินคดีที่มีโทษประหารชีวิต ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายที่กฎหมายมิให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยพระบรมราชานุญาต นั้น “มิให้ทรงเซ็นประหารชีวิตก็เห็นด้วย เพราะไม่เป็นของสนุกอะไร แต่ข้อพระทัยในการบังคับคดีครั้งสุดท้าย ซึ่งควรจะได้ผ่านพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และในระหว่างทูลเกล้าถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษนั้น จะไม่ดำเนินการบังคับคดี ...”

๘. ทรงยืนยันในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะทรงยับยั้งการออกกฎหมายได้ในกรณี “... มีอยู่ ๒ ข้อ (๑) เป็นการทำลายฐานะของพระมหากษัตริย์ (๒) การใดที่ไม่ต้องด้วยความประสงค์ของราษฎรทั่วไป ใน ๒ ข้อนี้จะต้อง veto นอกจากนี้แล้วจะไม่ทรงใช้เลย”

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชกระแสที่จะทรงสละราชสมบัติ เพราะทรงเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ได้รับการตอบสนองจากทั้งคณะรัฐมนตรีและจากสภาผู้แทนราษฎร เมื่อคณะรัฐมนตรีรับทราบพระราชกระแสที่ทรงยืนยันที่จะทรงสละราชสมบัติ จึงได้มอบหมายให้เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ ประธานสภาผู้แทนราษฎร บุคคลผู้ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความไว้วางพระราชหฤทัย และนายนาหวาตรี หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในฐานะผู้แทนคณะรัฐมนตรี ไปเข้าเฝ้าฯ ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มีนายดิเรก ชัยนาม เป็นเลขานุการ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก

คือ กราบบังคมทูลขอเท็จจริงที่คณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินการไปและเพื่อยับยั้งเหตุการณ์ต่างๆ อันอาจขยายลุกลามไปสู่การสละราชสมบัติ "... แล้วหาเส้นทางที่จะจัดการให้เป็นทีพอพระราชหฤทัยทุกประการที่จะพึงกระทำได้ภายใต้บังคับแห่งรัฐธรรมนูญ... ในที่สุดรัฐบาลใคร่จะได้เห็นใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทกลับมาครองราชสมบัติสืบไปชั่วกาลนาน ..."

แต่...การดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผลใด ๆ

พระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตย ที่ทรงประทับประคองให้คณะราษฎรจัดตั้งคณะผู้บริหารราชการแผ่นดินตั้งสภาผู้แทนราษฎร และร่างรัฐธรรมนูญขึ้นบังคับใช้จนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ แต่ต้องทรงสละราชสมบัติ...

เป็นการสละราชสมบัติในขณะที่มีได้ประทับภายในราชอาณาจักรของพระองค์ แม้ว่า พระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับความต้องการของคณะราษฎรจะตรงกันคือ จัดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่การดำเนินการให้ไปสู่เป้าหมายสูงสุดดังกล่าวนั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เป็นปัญหาที่ชนชาวสยามและผู้อยู่ภายใต้เบื้องพระยุคลบาทต่างสำนึก ร่วมกันว่าปัญหานี้จะต้องยุติลง และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ต่อไปเพื่อยังความสงบร่มเย็นของเหล่าอาณาประชาราษฎร แต่เมื่อเจ้าพระยาศรีธรรมาธิเบศ ประธานสภาผู้แทนราษฎร เดินทางกลับมาถึงสยามพร้อมกับลายพระราชหัตถเลขา ย่อมเป็นการยืนยันว่า พระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตยของไทย ทรงสละแล้วซึ่งราชบัลลังก์ แต่เป็นการสละราชบัลลังก์เพื่อราษฎร ดังความในพระราชหัตถเลขาตอนหนึ่งว่า

"... ข้าพเจ้าเห็นว่าคณะรัฐบาลและพวกพ้อง ใช้วิธีการซึ่งไม่ถูกต้อง ตามหลักการของเสรีภาพในส่วนบุคคล และหลักความยุติธรรมตามความเข้าใจ และจัดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะเงินงอมให้ผู้ใดคณะใด ใช้วิธีการปกครองอย่างหนึ่งวิธีนี้ในนามของข้าพเจ้าต่อไปได้..."

*“ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิม
ให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งนกลางของข้าพเจ้า
ให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเด็ดขาด เพื่อให้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่พึงเสียด
อันแท้จริงของประชากร”*

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระมหากษัตริย์
แทบจะมีได้ทรงใช้พระราชอำนาจตามรัฐธรรมนูญ
ด้วยพระองค์เอง หากแต่ได้มีการแต่งตั้งคณะ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
แทนเกือบตลอดรัชกาลของพระองค์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลปัจจุบัน มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นบังคับใช้
หลายฉบับตามความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่
ไม่ว่ารัฐธรรมนูญจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม
พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีอยู่เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ มิได้มีการ
การเปลี่ยนแปลง มากนัก หากมีก็จะเป็นการแก้ไขบ้างเพียงเล็กน้อย ที่เป็นไปในทางถวาย
พระเกียรติยศหรือเพิ่มพูนพระราชอำนาจให้มากขึ้น

พระราชสถานะของพระมหากษัตริย์

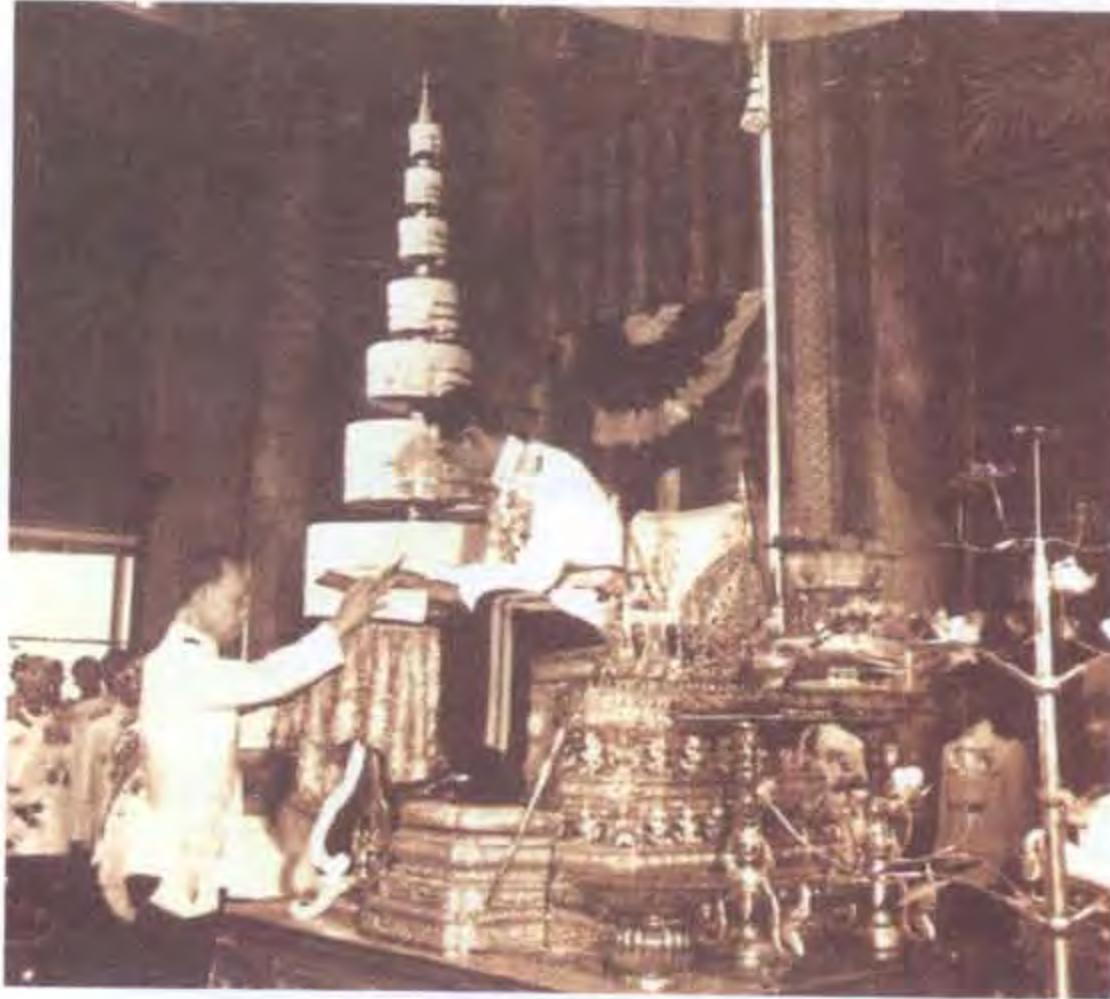
รัฐธรรมนูญทุกฉบับบัญญัติไว้เป็นนัยเดียวกันที่เป็นการรับรองพระราช
สถานะของพระมหากษัตริย์ ดังนี้

- ✦ ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะ
กล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ ในทางใด ๆ มิได้
- ✦ ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก
- ✦ ทรงใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตาม
บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

- ✦ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย
- ✦ ทรงเป็นที่มาแห่งความยุติธรรม
- ✦ ทรงเป็นที่มาแห่งฐานันดรศักดิ์ อีสริยยศ อีสริยศศักดิ์ และองค์ประธานแห่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นั้นทรงเป็นล้นพ้น และแสดงให้เห็นเป็น ๒ นัย คือ นัยแรกเป็นความหมายทางกฎหมาย นัยที่สองเป็นความหมายตามจารีตประเพณีการปกครองที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เช่น พระราชอำนาจที่จะทรงพิจารณาฎีกาที่ประชาชนผู้เดือดร้อนทูลเกล้าฯ ถวาย และที่สำคัญโดยเฉพาะในภาวะวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่สถาบันทางการเมืองอ่อนแอหรือขาดความชอบธรรมทางการปกครองพระราชอำนาจตามนัยนี้ได้แผ่พระบรมเดชานุภาพ ทรงเป็นศูนย์กลางในการปิดเป่าบรรเทาเหตุ ยิ่งความสงบสันติกลับคืน ดังเช่น เหตุการณ์จลาจลเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ และเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์มีมากมายหลายด้าน ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร ปรากฏในรัฐธรรมนูญและที่เป็นนิตินัยประเพณี ที่ปฏิบัติต่อเนื่องยาวนาน

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ

เป็นพระราชอำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้คล้ายคลึงกันทุกฉบับ แบ่งออกตามหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่ให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย แต่ **“...พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”**

นับจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตย **“แต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ”** เป็นการให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนชาวไทย โดยทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา (ในกรณีที่รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา) ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรีและทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ บัญญัติให้ **“อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย”** และไม่ระบุแบ่งแยกเป็น ๓ อำนาจ โดยที่พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะทรงเป็นประมุขของประเทศ นำไปบัญญัติแทรกไว้ในหมวดต่างๆ ของรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ตาม การใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ประกอบกับพระราชสถานะที่ทรงอยู่เหนือการเมือง จะไม่ทรงประกอบภารใดทางการเมืองด้วยพระองค์เอง หากเกิดความคลาดเคลื่อนผิดพลาดใด ๆ ไม่ว่าจะทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาลย่อมถือว่ามิได้ทรงกระทำผิด เพราะบุคคลที่รับผิดชอบต่อความคลาดเคลื่อนผิดพลาดนั้น คือองค์กรเจ้าของเรื่องและผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ที่ถือเป็นผู้แทนขององค์กรนั้น ๆ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับบัญญัติไว้คล้ายกันว่า **“พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ ในทางใด ๆ มิได้”** และ **“บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขา และพระบรมราชโองการ อันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ...”** แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับองค์กรใด ผู้มีอำนาจในองค์กรนั้นเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ทั้งนี้ พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ สามารถแบ่งออกเป็นฝ่ายตามอำนาจอธิปไตยได้ ดังนี้

ทรงใช้พระราชอำนาจทางฝ่ายนิติบัญญัติ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทางฝ่ายนิติบัญญัติ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ดังนี้

๑. ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

ก่อนการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน คือให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์

ในการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อบุคคลผู้มีความรู้และประสบการณ์ในหลากหลายสาขาอาชีพขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ส่วนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๗ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้นำรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ภายหลังได้แก้ไขเพิ่มเติมให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพื่อหลีกเลี่ยงการนำประธานองคมนตรีไปเกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. ทรงแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน โดยในการประชุมคราวแรกของแต่ละสภา สมาชิกจะทำการเลือกประธานและรองประธาน หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ในการดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๔ ให้ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นรองประธานรัฐสภา ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๖๘

และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

๓. ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

หลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้เข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์จะ ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำรายชื่อขึ้น ทูลเกล้าฯ ถวาย และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทน ราษฎร ได้มีการกำหนดให้มีเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และยังคงให้มีไว้เรื่อยมา

๔. ทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและปิดประชุมรัฐสภา

รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขของประเทศ มีพระราชอำนาจทรงเรียกประชุมรัฐสภา ทรงเปิดและปิดประชุม

ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ทุกครั้งที่เปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญ พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมา ทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภาด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าฯ ให้พระรัชทายาทที่ บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้หนึ่งผู้ใด เป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีเปิดประชุม ต่อมา ภายหลังการทำรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา จะทำเฉพาะสมัยประชุมสามัญภายหลังการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เท่านั้น เช่น รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ว่า “พระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมา ทรงทำรัฐพิธีเปิดประชุมสมัยประชุมสามัญทั่วไปครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง ด้วยพระองค์เอง หรือจะโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระรัชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์มาทำรัฐพิธีก็ได้”

การประกอบรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภาจะมีขึ้น ณ ท้องพระโรงพระที่นั่งอนันต สมาคม พระราชวังดุสิต

สำหรับพระราชอำนาจในการเรียกประชุมสมัยประชุมวิสามัญ แยกเป็น ๒ กรณี คือ กรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรเรียกประชุมสมัยวิสามัญให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยมี นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่ถ้าเป็นกรณีสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเข้าชื่อกันร้องขอให้เรียกประชุมสมัยวิสามัญให้ทำเป็นพระบรมราชโองการเรียกประชุมสมัยวิสามัญแห่งรัฐสภา โดยประธานรัฐสภานำความกราบบังคมทูลและลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

นอกจากนี้ การขยายระยะเวลาประชุมสมัยสามัญของรัฐสภาหรือการปิดประชุมสมัยสามัญก่อนครบกำหนด ก็ให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกัน

๕. การยุบสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญทุกฉบับมีสาระสำคัญเหมือนกัน โดยเมื่อฝ่ายบริหารเห็นว่ามีความอันสมควรตัดสินใจให้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำความขึ้นกราบบังคมทูล พระมหากษัตริย์ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร

๖. ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งหลาย ที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ส่วนกำหนดระยะเวลานำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายนั้น ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ กำหนดระยะเวลาไว้ภายใน ๓๐ วัน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กำหนดระยะเวลาไว้ภายใน ๒๐ วัน

๗. ทรงยับยั้งร่างกฎหมาย

พระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็กร่างพระราชบัญญัติร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือร่างรัฐธรรมนูญ นับเป็นพระราชอำนาจทางด้านนิติบัญญัติที่สำคัญประการหนึ่ง ในการยับยั้งร่างกฎหมายนั้น หากพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับร่างกฎหมายใด และพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือในกรณีที่เมื่อพ้นเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ถือว่าได้ทรงใช้พระราชอำนาจยับยั้งร่างกฎหมายนั้น

เมื่อครั้งที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติผ่านร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่ทรงเห็นชอบด้วย แต่ไม่ได้ทรงใช้พระราชอำนาจยับยั้งโดยตรง แต่ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยว่า การให้ประธานองคมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งสมาชิกวุฒิสภานั้นเป็นการดึงพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการเมือง ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

กฎหมายที่ทรงยับยั้งในอดีต

ในการใช้พระราชอำนาจยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้น เคยเกิดขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๔๗๗ คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอากรมรดกและการรับมรดกต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบ พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยหลังจากที่ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยโดยถ้อยแถลงแล้ว ได้พระราชทานร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนมายังสภาผู้แทนราษฎร พร้อมพระบรมราชวินิจฉัยให้เพิ่มบทบัญญัติยกเว้นการเก็บอากรมรดก ว่า “พระราชทรัพย์สินใด ๆ ที่เป็นพระราชมรดกไปยังผู้อื่นนอกจากผู้สืบราชสมบัติต้องเก็บอากรมรดก นอกจากนั้น เป็นพระราชทรัพย์ฝ่ายพระมหากษัตริย์ไม่ต้องเสียอากรมรดก”

คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ กราบบังคมทูลถวายรายงานยืนยันว่าตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ไม่ต้องเสียอากรมรดก ขณะที่ทางสภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมพิจารณาและลงมติยืนยันตามร่างเดิมด้วยคะแนนเสียง ๑๓๒ : ๘๙ พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยอีกครั้งหนึ่งและในที่สุดได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

สำหรับการใช้พระราชอำนาจไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยในร่างพระราชบัญญัตินั้นเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๗๗ คณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรมีหลักการเดียวกัน ๓ ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาทหารโดยมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับวิธีการลงโทษตัดสินประหารชีวิต เปลี่ยนจากการตัดศีรษะมาเป็นการยิงเป้า และ “...ให้เอาตัวไปประหารชีวิต ณ ตำบล และ

เวลาที่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการนั้นจะเห็นสมควร แต่ห้ามมิให้เอาตัวไปประหารชีวิตภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด” เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบ พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยโดยถ้อยความแล้ว พระราชทานร่างพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับนั้น คืนมายังสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาใหม่ พร้อมพระบรมราชวินิจฉัยให้เพิ่มเติมบทบัญญัติที่ชัดเจนว่า ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิตนั้นจะต้องให้ญาติหรือตนเองได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษโดยไม่ละเลยชักช้าและในระหว่างที่ยังไม่ได้มีพระบรมราชวินิจฉัยให้รอการประหารชีวิตไว้ก่อน

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๔๗๗ สภาผู้แทนราษฎรได้ประชุมพิจารณาปรึกษา ร่างพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับ และมีมติยืนยันตามร่างเดิม พระยาพลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี จึงนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยอีกครั้ง แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยและพระราชทานคืนมา เมื่อการณเป็นเช่นนี้ จึงประกาศให้ร่างพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับนั้นใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ โดยที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธย

ในรัชกาลปัจจุบัน สมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งในคราวนั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พุทธศักราช .... และ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) พุทธศักราช .... ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับความผิดหมิ่นประมาท ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นการจำกัดดุลยพินิจของศาล และไม่สอดคล้องกับเสรีภาพของสื่อมวลชน เมื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อครบกำหนดเวลา ๙๐ วันแล้ว รัฐสภาไม่มีการหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอีกจึงเป็นอันตกไป

อีกครั้ง สมัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี เสนอร่างพระราชบัญญัติเหรียญเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ....

ต่อรัฐสภา เมื่อรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยญาณโดยถี่ถ้วนแล้ว พบว่ามีความคลาดเคลื่อนและบกพร่องเกิดขึ้น จึงไม่ทรงลงพระปรมาภิไธยและได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป ซึ่งเมื่อรัฐสภาได้ประชุมพิจารณาปรึกษาและมีมติไม่ยืนยันในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงมีผลทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไป รัฐสภาจึงได้ปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องที่เกิดขึ้นตามกระบวนการเมื่อแล้วเสร็จ นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้ง จนประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายในกาลต่อมา

ทรงใช้พระราชอำนาจทางฝ่ายบริหาร

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทางฝ่ายบริหาร สำคัญส่วนใหญ่ รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เหมือนกันทุกฉบับ ดังต่อไปนี้

๑. ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

ก่อนที่พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งบุคคลใดเป็นนายกรัฐมนตรี นั้น ในทางปฏิบัติจะมีการปรึกษาหารือกัน ระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณาผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นนายกรัฐมนตรี เช่น การหารือกันระหว่างหัวหน้าพรรคการเมืองภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ปี ๒๕๑๘ เพื่อพิจารณาให้หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี และภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ปี ๒๕๓๑ เพื่อพิจารณาให้พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีก่อนนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง โดยประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น เช่น เนื่องในเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจในฐานะพระประมุขแห่งรัฐ โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์และความสงบสันติของ

บ้านเมือง โดยมีนายทวิ แรงขำ รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. ทรงแต่งตั้งรัฐมนตรี

ภายหลังจากที่ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีแล้ว นายกรัฐมนตรีก็จะทูลเกล้าฯ ถวายรายชื่อบุคคลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีประกอบกันเป็นคณะรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการและก่อนที่รัฐมนตรีจะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

นอกจากทรงแต่งตั้งรัฐมนตรีแล้ว ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องปรับปรุงคณะรัฐมนตรีใหม่พระมหากษัตริย์ยังทรงให้รัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งได้ ตามคำกราบบังคมทูลของนายกรัฐมนตรี

๓. ทรงตราพระราชกำหนด

พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เฉพาะในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยสาธารณะ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะกรณีหนึ่ง และในระหว่างสมัยประชุมถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร หรือเงินตรา ซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับ เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินอีกกรณีหนึ่ง เพื่อมีผลบังคับใช้ดังเช่นพระราชบัญญัติแล้วเสนอให้รัฐสภาอนุมัติ

๔. ทรงตราพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ

๕. พระราชอำนาจในด้านการต่างประเทศ

พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขแห่งรัฐ ทรงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาติ และทรงเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ในกรณีติดต่อเจริญสัมพันธไมตรีกับนานาชาติ จึงทรงมีพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก สัญญาอื่นกับนานาประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ รวมถึงพระราชอำนาจใน

การประกาศสงคราม เมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา นอกจากนั้น ยังทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้งเอกอัครราชทูตไปประจำในประเทศอื่น และเสด็จออกรับพระราชสาส์นตราตั้งจากเอกอัครราชทูตผู้แทนประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับแต่งตั้งมาสู่ราชอาณาจักรไทย

ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจทางฝ่ายตุลาการ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทางฝ่ายตุลาการรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนี้

๑. ทรงแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปรากฏใน รัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เรียกว่า “**ตุลาการรัฐธรรมนูญ**” มีจำนวนเก้าคน มาจากการเลือกของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการตุลาการฝ่ายละสามคน โดยนายกรัฐมนตรีจะนำรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกทั้งหมดกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เรียกว่า “**ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ**” ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่ง และตุลาการรัฐธรรมนูญอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาจำนวนห้าคน ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์จำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์จำนวนสามคน ตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. พระราชอำนาจในการพิพากษาคดี

รัฐธรรมนูญบัญญัติสาระสำคัญไว้เหมือนกันทุกฉบับ โดยให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

๓. ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง

การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมก่อน แล้วจึงนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหรือให้พ้นจากตำแหน่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๒ ถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มีสาระสำคัญเหมือนกัน ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความแตกต่างออกไปว่าการเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การย้าย ต้องได้รับความเห็นชอบของพระมหากษัตริย์ด้วย

๔. ทรงแต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุด

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุด มีเฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เท่านั้น โดยการแต่งตั้งประธานศาลปกครองสูงสุดนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองและวุฒิสภา ให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

๕. ทรงแต่งตั้งและให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้ง และการให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มสาระสำคัญว่าการแต่งตั้งและให้ตุลาการในศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองด้วย

ทรงใช้พระราชอำนาจทางองค์กรอื่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้เพิ่มสาระสำคัญเกี่ยวกับ พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ในเรื่องการแต่งตั้งบุคคลในองค์กรที่ดั่งขึ้นใหม่ตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๑. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีเฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เท่านั้น โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธานคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสิบเอ็ดคน จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป เป็นกรรมการในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภาโดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๒. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ มีเฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เท่านั้น พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธานคนหนึ่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกแปดคน จากผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป เป็นกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๓. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง “ผู้ตรวจเงินแผ่นดินของรัฐสภา” ตามมติของรัฐสภาจากผู้ทรงคุณวุฒิในทางการบัญชีหรือการคลังที่ไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือข้าราชการ พนักงานของรัฐซึ่งมีตำแหน่งและเงินเดือนประจำ กรรมการ ตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล บริษัท หรือองค์กรใด ๆ ที่ดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไร เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการรับจ่ายเงินของแผ่นดิน ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ โดยมีประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ให้การตรวจเงินแผ่นดินกระทำโดย “คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน” และ “ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน” ที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกจำนวนเก้าคน และทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ด้านการตรวจเงินแผ่นดิน การบัญชี การตรวจสอบภายใน และการเงิน การคลัง ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

๓. ทรงแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒ ฉบับ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ เรียกว่า “ผู้ตรวจการรัฐสภา” พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมติของรัฐสภา โดยประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เรียกว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนมีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๔. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยให้มีไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ เพื่อกำกับดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้บริสุทธิ์และยุติธรรม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งประธาน และกรรมการอื่นอีกสี่คน เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป โดยมีประธานวุฒิสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๕. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ มีเฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงฉบับเดียว พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามที่นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวน ๗ คน ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

๖. ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ มีเฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงฉบับเดียว พระมหากษัตริย์

ทรงแต่งตั้งตามที่นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกจากวุฒิสภา จำนวน ๗ คน ขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

พระราชอำนาจในด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ จะเห็นได้เมื่อมีการปฏิวัติ รัฐประหาร คณะผู้กระทำการเข้าควบคุมอำนาจการปกครองไว้ และประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยกเลิกสถาบันทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนออกกฎหมายขึ้นบังคับใช้ในรูปของประกาศที่ไม่ผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติ คือ ดำเนินการไปโดยไม่อาศัยพระปรมาภิไธย คณะผู้กระทำการนั้นย่อมเป็นรัฐจารีตปฏิบัติ เมื่อสถานการณ์กลับสู่ภาวะปกติ หัวหน้าคณะผู้กระทำการจะไม่ใช่ผู้ตราหรือผู้ประกาศใช้กฎหมายใด ๆ ขึ้นเอง หากแต่จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เช่น ธรรมนูญการปกครองที่ประกาศใช้ภายหลังการยึดอำนาจการปกครอง พระราชอำนาจนี้จะมีขึ้นได้เมื่อผู้ได้อำนาจรัฐจารีตปฏิบัติถวายเฉพาะครั้งเท่านั้น

สำหรับพระราชอำนาจที่ทรงใช้ในฐานะที่ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกนั้น จะได้ทรงแต่งตั้งประมุขแห่งศาสนาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในศาสนาพุทธ ทรงแต่งตั้งจุฬาราชมนตรี ในศาสนาอิสลาม เป็นต้น

พระราชอำนาจตามนิติราชประเพณีแต่โบราณ

เป็นพระราชอำนาจที่พระมหากษัตริย์ทรงมีมาแต่เดิมก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ในฐานะทรงเป็นประมุขแบบราชาธิปไตย เมื่อได้เปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ทรงมีฐานะเป็นประมุขแบบประชาธิปไตย แต่ยังทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจและพระบรมเดชานุภาพอย่างหาที่สุดมิได้

พระราชอำนาจตามนิติราชประเพณีแต่โบราณนี้ เป็นพระราชอำนาจตามธรรมเนียมปฏิบัติที่เข้าใจตรงกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าพระราชอำนาจนี้มีอยู่จริง จะเห็นได้จากพระราชอำนาจที่จะพระราชทานคำแนะนำปรึกษาแก่รัฐ พระราชอำนาจที่จะทรงพิจารณาฎีกาที่ประชาชนผู้เดือดร้อนทูลเกล้าฯ ถวาย หรือข้อพระราชดำริอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระราชทานแก่รัฐบาลหรือหน่วยงานซึ่ง ครอบคลุมในหลายสาขาจนกระทั่งก่อให้เกิดเป็นโครงการพระราชดำริ โครงการตามพระราชประสงค์และโครงการหลวง เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้พระราชอำนาจตามนิติราชประเพณีแต่โบราณ ดังนี้

๑. ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาท

ในกรณีที่ราชบัลลังก์ว่างลง และเป็นกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งพระรัชทายาทไว้ ตามกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๔๖๗ ให้คณะรัฐมนตรีแจ้งให้ประธานรัฐสภาทราบและให้ประธานรัฐสภาเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อรับทราบ และให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์พระรัชทายาทขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป ในเรื่องนี้มีปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒. ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักรหรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งจะทรงบริหารราชการไม่ได้ จะทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ ให้ทรงตั้งบุคคลหนึ่งหรือหลายคนเป็นคณะเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ ให้อภิรัฐมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และต่อมาได้ยกเลิกตำแหน่ง “อภิรัฐมนตรี” และมีตำแหน่งองคมนตรีขึ้นมาแทน

๓. ทรงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พุทธศักราช ๒๔๖๗

โดยถือเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ เมื่อมีพระราชดำริประการใด ให้คณะองคมนตรีจัดทำร่างกฎหมายเทียบบาลแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเทียบบาลเดิมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย เมื่อทรงเห็นชอบและทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประธานองคมนตรีดำเนินการแจ้งประธานรัฐสภา เพื่อให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้รัฐสภาทราบ และให้ประธานรัฐสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

๔. ทรงแต่งตั้งองคมนตรี

พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและทรงแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประธานองคมนตรี และองคมนตรี ประกอบเป็นคณะองคมนตรี มีหน้าที่ถวายความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่พระมหากษัตริย์ทรงปรึกษา การเลือกและแต่งตั้งรวมไปถึงการให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัย

๕. ทรงสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ รวมทั้งการถอดถอนฐานันดรศักดิ์และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์มีบัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ถึงปัจจุบัน

๖. ทรงแต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์

เป็นพระราชอำนาจตามพระราชอัธยาศัยในการแต่งตั้งและการให้ข้าราชการในพระองค์และสมุหราชองครักษ์พ้นจากตำแหน่ง มีบัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ถึงปัจจุบัน

๗. ทรงแต่งตั้งและให้ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่าพ้นจากตำแหน่ง

เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการแต่งตั้งและให้ข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่าพ้นจากตำแหน่ง มีบัญญัติไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ ถึงปัจจุบัน

๘. พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

เมื่อศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วจำเลยผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดและต้องรับโทษหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิที่จะทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยจะยื่นเรื่องต่อกระทรวงมหาดไทย หรือทูลเกล้าฯ ถวาย โดยตรงทางสำนักราชเลขาธิการก็ได้ ซึ่งสำนักราชเลขาธิการจะส่งฎีกานั้นให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาทำความเห็นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงพิจารณาประกอบพระราชดำริเสมอแล้วพระมหากษัตริย์จึงพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย

พระราชอำนาจที่ทรงมีนั้น...เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน

นับจากวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ซึ่งเป็นวันที่พุทธสภาและสภาผู้แทนได้ประชุมร่วมกันทำหน้าที่รัฐสภา ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม และมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นสืบราชสันตติวงศ์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ถึงปัจจุบัน พระองค์ทรงตรากตรำบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ซึ่งล้วนแต่อำนวยประโยชน์ยังความผาสุกร่มเย็นแก่อาณาประชาราษฎร์ โดยไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยพระวรกาย ในยามที่สถานการณ์บ้านเมืองตกอยู่ในภาวะคับขันถึงขั้นวิกฤติ ทั้งเหตุการณ์มหาวิปโยควันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ และเหตุการณ์จลาจลเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ด้วยเดชพระบารมีทรงขจัดปัดเป่าดับเหตุอันลง ยังความสงบสันติสุขกลับคืนด้วยพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาญาณอันสุขุม และพระมหากรุณาธิคุณอันทรงพลังสำคัญแห่งแผ่นดิน

หลายครั้งหลายหน ...

ที่ทรงใช้พระราชอำนาจที่จะทรงให้การปรึกษาแก่รัฐ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่รัฐบาลเห็นสมควรนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานคำปรึกษา

หลายครั้งหลายหน ...

ที่ทรงใช้พระราชอำนาจที่จะทรงสนับสนุนหรือให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชน เพื่อให้ก้าวพ้นอุปสรรคทั้งปวง

และหลายครั้งหลายหน ...

ทรงใช้พระราชอำนาจที่จะทรงตักเตือน เพื่อยุติเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

พระราชอำนาจที่ทรงมีอยู่นั้น พระองค์ทรงใช้แทนปวงชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้และตามจารีตประเพณีการปกครองของไทยที่อาศัยหลักพระธรรมศาสตร์ ราชศาสตร์ และทศพิธราชธรรม เพื่อความผาสุกสมบูรณ์แห่งอาณาประชาราษฎร์ และเพื่อความมั่นคงเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ทรงรับเอาความทุกข์ยากของเหล่าพสกนิกร

มาทรงปฏิบัติเป็นพระราชภารกิจตลอดมา และทุกขณะที่ทรงบำเพ็ญพระราชภารกิจทรง
คำนึงถึงแต่ประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์เป็นสำคัญ สมดังพระปฐม พระบรม
ราชโองการในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

หมายเหตุ :

บทความนี้เรียบเรียงขึ้นจากส่วนหนึ่งของนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดย คณะอนุกรรมการจัดแสดงนิทรรศการและเสวนาเฉลิมพระเกียรติจัดขึ้น ระหว่างวันอังคาร ที่ ๕ มิถุนายน ต่อเนื่องเป็นต้นไปจนถึงสิ้นปี ณ ห้องโถงชั้นล่าง อาคารรัฐสภา ๑ ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพลสกนิกรอย่างหาที่สุดมิได้.

บรรณานุกรม

- กนก วงษ์ตระหง่าน. **คู่มือการเมืองไทย : ๒๔๗๕-๒๕๒๕ ข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองไทย.** กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖.
- กรมการปกครอง. กองวิชาการและแผนงาน. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชกับการปกครองไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๓๖.
- กรมศิลปากร. **พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, ๒๕๓๖.
- “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔”. **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป.** เล่ม ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๔๒ ง. หน้า ๒๕-๓๓. ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔.
- ธงทอง จันทรางศุ. **พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ.** กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.
- ธำรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์. **๒๔๗๕ และ ๑ ปี หลังการปฏิวัติ.** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- นคร พจนวรวงษ์. **ข้อมูลประวัติศาสตร์การเมืองไทย.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **กฎหมายมหาชน เล่ม ๒ การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชน และพัฒนากฎหมายมหาชนในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : บีเจเพลทโปรดักชันส์, ๒๕๓๘.

“บันทึกการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๒”, รัฐสภาสาร. ๒๒ (๑๐) : ๒๙ ;
กันยายน ๒๕๑๗.

ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (๒๕๓๕-๒๕๑๗). กรุงเทพฯ :
ช. ชุมชุมช่าง, ๒๕๑๗.

พูนศักดิ์ วรรณพงษ์. พระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ไทย. กรุงเทพฯ : เค. พี. พรินต์ติ้ง,
๒๕๓๘.

มานิตย์ นวลละออ. การเมืองไทยยุคสัญลักษณ์รัฐไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๖๓
ตอนที่ ๓๐. หน้า ๓๑๘-๓๕๘. ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๖๖
ตอนที่ ๑๗. หน้า ๑-๘๐. ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๘๕
ตอนพิเศษ (ฉบับพิเศษ). หน้า ๑-๖๘. ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๑
ตอนที่ ๑๖๙. หน้า ๑-๙๐. ๗ ตุลาคม ๒๕๑๗.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๕
ตอนที่ ๑๔๖ (ฉบับพิเศษ). หน้า ๑-๖๖. ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๑.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๑๔
ตอนที่ ๕๕ ก. หน้า ๑-๙๙. ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๔๙.
หน้า ๕๒๙-๕๕๑. ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕.

วิชณุ เครืองาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐.

ศูนย์บริการทางวิชาการและกฎหมาย. รวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๔๗๕-๒๕๐๒ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์, ม.ป.ป.

_____. รวมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑-๒๕๓๔ เล่ม ๒.
กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์, ม.ป.ป.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ในหลวงกับการศึกษาไทย : ท้าทศวรรษ
สิริราชสมบัติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๐.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดช ฯ เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบรัฐพิธี
เปิดประชุมรัฐสภา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : คณะอนุกรรมการจัดนิทรรศการ
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ, ๒๕๔๒.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.. รายงานการประชุมสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๙. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ม.ป.ป.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๑ สมัยประชุมสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๔๗๕ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ม.ป.ป.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๑๘ สมัยประชุมสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๘ วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๘. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ม.ป.ป.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๑๙ สมัยประชุมสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๙ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๙. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ม.ป.ป.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ สมัยประชุมสามัญทั่วไปครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ม.ป.ป.

..... กองกรรมาธิการ ๒. เปรียบเทียบบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานฯ, ม.ป.ป.

..... คณะทำงานกิจกรรมจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติและจัดทำหนังสือที่ระลึก. ๗๒ พรรษามหาราชา รัฐสภาเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ๒๕๔๒.

ความคิดเห็นของประชาชน กับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปรับปรุงความคิดเห็น

ไพโรจน์ โพธิ์ไสย *

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีเป้าหมายที่จะให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อสร้างความสมานฉันท์และผลักดันให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเองและประเทศชาติ ด้วยการแสดงความคิดเห็นอันจะนำไปสู่การกำหนดกติกาสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญฉบับถาวรที่จะใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้น รัฐธรรมนูญที่กำลังจัดทำในครั้งนี้อจึงได้รับความสนใจอย่างมากทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมทั้งประชาชนทั่วไปที่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อย่างเต็มที่ ซึ่งต่างก็มุ่งหมายจะให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้สะท้อนความต้องการของประชาชนจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจึงหลากหลายรูปแบบหลายประเด็นแตกต่างกันไป คณะกรรมาธิการวิสามัญประธานการมีส่วนร่วมและการประชาคมติสภาร่างรัฐธรรมนูญ ก็ได้กำหนดประเด็นเพื่อนำไปสอบถามและรับฟังความคิดเห็นของ

* ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

LIERT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประชาชนสองส่วนทั้งในระดับเวทีจังหวัดและสอบถามเป็นรายบุคคล โดยประเด็นคำถาม แบ่งออกเป็น ๓ กรอบ แต่ละกรอบมีคำถามที่แตกต่างกัน

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้รวบรวมความคิดเห็นของประชาชนจากทุกภาคแล้ว ก็ได้สรุปความคิดเห็นของประชาชน(ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐) เพื่อรายงานต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อคราวประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ วันจันทร์ที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ เพื่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ จะได้นำไปประกอบการพิจารณากร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... (ฉบับแรก) และได้จัดทำคำชี้แจงให้เห็นว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นใหม่นั้น มีความแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในเรื่องใด พร้อมด้วยเหตุผลในการแก้ไข เสร็จเรียบร้อยแล้วและ ได้ส่งมาให้องค์กรและบุคคลต่างๆ ตามมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ เพื่อให้พิจารณาและเสนอความคิดเห็นภายในเวลา ๓๐ วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสภาร่างรัฐธรรมนูญ ส่งเอกสารเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าวข้างต้นมาให้ (๒๖ เมษายน - ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

เมื่อพ้นกำหนดเวลา ๓๐ วันนับแต่วันที่คณะกรรมการยกร่างฯ ส่งเอกสารเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญแล้วคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะพิจารณาความเห็นที่ได้รับมา และคำแปรญัตติ เมื่อพิจารณาเสร็จแล้วคณะกรรมการยกร่างฯ ต้องทำรายงานว่าได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร พร้อมทั้งเหตุผล เพื่อเผยแพร่ให้ทราบเป็นการทั่วไป แล้วจึงนำเสนอร่างรัฐธรรมนูญนั้นต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา

เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้วต้องเผยแพร่ให้ประชาชน ทราบและจัดให้มีการออกเสียงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับหรือไม่ การออกเสียงประชามติ ต้องกระทำภายในวันเดียวกัน

ที่ราชอาณาจักร การออกเสียงประชามตินั้นต้องจัดทำไม่เร็วกว่า ๑๕ วันและไม่ช้ากว่า ๓๐ วัน นับแต่วันที่เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว (กำหนดวันลงประชามติ คือ วันอาทิตย์ที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๐) ซึ่งถ้าประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบให้นำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มาใช้บังคับ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับได้ แต่ถ้าประชาชนโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติ ไม่เห็นชอบให้ใช้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จะส่งผลให้สภาร่างรัฐธรรมนูญต้องสิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติประชุมร่วมกับคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ได้เคยประกาศใช้บังคับมาแล้วฉบับใดฉบับหนึ่งมาปรับปรุงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบ และนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญต่อไป

ในระหว่างที่องค์กรและบุคคลต่างๆ ตามมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ กำลังพิจารณาและเสนอความคิดเห็น คณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้กำหนดประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนหรือประเด็นที่อยู่ในความสนใจ เพื่อนำไปสอบถามและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นรอบที่สองแล้ว โดยจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระดับเวที (ไม่มีการสอบถามเป็นรายบุคคล) ตั้งแต่วันที่ ๒๐ เมษายน - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ และจะได้รายงานให้กับสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อคณะกรรมการกร่างรัฐธรรมนูญจะได้นำไปพิจารณาประกอบกับคำแปรญัตติ และความเห็นที่ได้รับจากองค์กรหรือบุคคลต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญฯ

บทความนี้ ได้นำความคิดเห็นของประชาชน (เฉพาะประเด็นที่คณะกรรมการฯ ไปสำรวจและรับฟังความคิดเห็น) จากรายงานของคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและการประชามติ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ (คณะกรรมการฯ ได้รายงานต่อสภา

ร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๐) เปรียบเทียบกับร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)

เค้าโครงและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

เค้าโครงร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับรับฟังความคิดเห็น มี ๒๙๙ มาตรา ประกอบด้วย ๑๕ หมวด หนึ่งบทเฉพาะกาล ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ บททั่วไป

หมวด ๒ พระมหากษัตริย์

หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ส่วนที่ ๒ ความเสมอภาค

ส่วนที่ ๓ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๕ สิทธิในทรัพย์สิน

ส่วนที่ ๖ สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ ๗ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลและสื่อมวลชน

ส่วนที่ ๘ สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา

ส่วนที่ ๙ สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ

ส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน

ส่วนที่ ๑๑ เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม

ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน

ส่วนที่ ๑๓ สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

หมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย

หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

- ส่วนที่ ๑ บททั่วไป
- ส่วนที่ ๒ แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ
- ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- ส่วนที่ ๔ แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การศึกษา และวัฒนธรรม
- ส่วนที่ ๕ แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม
- ส่วนที่ ๖ แนวนโยบายด้านการต่างประเทศ
- ส่วนที่ ๗ แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ
- ส่วนที่ ๘ แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- ส่วนที่ ๙ แนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน
- ส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

หมวด ๖ รัฐสภา

- ส่วนที่ ๑ บททั่วไป
- ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร
- ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา
- ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง
- ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา
- ส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
- ส่วนที่ ๗ การตราพระราชบัญญัติ
- ส่วนที่ ๘ การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
- ส่วนที่ ๙ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

หมวด ๗ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

หมวด ๘ การเงิน การคลัง และงบประมาณ

หมวด ๙ คณะรัฐมนตรี

หมวด ๑๐ ศาล

- ส่วนที่ ๑ บททั่วไป
- ส่วนที่ ๒ ศาลรัฐธรรมนูญ
- ส่วนที่ ๓ ศาลยุติธรรม
- ส่วนที่ ๔ ศาลปกครอง
- ส่วนที่ ๕ ศาลทหาร

หมวด ๑๑ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

- ส่วนที่ ๑ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
  - ๑. คณะกรรมการการเลือกตั้ง
  - ๒. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
  - ๓. คณะกรรมการ ปปช.
  - ๔. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- ส่วนที่ ๒ องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ
  - ๑. องค์กรอัยการ
  - ๒. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
  - ๓. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

- ส่วนที่ ๑ การตรวจสอบทรัพย์สิน
- ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์
- ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง
- ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

หมวด ๑๓ จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

บทเฉพาะกาล

สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีดังต่อไปนี้

๑. การคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่
๒. การลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม
๓. การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม
๔. การทำให้ระบบตรวจสอบมีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑. การคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่

๑.๑ เพิ่มประเภทสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น ดังนี้

- ๑) การให้สิทธิและเสรีภาพตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยรับรอง มีผลผูกพันเช่นเดียวกับสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๔)
- ๒) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ให้ถูกละเมิด (มาตรา ๓๕)
- ๓) เพิ่มสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทัวถึง และเสียค่าใช้จ่ายตามควร โดยเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการและทุพพลภาพได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม (มาตรา ๔๐) และประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเอง (มาตรา ๒๐๘)
  - ๔) สิทธิด้านแรงงาน มีหลักประกันในการดำรงชีพ ความปลอดภัย และสวัสดิภาพในการทำงาน ทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะทำงาน (มาตรา ๔๔)
  - ๕) สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนได้รับการคุ้มครองโดยห้ามปิดห้ามแทรกแซงการเสนอข่าว หากมีการดำเนินการดังกล่าว ถือเป็นการปฏิบัติ มิชอบ (มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖) ห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชน (มาตรา ๔๗)

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

LIIRIT

- ๖) ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาฟรี ๑๒ ปี (มาตรา ๔๘)
- ๗) เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (มาตรา ๕๑)
- ๘) บุคคลที่ไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอ มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ (มาตรา ๕๔)
- ๙) ขยายสิทธิชุมชน โดยการเพิ่มสิทธิของชุมชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ครอบคลุมถึงกรณีการรวมตัวกันของบุคคลขึ้นเป็นชุมชนโดยไม่จำเป็นต้องเป็นการรวมตัวกันมาเป็นเวลานานจนถือว่าเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง) การดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน (มาตรา ๖๖ วรรคสอง)
- ๑๐) ประชาชนมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นครั้งแรก (มาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง) รวมทั้งมีสิทธิเข้าถึงรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา (มาตรา ๑๓๘ วรรคห้า) นอกเหนือจากสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการ (มาตรา ๕๕)
- ๑๑) ในการทำสนธิสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศทั้งหลายที่มีผลกระทบต่อประชาชน รัฐจะต้องให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน และเมื่อมีการลงนามแล้ว จะต้องให้ประชาชนเข้าถึงรายละเอียดของสนธิสัญญา รวมทั้งต้องแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการลงนามในสนธิสัญญา อย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม (มาตรา ๑๘๖ วรรคสองถึงวรรคสี่)
- ๑๒) ให้สิทธิประชาชน ๑๐๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเพื่อเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ (มาตรา ๒๘๒ (๑))

๑.๒ การใช้สิทธิและเสรีภาพทำได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ดังนี้

- ๑) สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ แม้ยังไม่มีการกฎหมายลูกตราขึ้น ประชาชนก็สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นได้ทันที โดยการร้องขอต่อศาล (มาตรา ๒๘ วรรคสาม)
- ๒) กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือประชาชนในการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๘ วรรคสี่)
- ๓) ลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายและถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จาก ๕๐,๐๐๐ ชื่อ เหลือ ๒๐,๐๐๐ ชื่อ (มาตรา ๑๖๐ และมาตรา ๒๖๒ วรรคสาม)

๑.๓ ทำให้การใช้สิทธิและเสรีภาพมีประสิทธิภาพและมีมาตรการคุ้มครองอย่างชัดเจน ดังนี้

- ๑) กำหนดระยะเวลาในการตรากฎหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้มีอำนาจถ่วงเวลาในการตรากฎหมายลูกอัน เป็นการลดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (มาตรา ๒๕๓ และมาตรา ๒๕๘)
- ๒) ประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๐๘)
- ๓) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟ้องศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองได้ในกรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้เสียหายแทนประชาชนเพื่อฟ้องศาลได้ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน (มาตรา ๒๔๘ (๑) และ (๒))

๑.๔ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมีความชัดเจนรอบด้านมากขึ้นและผูกพันรัฐมากกว่าเดิม โดยการบัญญัติให้

- ๑) กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในเรื่องที่สำคัญเพิ่มขึ้น เช่น รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มาตรา ๘๒) ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม (มาตรา ๘๓ (๓)) คุ้มครองและ

รักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร (มาตรา ๘๓ (๙)) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและต้องระมัดระวังในการกระทำใดอันทำให้สาธารณูปโภคดังกล่าวตกอยู่ในความผูกขาดของเอกชน (มาตรา ๘๓ (๑๑)) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินตามหลักวิชาให้ครอบคลุมทั้งผืนดินผืนน้ำทั่วประเทศ ดำเนินการให้เกษตรกรมีสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึง (มาตรา ๘๔) เป็นต้น

๒) กำหนดให้รัฐบาลที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดในระยะเวลาใด และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ ว่ามีปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละ ๑ ครั้ง

๑.๕ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่นและกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงาน การจัดทำบริการสาธารณะที่มีความหลากหลาย การจัดโครงสร้างที่คล่องตัว (มาตรา ๒๗๕ วรรคหนึ่งและวรรคเก้า)

๒) บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นข้าราชการ มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่น และมีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมระดับท้องถิ่น (มาตรา ๒๗๙)

๓) ประชาชนในท้องถิ่นสามารถลงประชามติในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองได้ (มาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง) ประชาชนสามารถเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นและการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ (มาตรา ๒๗๖ และ มาตรา ๒๗๗) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชน ในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี (มาตรา ๒๗๘ วรรคสาม)

๔) ให้มีมาตรฐานกลางในการดำเนินงานเพื่อกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชน (มาตรา ๒๗๓ วรรคสอง)

๒. ลดการผูกขาดอำนาจรัฐและขจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม

๒.๑ เสริมสร้างอำนาจทางการเมืองให้แก่ประชาชน เช่น

- ๑) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน ทั้งด้านการดำเนินงานของภาครัฐ (มาตรา ๕๕, มาตรา ๑๓๘ วรรคห้า และมาตรา ๑๘๖ วรรคสอง) การทำสนธิสัญญา (มาตรา ๑๘๖) การลงประชามติ (มาตรา ๑๖๑) และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๘๒ วรรคหนึ่ง)
- ๒) ให้ประชาชนและชุมชนฟ้องร้องรัฐได้ (มาตรา ๒๐๘ และมาตรา ๖๖ วรรคสาม)
- ๓) ให้ประชาชนใช้สิทธิทางการเมืองได้ง่ายขึ้นโดยการลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อดำเนินการทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการถอดถอนฯ การเสนอกฎหมาย (มาตรา ๑๕๙ และมาตรา ๑๖๐ มาตรา ๒๗๖ และมาตรา ๒๗๗)

๒.๒ จำกัดการผูกขาดและการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรม เช่น

- ๑) เป็นนายกรัฐมนตรีได้ไม่เกิน ๒ สมัย หรือ ๘ ปี แล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๖๗ วรรคสาม)
- ๒) การตราพระราชกำหนดจะต้องถูกตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๘๑)
- ๓) เพิ่มบทบัญญัติเพื่อการใช้งบประมาณอย่างมีวินัยในหมวดการเงิน การคลัง และงบประมาณขึ้น (มาตรา ๑๖๒ ถึง มาตรา ๑๖๖) การกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม แผนงาน และโครงการให้ชัดเจน ใช้จ่ายงบกลางต้องมีจำนวนจำกัดและต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็นด้วย (มาตรา ๑๖๓)
- ๔) ให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขกฎหมายของตนไปยังรัฐสภาได้ (มาตรา ๑๓๘ (๓) รัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญสามารถแปรญัติงบประมาณต่อคณะกรรมการธิการของรัฐสภาได้โดยตรง (มาตรา ๑๖๔ วรรคเก้า)
- ๕) ให้องค์กรอัยการเป็นอิสระ (มาตรา ๒๔๖)

๖) กำหนดขอบเขตภาระหน้าที่ของรัฐบาลรักษาการให้ชัดเจน (มาตรา ๑๗๗)

๒.๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นอิสระจากพรรคการเมืองมากขึ้น
เพื่อการทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เช่น

๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการตั้ง
กระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ (มาตรา ๑๕๘ วรรคสอง)

๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยไม่ต้อง
ใช้มติพรรครับรอง (มาตรา ๑๓๘ (๒))

๒.๔ สมาชิกวุฒิสภามีความเป็นอิสระ โดยให้มาจากระบบสรรหาที่มาจาก
จังหวัดและกลุ่มวิชาชีพ (มาตรา ๑๐๖)

๒.๕ ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแทรกแซง
ข้าราชการประจำ โดยห้ามก้าวก้าวหรือแทรกแซงทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการปฏิบัติ
ราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ การบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่งหรือขึ้น
เงินเดือน (มาตรา ๒๕๗)

๓. การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและ
จริยธรรม

๓.๑ มีบัญญัติหมวดคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้

๑) จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการละเมิด (มาตรา ๒๗๐ วรรคสอง)

๒) การฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมที่ร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมืองเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง (มาตรา ๒๗๐ วรรคสาม)

๓.๒ กำหนดมาตรการเพื่อไม่ให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนทางการเมือง โดย

๑) ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ดำรง
ตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่ง

สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ห้ามมิให้รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ห้ามมิให้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ รวมทั้งห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว (มาตรา ๒๕๖)

๒) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติฯ รวมทั้งห้ามมิให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้นั้นกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว (มาตรา ๒๖๐)

๓.๓ การแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกว้างขวางยิ่งขึ้น

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของตนของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้ว ยังขยายไปถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมด้วย (มาตรา ๒๕๐) บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องเปิดเผยให้แก่สาธารณชน (มาตรา ๒๕๒)

๓.๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งง่ายขึ้นกว่าเดิม

๑) กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการลดการลงโทษก็พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (มาตรา ๑๑๙ (๔))

๒) กรณีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษก็พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา ๑๗๘ (๔))

๓.๕ มิให้ประธานสภา รองประธานสภา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ดำเนินการในลักษณะที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

๑) ประธานสภาและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ในระหว่างการดำรงตำแหน่งจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองในขณะเดียวกันมิได้ (มาตรา ๑๑๙ วรรคห้า)

๒) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี (ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ห้ามมิให้ออกเสียงลงคะแนนในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ หรือการมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น (มาตรา ๑๗๓ วรรคสาม)

๔. องค์กรตรวจสอบมีความอิสระ มีความเข้มแข็ง และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑ ปรับปรุงระบบการสรรหาองค์กรตรวจสอบ โดยการกำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นคณะบุคคลสรรหาองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๔.๒ ปรับปรุงอำนาจหน้าที่และระบบการทำงานขององค์กรตรวจสอบ

๑) ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับฟ้องเรื่องที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพได้โดยตรง (มาตรา ๒๐๘)

๒) ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้พิจารณาคดีที่มีการฟ้องว่านักการเมืองไม่แสดงทรัพย์สินหรือหนี้สิน หรือแสดงทรัพย์สินหรือหนี้สินเป็นเท็จด้วย (มาตรา ๒๕๔ วรรคสอง)

- ๓) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดูแลเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูง(ผู้อำนวยการกองขึ้นไป)เท่านั้น (มาตรา ๒๔๓ (๓))
- ๔) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถหยิบยกเรื่องที่เกิดความเสียหายต่อประชาชนโดยส่วนรวม หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะขึ้นได้เอง (มาตรา ๒๓๗ (๑) วรรคสอง)
- ๕) เพิ่มอำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟ้องศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองได้ ในกรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้เสียหายแทนประชาชนเพื่อฟ้องศาลได้ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน (มาตรา ๒๔๘ (๒) และ (๓))
- ๖) ให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีอำนาจให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายทั้งหลายด้วย (มาตรา ๒๔๙)
- ๗) ให้องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ รัฐสภา และศาล สามารถแปรญัติงบประมาณได้โดยตรงกับกรมการของสภา (มาตรา ๑๖๔ วรรคเก้า)
- ๘) ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถอภิปรายนายกรัฐมนตรีได้ง่ายขึ้น โดยใช้เสียง ๑/๔ (มาตรา ๑๕๔ วรรคหนึ่ง) นอกจากนี้ยังกำหนดให้สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ไม่เกิน ๙๐ วันก่อนวันเข้าชื่ออภิปราย (มาตรา ๑๕๕ วรรคสองและสาม)
- ๙) แยกองค์การอัยการออกมาเป็นอิสระ เพื่อให้การตรวจสอบการใช้อำนาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น (มาตรา ๒๔๖)

๔.๓ มีระบบการตรวจสอบการทำงานขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

- ๑) การให้ใบเหลือง ใบแดง ของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาได้ ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น สามารถอุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค (มาตรา ๒๓๓)

๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองสามารถถูกตรวจสอบโดยศาลปกครองได้ (มาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง)

๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๒๓๗ (๑) (ค))

ความคิดเห็นของประชาชนจากรายงานของคณะกรรมการการมีส่วนร่วมฯ

ความคิดเห็นของประชาชนที่คณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการสำรวจและได้รายงานต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีสองส่วน ส่วนแรกเป็นสรุปประมวลความคิดเห็นจากการรับฟังความคิดเห็นของเวทีระดับจังหวัด รวม ๕๕๕ เวที ส่วนที่สองเป็นสรุปประมวลความคิดเห็นจากแบบสอบถามรายบุคคล รวม ๕๓,๑๔๒ คน ทั้งสองส่วนมีการรับฟังความคิดเห็นสามครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๐

เวทีระดับจังหวัด	๓๐	เวที	คือ	ภาคเหนือ	๕	เวที
				ภาคกลาง	๒	เวที
				ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๙	เวที
				ภาคใต้	๑๔	เวที
รายบุคคล	๗๗๓	คน		ภาคเหนือ	๕๗๒	คน
				ภาคกลาง	๑๕๕	คน
				ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	คน
				ภาคใต้	๔๖	คน

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐

เวทีระดับจังหวัด ๘๗ เวที คือ	ภาคเหนือ	๒๕	เวที
	ภาคกลาง	๒๕	เวที
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๓	เวที
	ภาคใต้	๑๔	เวที
รายบุคคล	๑๕,๕๑๑ คน		
	ภาคเหนือ	๒,๙๐๒	คน
	ภาคกลาง	๑๐,๑๙๕	คน
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	คน
	ภาคใต้	๒,๔๑๔	คน

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐

เวทีระดับจังหวัด ๕๓๗ เวที คือ	ภาคเหนือ	๑๗๗	เวที
	ภาคกลาง	๑๐๐	เวที
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒๑๓	เวที
	ภาคใต้	๔๗	เวที
รายบุคคล	๓๖,๓๒๔ คน		
	ภาคเหนือ	๗,๑๖๑	คน
	ภาคกลาง	๒๐,๘๒๗	คน
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๕,๑๓๑	คน
	ภาคใต้	๓,๒๐๕	คน

ประเด็นที่คณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชาคมติสภาร่างรัฐธรรมนูญ นำไปสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ กรอบ แต่ละกรอบมีคำถามที่แตกต่างกันในระดับเวทีจังหวัดและรายบุคคล กล่าวคือ

กรอบ ๑ สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ ๑ สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วม

เวทีระดับจังหวัด มี ๕ ประเด็นคำถาม

๑๐ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

LIART

ตอนที่ ๒ การกระจายอำนาจ

เวทีระดับจังหวัด ๔ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล ๕ ประเด็นคำถาม

กรอบ ๒ สถาบันการเมือง**ตอนที่ ๑ สถานิติบัญญัติ**

เวทีระดับจังหวัด ๙ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล ๑๑ ประเด็นคำถาม

ตอนที่ ๒ ฝ่ายบริหาร

เวทีระดับจังหวัด ๖ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล ๘ ประเด็นคำถาม

ตอนที่ ๓ จริยธรรม

เวทีระดับจังหวัด ๑ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล ๑ ประเด็นคำถาม

กรอบ ๓ องค์กรตรวจสอบอิสระและศาล**ตอนที่ ๑ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ**

เวทีระดับจังหวัด ๙ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล ๑๘ ประเด็นคำถาม

กรอบ ๔ อื่น ๆ

เวทีระดับจังหวัด ๑ ประเด็นคำถาม

รายบุคคล ๑ ประเด็นคำถาม

เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน กับร่างรัฐธรรมนูญฯ (บางประเด็น)

การเปรียบเทียบ ได้นำความคิดเห็นของประชาชนกับประเด็นในร่างรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบกัน โดยส่วนที่ไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ แต่มีความเชื่อมโยงกันหรืออยู่ในหัวข้อเดียวกัน ก็ได้นำเสนอไว้ในกรอบเดียวกัน และได้นำประเด็นสำคัญในร่างรัฐธรรมนูญมาเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพรวมของการเปรียบเทียบ

ความคิดเห็นของประชาชนกับประเด็นสำคัญของรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญกร่างขึ้นนี้ ได้ยกประเด็นที่คำถามที่คณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมฯ นำไปสอบถามพร้อมทั้งนำความคิดเห็น(ข้างมาก)ของประชาชน(ทั้งระดับเวทีจังหวัดและรายบุคคล) มาเป็นหลักและนำบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญมาเปรียบเทียบ (เว้นแต่ความเห็นของประชาชนใกล้เคียงหรือไม่แตกต่างกันมากนักก็จะนำความเห็นทั้งหมดมาแสดงด้วย) ประเด็นคำถามในระดับเวทีและรายบุคคลมักจะเป็นเรื่องเดียวกัน แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยบางส่วนที่ต่างกัน มีส่วนน้อยที่เหมือนหรือใช้คำถามเดียวกัน

ผลการเปรียบเทียบ มีข้อสังเกตเบื้องต้น คือ

๑. ประเด็นคำถามความคิดเห็นของประชาชน ส่วนมากมักจะเป็นประเด็นคำถามที่ต้องนำบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญหลายมาตราประกอบกัน บางประเด็นได้สรุปเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องไม่ได้ยกบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญทั้งหมดมาเปรียบเทียบ

๒. ประเด็นคำถามความคิดเห็นของประชาชนบางประเด็น อาจมีรายละเอียดปลีกย่อยที่ไม่สามารถเปรียบเทียบอย่างชัดเจนกับร่างรัฐธรรมนูญได้ เช่น ควรกำหนดหลักเกณฑ์การป้องกันการละเมิดเสรีภาพหรือการครอบงำสื่อมวลชนไว้โดยเฉพาะ หรือควรกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นต้น

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

LIIRIT

Legislative Institutional Repository of Thailand

๓. ประเด็นคำถามความคิดเห็นของประชาชน บางประเด็นเป็นเรื่องเดียวกัน แต่แยกเป็นหลายคำถาม เช่นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ว่า ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนหรือไม่ การเปรียบเทียบจึงอาจซ้ำซ้อน

๔. ประเด็นคำถามความคิดเห็นของประชาชน บางประเด็นไม่สามารถหาบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญที่ชัดเจนหรือตรงประเด็นมาเปรียบเทียบได้ เช่น ควรกำหนดอายุความในการฟ้องคดีการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองทุกระดับ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และองค์การตามรัฐธรรมนูญควรปลอดจากการครอบงำทางการเมืองอย่างแท้จริง เป็นต้น ประเด็นร่างรัฐธรรมนูญ จึงใช้คำว่า “ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน”

เปรียบเทียบการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกับร่างรัฐธรรมนูญ(บางประเด็น)

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
กรอบ ๑ สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชน							
ตอนที่ ๑ สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วม							
๑. ควรตรากฎหมายให้ประชาชนมีหลักประกันในเรื่องสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น * ควรบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนในรัฐธรรมนูญฯ ให้มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการโดยระบอบเวลาในการตรากฎหมายรองรับที่แน่นอน - กำหนดให้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ได้ทันที	๘๔.๖ - -	๘๓.๔ - -	๘๒.๘ - -	- ๕๖.๒ ๓๘.๘	- ๕๖.๑ ๓๕.๔	- ๕๕.๓ ๓๖.๑	- บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ - บุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ - สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมายการใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง

* หมายถึง คำถามการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เป็นรายบุคคล

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

LI RT

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
<p>๒. ควรเพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้น</p> <p>* ควรเพิ่มอำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยให้สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลได้</p>	๓๘.๕	๕๒.๕	๖๖.๕	-	-	-	<p>- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p> <p>๑. ยื่นคำฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อได้ตรวจสอบคำร้องของ</p> <p>บุคคลว่า กฎหมายขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ</p> <p>๒. ยื่นคำฟ้องต่อศาล เมื่อได้ตรวจสอบตามคำร้องของบุคคลว่าได้รับความเสียหายจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>๓. เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่</p>
<p>๓. ควรมีการบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน</p>	๖๕.๒	๗๕.๕	๗๕.๕	-	-	-	<p>- บัญญัติไว้ในหมวด ๗ การมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน เช่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน</p> <p>- เสนอกฎหมายได้</p> <p>- ขอให้รัฐสภาพิจารณา กฎหมายในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญได้</p> <p>- ขอให้ถอดถอนและดำเนินคดีอาญาต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้</p> <p>- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงประชามติ และบัญญัติไว้ในหมวด ๕ ส่วนที่ ๑๐ เนวน โขบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน</p>

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
* ความชัดเจนของบทบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐	-	-	-	๖๘.๕	๕๗.๑	๕๗.๖	
๔. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมาย หรือเสนอร่างกฎหมาย ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการถอดถอนและการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อม เช่น ให้ประชาชนสามารถเรียกคืนตำแหน่งทางการเมือง เช่น ส.ส. ส.ว. แต่ละจังหวัดได้	๗๖.๘	๗๓.๖	๗๘.๒	-	-	-	- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน - เสนอกฎหมายได้ - ขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายในหมวด ๓ และหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญได้ - ขอให้ถอดถอนและดำเนินคดีอาญาต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ - ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงประชามติ
* ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง							
- ในเรื่อง “การแก้ไขรัฐธรรมนูญ”	-	-	-	๘๗.๓	๘๔.๓	๘๔.๐	- ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๑๐๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้
- ในเรื่อง “การเสนอร่างกฎหมาย”	-	-	-	๗๘.๐	๗๘.๔	๗๖.๕	- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คนขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายได้
- ในเรื่อง “การถอดถอนและการดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”	-	-	-	๗๔.๓	๗๕.๑	๗๕.๒	- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งขอให้ถอดถอนและดำเนินคดีอาญาต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ - ถอดถอนสมาชิกสภา/ผู้บริหารท้องถิ่นได้
- ในเรื่อง “การถอดถอน ส.ส. หรือ ส.ว.”	-	-	-	๗๘.๗	๗๕.๘	๗๗.๘	- บัญญัติไว้แล้ว

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
<p>* ควรบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้ชัดเจนเกี่ยวกับ</p> <p>- การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</p>	-	-	-	๗๔.๖	๖๔.๔	๖๗.๑	<p>หมวด ๕ ส่วนที่ ๑๐ แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น</p> <p>- ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยในรูปแบบขององค์การทางวิชาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น</p>
<p>- การกำหนดนโยบายสาธารณะ</p> <p>- การตัดสินใจทางการเมือง</p>	-	-	-	๓๒.๓	๒๗.๕	๒๕.๘	<p>- ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ</p> <p>- รัฐต้องให้ข้อมูลและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการตัดสินใจทำสนธิสัญญากับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องชี้แจงต่อรัฐสภาเกี่ยวกับสนธิสัญญานั้น และเมื่อลงนามในสนธิสัญญาใดแล้วต้องเปิดให้ประชาชนเข้าถึงรายละเอียดเกี่ยวกับสนธิสัญญานั้น</p>
<p>- การตัดสินใจวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง</p>	-	-	-	๔๕.๘	๔๗.๗	๕๐.๕	<p>- ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองฯ โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองฯ</p> <p>- การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสีย</p>

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
							สำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ
๕. ควรวางระบบป้องกันการละเมิดเสรีภาพของสื่อมวลชน	๖๑.๕	๖๓.๓	๗๔.๕	-	-	-	<p>- การกระทำใดๆ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จนท.ของรัฐ หรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ ถือว่าเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ และไม่มีผลใช้บังคับ</p> <p>- ต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันการควมรวมหรือการครอบงำระหว่างสื่อมวลชนด้วยกันเองหรือโดยบุคคลอื่น และต้องเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม</p> <p>ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการ หรือถือหุ้นในกิจการ นสพ.วิทยุ/โทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือในนามตนเองหรือผู้อื่นมิได้</p> <p>การห้ามสื่อมวลชนเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็น หรือแทรกแซง หรือการสั่งปิดกิจการจะกระทำมิได้</p> <p>การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในสื่อข้างต้น จะกระทำมิได้</p>
* ควรกำหนดหลักเกณฑ์การป้องกันการละเมิดเสรีภาพหรือการครอบงำสื่อมวลชนไว้โดยเฉพาะ	-	-	-	๘๓.๑	๗๗.๑	๗๖.๗	

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
<p>๖. ควรจัดให้มีกองทุนสนับสนุนการเมืองภาคพลเมือง เช่น สนับสนุนการจัดเวทีผู้นำชาวบ้าน ผู้นำชุมชน</p> <p>* ควรมีการจัดตั้ง “กองทุนเพื่อการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง” เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การเมืองภาคพลเมือง</p>	๗๖.๕	๗๘.๒	๘๑.๐	-	-	-	<p>- แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน</p> <p>(๕) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และให้มีการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการค้าเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการค้าเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่</p>
<p>๗. ควรกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน (เวที/รายบุคคล คำถามเดียวกัน)</p>	๘๔.๖	๘๑.๗	๗๕.๕	๕๗.๒	๕๖.๑	๕๖.๓	<p>องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การจัดการบริการสาธารณะที่มีหลากหลาย การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ</p> <p>ให้มีการส่งเสริมและช่วยเหลือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระ</p> <p>- ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดทำบริการสาธารณะและจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีระบบการตรวจสอบและ</p>

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
							ประเมินผลที่เป็นกลางและมีมาตรฐาน - จัดให้มีมาตรฐานกลางในการกำกับดูแล ตรวจสอบฯ และให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ
๘. ควรเพิ่มบทบาทให้แก่ชุมชนในการพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เวที/รายบุคคล คำถามเดียวกัน)	๖๕.๒	๗๕.๕	๘๑.๕	๕๓.๕	๘๕.๖	๘๕.๔	- มีบทบัญญัติไว้ในหมวด ๓ ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน เช่น ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมฯ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติฯ ต้องจัดให้มี

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
							กระบวนการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนและผู้มีส่วนได้ เสียก่อน ก่อนมีการดำเนินการ ดังกล่าว สิทธิของชุมชนที่จะฟ้อง หน่วยงานเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ฯ
๕. ควรลดอำนาจรัฐ เพิ่ม อำนาจให้ประชาชนมากขึ้น (เวที/รายบุคคล คำถาม เดียวกัน)	๘๔.๖	๖๗.๕	๗๒.๘	๘๘.๒	๘๓.๖	๘๔.๐	- รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ ท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงาน หลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในพื้นที่
๑๐. ควรกระจายอำนาจให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความพร้อมของพื้นที่ * ควรกำหนดมาตรการ ในการตรวจสอบและกำหนด มาตรฐานการทำงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพ หากมีการ กระจายอำนาจให้มากขึ้น เพื่อ ประกันคุณภาพบริการ สาธารณะที่ประชาชนจะ ได้รับ	๖๑.๕	๕๘.๗	๗๒.๓	-	-	-	- ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครอง ตนเองได้ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้ง เป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ - การกำกับดูแลองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น ตามที่กฎหมายบัญญัติและ สอดคล้องกับรูปแบบขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และการ กำกับต้องกำหนดเป็นมาตรฐาน กลาง
* พื้นที่ใดมีความ เหมาะสมในการที่จะบริหาร จัดการพัฒนาท้องถิ่นของ ตนเอง อาจมีการปกครอง ท้องถิ่นแบบอื่นได้ด้วย	-	-	-	๕๖.๐	๕๓.๖	๕๔.๐	- ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครอง ตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้ง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
กรอบ ๒ สถาบันการเมือง							
ตอนที่ ๑ สถานิติบัญญัติ							
๑. ควรลดจำนวน ส.ส. และ ส.ว. * จำนวน ส.ส. ที่ควรมี - ๓๐๐ คน - ๔๐๐ คน - ๕๐๐ คน	๘๔.๖	๖๕.๐	๖๓.๑	-	-	-	- ส.ส. ๔๐๐ คน / ส.ว. ๑๖๐ คน - ส.ส. ๔๐๐ มาจากเลือกตั้งแบ่งเขต ๓๒๐ คน และ แบบ คน สักส่วน ๘๐ คน
๒. ควรมี ส.ส. ระบบ บัญชีรายชื่อพรรค * ส.ส. ควรมาจากการเลือกตั้งแบบ - แบบแบ่งเขตเขตละ ๑ คน - แบบบัญชีรายชื่อ เหมือนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ - แบบแบ่งเขตเขตละ ๓ คน	๓๘.๕	๓๓.๓	๓๖.๕	-	-	-	- มี ส.ส. แบบ สักส่วน - การเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตใช้ระบบแบ่งเขตเรียงเบอร์
๓. ส.ส. ทั้งระบบแบ่งเขตและระบบบัญชีรายชื่อ รวมทั้ง ส.ว. ต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี * ส.ส. ต้องสำเร็จการศึกษาระดับ - ปริญญาตรีขึ้นไป - มัธยมศึกษาขึ้นไป - ไม่ควรกำหนด	๖๕.๒	๖๗.๕	๖๖.๑	-	-	-	- ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ไม่จำเป็นต้องจบปริญญาตรี - ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ว. ต้องจบปริญญาตรี - ไม่ต้องจบปริญญาตรี
๔. ส.ส. ควรสังกัดพรรคการเมืองก่อนวันสมัครรับ	๗๖.๕	๖๗.๕	๗๔.๐	-	-	-	- ส.ส. ต้องสังกัดพรรคฯ ก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
เลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน							วัน
• ส.ส. ต้องสังกัดพรรคการเมือง	-	-	-	๕๖.๑	๕๖.๒	๕๖.๔	เว้นแต่การเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุขุบสภา ต้องสังกัดพรรคฯไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน
• ส.ส. ไม่จำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง	-	-	-	๓๕.๑	๓๗.๔	๓๖.๓	
• ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองก่อนวันสมัคร							
- ไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน	-	-	-	๔๔.๕	๕๒.๘	๕๓.๗	- บัญญัติไว้แล้ว
- ไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน	-	-	-	๒๒.๖	๒๒.๒	๒๑.๔	
- ไม่น้อยกว่า ๔๕ วัน	-	-	-	๑๕.๔	๑๑.๐	๑๑.๒	
๕. ส.ส. ควรมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่และการลงมติในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าที่เป็นอยู่	๖๕.๒	๖๔.๔	๖๘.๗	-	-	-	- ถ้า ส.ส. เห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคฯ จะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส. ตามรัฐธรรมนูญ หรือระบอบประชาธิปไตยฯ มีสิทธิร้องศาลรัฐธรรมนูญ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยฯ ก็ให้เป็นอันยกเลิกไป - ส.ส./ส.ว. ไม่อยู่ในความผูกมัดหรือความครอบงำใด และต้องปฏิบัติหน้าที่ฯ โดยปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน - ส.ส. มีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ - การออกเสียงลงคะแนนเลือก

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
							หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคล ดำรงตำแหน่งใด
๖. ควรกำหนดเขต เลือกตั้งเป็นเขตเลือกตั้งละคน เช่นเดิม	๘๔.๖	๖๖.๗	๖๘.๗	-	-	-	- กำหนดเขตเลือกตั้งแบบแบ่ง เขตเรียงเบอร์
๗. ควรให้ผู้สมัครรับ เลือกตั้งในลำดับถัดไปเป็น ส.ส. แทนผู้สมัครที่ถูกตัดสิทธิ เพราะถูกใบเหลือง ใบแดง * หาก กกต. มีคำสั่งเพิก ถอนสิทธิเลือกตั้ง (ให้ใบแดง)	๓๘.๕	๕๐.๖	๔๕.๒	-	-	-	
- ผู้สมัคร ส.ส. ไม่ ควรให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. ใหม่ แต่ควรให้เลื่อนผู้ที่ได้คะแนน ลำดับถัดมา	-	-	-	๕๓.๐	๕๑.๗	๕๐.๐	- ถ้าตำแหน่งที่ว่างเป็นตำแหน่ง ส.ส.เลือกตั้งแบบสัดส่วน ให้ผู้มี ชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของเขต เลือกตั้งนั้นในลำดับถัดไปเลื่อน ขึ้นมาเป็น ส.ส.แทน
- ควรเลือกตั้งใหม่	-	-	-	๔๒.๐	๔๒.๔	๔๓.๒	- ถ้าตำแหน่งที่ว่างเป็นส.ส.มา จากแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้มี การเลือกตั้งซ่อมภายใน ๔๕ วัน
๘. ส.ว. ควรมาจากการ สรรหาจากตัวแทนของกลุ่ม อาชีพทุกภาคส่วนในสังคม แทนการเลือกตั้ง	๔๖.๑	๔๖.๐	๔๑.๕	-	-	-	- ส.ว. มี ๑๖๐ คน สรรหา ๗๖ คน (จังหวัดละ ๑ คน) และจากตัวแทน วิชาชีพ ๘๔ คน คือ คณะกรรมการสรรหา คัดเลือกบุคคลจาก (๑) ผู้สมัครเข้ารับการสรรหา ในแต่ละจังหวัด (จังหวัดละ ๑ คน) (๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อจาก องค์กรต่าง ๆ ในภาควิชาการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาชีพ และภาคอื่นที่เป็นประโยชน์ใน การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
- ให้ประชาชนเลือกตัวแทนไปเป็นคณะผู้เลือกตั้งแล้วให้คณะผู้เลือกตั้งไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งจากรายชื่อที่กลุ่มอาชีพเสนอ	-	-	-	๕.๓	๖.๖	๖.๕	
• ควรให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งมีอำนาจในการพิจารณาถอดถอนนักการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงออกจากตำแหน่งเหมือนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐	-	-	-	๓๐.๔	๖๓.๕	๖๕.๑	
๘. ถ้า ส.ว.มาจากการสรรหา ควรให้มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	๒๓.๑	๓๘.๐	๔๗.๑	-	-	-	- ส.ว.มาจากการสรรหา มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ตอนที่ ๒ ฝ่ายบริหาร							
๑. นายกรัฐมนตรีควรมาจาก ส.ส. และ นายกรัฐมนตรีที่มาจาก ส.ส. ควรเป็น ส.ส. ในขณะเดียวกัน	๘๔.๖	๗๒.๔	๗๕.๐	-	-	-	- นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร - นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี
• นายกรัฐมนตรี ควรมาจาก ส.ส.							ไม่ต้องห้ามดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเวลาเดียวกัน
- ควรเป็น ส.ส.	-	-	-	๗๒.๑	๖๗.๘	๖๘.๒	
- ไม่ต้องเป็น ส.ส.	-	-	-	๒๓.๘	๒๖.๒	๒๕.๑	
• กรณี ส.ส. ไปเป็นนายกฯหรือรัฐมนตรีแล้ว							
- ไม่ควรให้พ้นจากการเป็น ส.ส.	-	-	-	๖๔.๑	๕๖.๒	๕๕.๕	- ไม่พ้นจากการเป็น ส.ส.
- ต้องพ้นจากการเป็น ส.ส.	-	-	-	-	๓๕.๓	๓๕.๕	

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

LIRIT

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
๒. ควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน ๒ วาระ ติดต่อกันหรือไม่เกิน ๘ ปี	๖๑.๕	๗๑.๓	๗๒.๖	-	-	-	- นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน สองวาระ หรือเกินกว่า แปดปี มิได้
* ควรเป็นนายกรัฐมนตรีได้เพียง ๒ สมัย (๘ ปี)	-	-	-	๗๒.๕	๖๕.๗	๖๕.๑	(สุดแต่ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งกรณีใดจะยาวกว่า)
๓. ควรห้าม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีผลประโยชน์ทับซ้อนในระหว่างการดำรงตำแหน่งและเมื่อพ้นตำแหน่งแล้วในระชงหนึ่ง * ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีสามารถเป็นคู่สัญญา กับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไม่ได้	๖๑.๕	๖๕.๐	๗๗.๕	-	-	-	- นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ - นายก /รมต./ส.ส.ต้องไม่แทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญาเสียเอง หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
๔. นายกรัฐมนตรีควรถูกอภิปรายและและถูกตรวจสอบได้ง่ายขึ้น * ควรกำหนดให้การอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีสามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐	๘๔.๖	๗๑.๓	๗๗.๑	-	-	-	- ส.ส. ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของ ส.ส.ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เปิดอภิปรายนายกฯ. - กรณีที่ส.ส.ในพรรคฯมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะขอเปิดอภิปราย ก็ให้ ส.ส.เท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนายกฯหรือรมต.รายบุคคลได้ เมื่อ ครม.บริหารราชการแผ่นดินเกินสองปีแล้ว

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
<p>๕. ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแม้ว่าเป็นเพียงการให้รองอาญา也给พ้นจากตำแหน่งด้วย</p> <p>* นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ให้รองอาญา ก็ควรให้พ้นจากตำแหน่งทันที</p>	๗๖.๕	๖๕.๖	๗๗.๘	-	-	-	- ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกแม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือลหุโทษ หรือความผิดหมิ่นประมาท (รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง/องค์กรอิสระอื่น ๆ)
<p>๖. นายกรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามในสภาฯ</p> <p>* นายกรัฐมนตรีควรต้องมาตอบกระทู้ถามต่อรัฐสภาทุกครั้ง</p>	๖๕.๒	๖๑.๐	๗๒.๔	-	-	-	- เป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้
ตอนที่ ๓ จริยธรรม*							
<p>* ควรมีการกำหนดคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนด้วย</p>	๖๕.๒	๗๓.๖	๘๑.๖	๘๘.๕	๘๖.๐	๘๕.๔	- ให้มีประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ละประเภท
							หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ถ้าเป็นกรณีร้ายแรงให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนจากตำแหน่ง

* ประเด็นคำถามของการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเวทีระดับจังหวัดตรงกับรายบุคคล

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
กรอบ ๓ องค์การตรวจสอบ อิสระและศาล							
ตอนที่ ๑ การตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ							
๑. ควรให้มีศาลหรือ องค์การตรวจสอบการปฏิบัติ หน้าที่ขององค์กรอิสระ • ควรให้มีองค์กรอิสระหรือ ฝ่ายตุลาการตรวจสอบการ ปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตาม รัฐธรรมนูญอื่นในลักษณะ ถ่วงดุลซึ่งกันและกัน อาทิ การตรวจสอบการใช้อำนาจ ของ กกต. ตามกรอบเวลาที่ กำหนด หรือการใช้อำนาจ วินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง	๘๔.๖	๗๕.๕	๗๖.๒	-	-	-	- ให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง ส.ส.และ ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณา และวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการ เลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิ เลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิก สภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
๒. ผู้ดำรงตำแหน่งทาง การเมืองในระดับประเทศและ ระดับท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้ใดกระทำความผิด ทุจริตหรือมีพฤติการณ์ร้ายแรง ผิดปกติ ไม่ควรมีอายุความใน การฟ้องคดี	๔๖.๑	๕๘.๖	๗๒.๖	-	-	-	- ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน
• ควรกำหนดอายุความ ในการฟ้องคดีการทุจริต คอร์รัปชันของนักการเมืองทุก ระดับ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	-	-	-	๗๓.๒	๖๕.๗	๖๕.๗	- ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน
๓. ควรมีการกำหนด กลไกหรือมาตรการตรวจสอบ การใช้อำนาจของฝ่ายการเมือง ที่กระทำต่อข้าราชการประจำ และการควบคุมการใช้จ่ายเงิน	๖๕.๒	๖๐.๕	๗๔.๕	-	-	-	- นายกฯ/รมต./ส.ส.ต้องไม่ใช่ สถานะหรือตำแหน่งเข้าไปก้าว ถ่างหรือแทรกแซง ในเรื่อง ต่อไปนี

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
งบประมาณ • ควรกำหนดกลไกหรือมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายการเมืองที่กระทำต่อข้าราชการประจำ	-	-	-	๗๕.๐	๗๓.๕	๗๒.๗	(๑) การปฏิบัติราชการประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่หรือราชการส่วนท้องถิ่น (๒) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ของบุคคลข้างต้น (๓) การให้บุคคลข้างต้นพ้นจากตำแหน่ง
• ควรกำหนดมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อมิให้ตกอยู่ในการครอบงำของฝ่ายการเมือง	-	-	-	๘๐.๒	๗๗.๐	๗๘.๒	ในการพิจารณาของสภาผู้แทนฯ วุฒิสภาหรือของคณะกรรมการ การเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้ส.ส./ส.ว. หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายจะกระทำมิได้ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการฝ่าฝืน ให้การกระทำดังกล่าวสิ้นผลไป
๔. ควรลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการตรากฎหมายทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น	๖๕.๒	๖๒.๑	๖๗.๕	-	-	-	-ลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการตรากฎหมายในระดับประเทศ จากเดิมจำนวน ไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน เหลือไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
<p>• ควรกำหนดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนนักการเมือง และการเสนอกฎหมายทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น</p> <p>- ควรกำหนดจำนวนตายตัว แต่ให้มีจำนวนน้อยกว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ กำหนด</p> <p>- ควรกำหนดเป็นสัดส่วนตามจำนวนประชากร</p>	-	-	-	๓๓.๐	๓๖.๘	๓๕.๖	- ไม่ได้บัญญัติจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนนักการเมืองและการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น บัญญัติไว้เพียงว่า การเข้าชื่อและการลงคะแนนเสียงให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ
<p>๕. องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญควรปลอดจากการครอบงำทางการเมืองอย่างแท้จริง</p>	๘๔.๖	๖๓.๘	๗๔.๘	-	-	-	- ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา(ไม่ให้มีผู้แทนพรรคการเมืองและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาโดยให้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร) ให้คณะกรรมการสรรหา สรรหาบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตามจำนวนที่จะพึงมีแล้วเสนอให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ
<p>• องค์การตามรัฐธรรมนูญควรปลอดจากการครอบงำทางการเมืองอย่างแท้จริง</p> <p>- เห็นด้วยและขอให้มีองค์กรภาคประชาชนมีส่วนร่วม</p>	-	-	-	๓๓.๖	๓๕.๕	๓๔.๖	- ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน
	-	-	-	๕๓.๑	๔๘.๓	๔๘.๘	

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
<p>๖. ควรมีการวางระบบคานและดุลอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>* ควรมีระบบคานและดุลอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ</p>	๔๖.๒	๕๔.๐	๗๐.๖	-	-	-	- ที่เพิ่มขึ้น เช่น ศาลฎีกา วินิจฉัยคดีอุทธรณ์คำวินิจฉัยของ กกต. และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ
- ระบบคานและดุลอำนาจรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ กำหนดไว้เหมาะสมแล้ว	-	-	-	๕๒.๖	๔๘.๖	๕๐.๐	และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น
<p>๗. องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่มีอยู่ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ก.ก.ต., ส.ต.ง., ป.ป.ช. ควรจะคงไว้ทั้งหมดและควรปรับปรุง</p> <p>* องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ควรคงอยู่</p> <p>- คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)</p> <p>- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)</p> <p>- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.)</p> <p>- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (คสม.)</p> <p>- ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา</p> <p>- คณะกรรมการ</p>	๗๖.๘	๕๘.๘	๗๓.๐	-	-	-	<p>- ให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>๑. องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา, ป.ป.ช., คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน, ก.ก.ต.</p> <p>๒. องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>- คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)</p> <p>- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.)</p> <p>- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.)</p> <p>- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p> <p>- ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา</p> <p>- องค์กรอิสระองค์กรหนึ่งทำ</p>
	-	-	-	๖๖.๘	๖๕.๑	๖๕.๐	
	-	-	-	๗๖.๔	๗๖.๘	๗๗.๑	
	-	-	-	๗๘.๕	๗๘.๐	๗๘.๒	
	-	-	-	๗๒.๐	๗๔.๑	๗๔.๐	
	-	-	-	-	-	-	
	-	-	-	๖๐.๘	๖๕.๕	๖๖.๔	

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) - คณะกรรมการ กิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) * ควรยุบรวมหน่วยงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ (กสม.) และ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (ผตร.) หรือไม่	-	-	-	๔๕.๕	๔๘.๖	๕๔.๕	หน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และ กำกับดูแลการประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคม
- ควรคงไว้ตามเดิม เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือก ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ - ไม่ตอบ	-	-	-	๓๗.๘	๓๖.๐	๔๑.๕	- มีทั้งคณะกรรมการสิทธิฯ(กสม.)และผู้ตรวจการแผ่นดินฯ(ผตร.)
๘. ควรมีองค์กรอิสระ ระดับจังหวัด ในการติดตาม ตรวจสอบการใช้อำนาจของ ผู้บริหารท้องถิ่น * ควรเพิ่มองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญอื่น เพื่อทำ หน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ - ไม่ควรเพิ่ม	๖๕.๒	๕๕.๘	๗๑.๕	-	-	-	- ไม่มีบัญญัติไว้
๕. ควรมีการกำหนด งบประมาณให้แก่องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญในจำนวนที่ ชัดเจนตามสัดส่วนของ งบประมาณรายจ่ายประจำปี * การติดตามตรวจสอบ อำนาจผู้บริหารในระดับ ท้องถิ่น ควรมีองค์กรอิสระ	๖๕.๒	๕๕.๘	๖๓.๑	-	-	-	- ไม่มีบัญญัติไว้
	-	-	-	๖๕.๘	๖๗.๔	๖๖.๓	- ไม่มีบัญญัติไว้

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
ระดับจังหวัดขึ้นมาทำหน้าที่ แทนกรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการ จังหวัด และนายอำเภอ							
<ul style="list-style-type: none"> ควรกำหนดสัดส่วน ของงบประมาณรายจ่าย ประจำปีให้กับองค์กรตาม รัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน เพื่อให้มีอิสระในการ ดำเนินงาน 	-	-	-	๗๓.๓	๗๐.๑	๖๕.๘	- ไม่มีบัญญัติไว้ (บัญญัติว่า หาก เห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ ให้ เสนอคำขอแปรญัตติต่อ คณะกรรมการได้โดยตรง)
กรอบ ๔ อื่น ๆ							
๑. ควรมีการ ระยะเวลาในการตรากฎหมาย เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตาม หลักการที่ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญโดยชัดเจน <ul style="list-style-type: none"> ควรกำหนดกรอบ ระยะเวลาในการตรากฎหมาย อย่างชัดเจนเพื่อให้มีการ บังคับใช้ให้เป็นไปตาม หลักการ ที่ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญ 	๑๕.๔	๔๐.๒	๕๒.๗	-	-	-	- บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล
	-	-	-	๗๔.๕	๗๔.๑	๗๔.๓	บทเฉพาะกาล กำหนดเวลาไว้ เช่น ต้องตรา กฎหมายต่อไปภายใน ๑ ปีนับแต่ วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ กม.ที่ เกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียด เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้ สิทธิ กม.เสรีภาพ เสรีภาพในการ แสดงความคิดเห็นของบุคคลและ สื่อมวลชน กม.สิทธิและเสรีภาพ ในการศึกษา กม.สิทธิในการ ได้รับการบริการสาธารณสุขและ สวัสดิการจากรัฐ กม.สิทธิใน ข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน และ กม.สิทธิชุมชน - กม.เพื่อให้มีการจัดตั้งองค์กร ของรัฐองค์กรหนึ่งที่เป็นอิสระทำ

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

LIBRI

ประเด็น	ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน						ร่างรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับรับฟังความคิดเห็น)
	เวทีระดับจังหวัด			รายบุคคล			
	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๓	
	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย	
							<p>หน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และการจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ต้องจัดทำให้เสร็จภายในสองปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ - ให้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายจัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมาย ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

LIRT

บทสรุป

ความคิดเห็นของประชาชนเปรียบเทียบกับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็นที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญฯ ก่อร่างขึ้น มักจะสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ มีส่วนสำคัญบางส่วนที่ไม่สอดคล้องต้องกัน ดังนี้

๑. ระบบการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชน (รายบุคคล) เห็นควรให้ใช้ระบบแบ่งเขตเขตละ ๑ คน ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้มีการแบ่งเขตเรียงเบอร์ (คนหนึ่งเลือกได้หลายคน)

๒. ประชาชน(ทั้งระดับเวทีและรายบุคคล)เห็นควรให้ ส.ส. และ ส.ว. ต้องจบปริญญาตรี ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติ ให้ต้องจบปริญญาตรีเฉพาะ ส.ว. เท่านั้น ส.ส. ไม่จำเป็นต้องจบปริญญาตรี

๓. ประชาชน(ทั้งระดับเวทีและรายบุคคล)เห็นควรให้ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ลำดับถัดไปเลื่อนขึ้นเป็น ส.ส. แทนตำแหน่งที่ว่างโดยไม่ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้มีการเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่าง (ผู้สมัครรับเลือกตั้งลำดับถัดไปเลื่อนขึ้นเป็น ส.ส. แทนเฉพาะกรณี เป็น ส.ส. แบบสัดส่วน)

๔. ประชาชน(ระดับเวที)เห็นควรให้ ส.ว. มาจากการสรรหาทั้งหมดจากตัวแทนของกลุ่มอาชีพทุกภาคส่วนในสังคม แต่ประชาชน(รายบุคคล)เห็นควรให้ ส.ว. มาจากการเลือกตั้ง(โดยตรง)ทั้งหมด ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้ ส.ว. มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาทั้งหมด

๕. ประชาชน (ระดับเวที) เห็นควรให้นายกรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามในสภาแต่ประชาชน (รายบุคคล) เห็นควรให้นายกรัฐมนตรีมาตอบกระทู้ถามทุกครั้ง ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีมาตอบกระทู้ถามได้

๖. ประชาชน (ระดับเวที) เห็นควรให้ไม่มีอายุความในการฟ้องร้องผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดทุจริตหรือมีพฤติการณ์ร้ายว่ยผิดปกติ ในขณะที่ประชาชน (รายบุคคล) เห็นควร

กำหนดอายุความในการฟ้องร้องคดีการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองทุกระดับหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน

๗. ประชาชน (ทั้งระดับเวทีและรายบุคคล) เห็นควรให้ลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการตรากฎหมายทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น แต่ร่างรัฐธรรมนูญฯ ลดจำนวนประชากร (จาก ๕๐,๐๐๐ คน เหลือ ๒๐,๐๐๐ คน) เฉพาะระดับประเทศเท่านั้น แต่ระดับท้องถิ่นไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน

๘. ประชาชน (รายบุคคล) เห็นว่าไม่ควรเพิ่มองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่นเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แต่ร่างรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติให้องค์การอัยการและสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญ

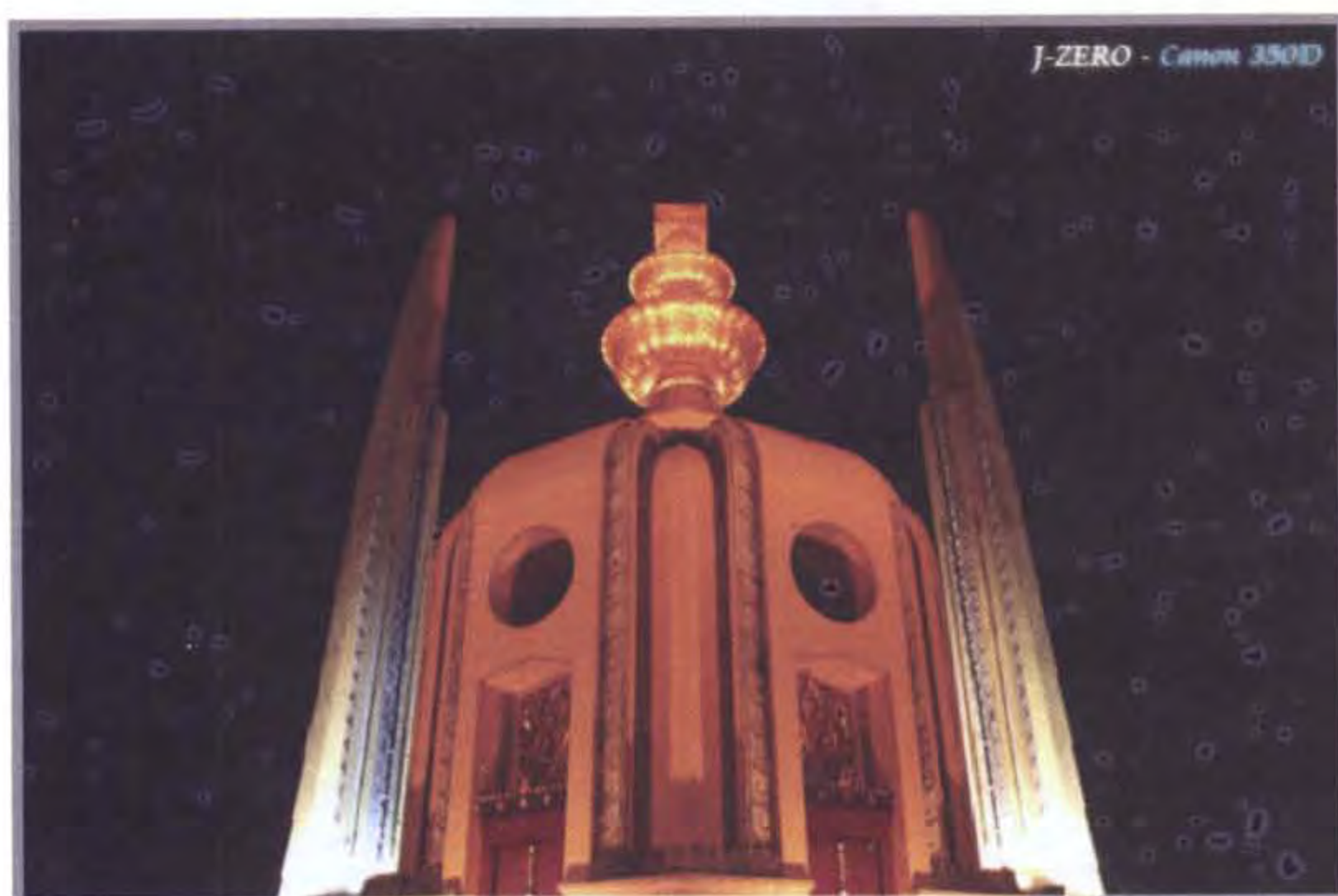
๙. ประชาชน (ทั้งระดับเวทีและรายบุคคล) เห็นควรให้กำหนดงบประมาณแก่องค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญในจำนวนที่ชัดเจนตามสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายประจำปี แต่ร่างรัฐธรรมนูญฯ ยังคงบัญญัติวิธีการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับองค์กระอิสระเป็นไปในรูปแบบเดิม

ประเด็นที่ไม่สอดคล้องดังกล่าว อาจได้รับการพิจารณาทบทวนอีกครั้งและอาจได้รับการแก้ไขปรับปรุง อย่างไรก็ตามความไม่สอดคล้องดังกล่าวตั้งแต่แรกนี้ นำมาซึ่งความเคลือบแคลงว่า คณะกรรมาธิการยกร่างได้นำความคิดเห็นของประชาชนไปประกอบการพิจารณาหรือไม่ อย่างไร หรือว่าได้คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเพียงใดหรือไม่ และถึงแม้ว่าคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ยังมีเวลาที่จะนำความคิดเห็นของประชาชนในระดับเวทีที่ไปสอบถามเป็นรอบที่สอง (๒๐ เมษายน - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐) และความคิดเห็นขององค์กรและบุคคลต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๙ ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นก็ตาม แต่ความเคลือบแคลงสงสัยดังกล่าวก็ยังคงอยู่

คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ควรชี้แจงต่อประชาชนในข้อสงสัยดังกล่าว รวมทั้งควรชี้แจงถึงหลักการ เหตุผล วิธีคิด ตลอดจนปรัชญาการยกร่างรัฐธรรมนูญ

เพื่อให้ประชาชนมั่นใจได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเสียงประชาชนคือเสียงสวรรค์ เจตจำนงของประชาชนย่อมได้รับการตอบสนอง และเพื่อให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นรัฐธรรมนูญฯ ของประชาชนอย่างแท้จริง.

ความคิดเห็นของประชาชน

กับร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับรับฟังความคิดเห็น

Legislative Institutional Repository of Thailand

LIART

บรรณานุกรม

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๓ ตอนที่ ๑๐๒ ก ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙

สำนักกรรมการธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รายงานของคณะกรรมการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภา
นิติบัญญัติแห่งชาติ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน(จากรายงาน
ความคืบหน้าของคณะกรรมการวิสามัญการมีส่วนร่วมและประชามติ
สภาร่างรัฐธรรมนูญ) กับสาระสำคัญร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ
ยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๐

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ สำนักกรรมการธิการ ๓ สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ... ฉบับรับฟังความคิดเห็น ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ สำนักกรรมการธิการ ๓ สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พร้อม
ตารางเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉบับรับฟังความคิดเห็น
๒๖ เมษายน ๒๕๕๐

ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

แนวทางการป้องกันมลภาวะอันเกิดจากเรือในน่านน้ำไทย

สมัชช์ สมบัติพานิช *

บทนำ

ปัญหามลภาวะทางทะเลอันเกิดจากเรื่อนั้นมีมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ยี่สิบ โดยปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติในทะเลอันเป็นแหล่งอุปโภคบริโภค ทั้งยังส่งผลกระทบในทางเศรษฐกิจและค่าใช้จ่ายในการขจัดคราบน้ำมันและการรักษาโรคร้ายอันเกิดจากสารพิษ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ จึงได้มีการประชุมว่าด้วยมลภาวะจากน้ำมัน ณ ประเทศอังกฤษ และมีการจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะซึ่งเกิดจากน้ำมันในทะเล (International for the Prevention of Pollution

* น.บ. (ธรรมศาสตร์), น.ม. (ธรรมศาสตร์ สาขากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ) นิตกร สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

of the Sea by Oil - OILPOL)^๑ อย่างไรก็ตามการเกิดอุบัติเหตุการรั่วของน้ำมัน ปริมาณ ๑๒๐,๐๐๐ ตันของเรือ Torrey Canyon ในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ เป็นเหตุให้มีการ จัดทำอนุสัญญาฉบับใหม่ให้มีรายละเอียดครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อนุสัญญาดังกล่าวได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ ค.ศ. ๑๙๗๓(International Convention for the Prevention of Pollution from the Ships)^๒ และต่อมาในปี ค.ศ.๑๙๗๘ ยังได้มีการจัดทำพิธีสาร MARPOL ๑๙๗๘ โดยผนวกเข้ากับอนุสัญญาฉบับปี ค.ศ.๑๙๗๓ และเรียกอนุสัญญาฉบับใหม่นี้ว่า อนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ ค.ศ. ๑๙๗๓ และพิธีสาร ค.ศ.๑๙๗๘ (the International Convention for the Prevention of Marine Pollution from Ships, 1973 as modified by the Protocol of 1978 relating thereto - MARPOL 73/78)^๓ อนุสัญญาฉบับนี้มีผลใช้บังคับในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ และยังคงบังคับใช้อยู่จนทุกวันนี้

ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งประสบปัญหามลภาวะในทะเลเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะมลภาวะน้ำมันที่เกิดจากเรือที่เมื่อพิจารณาจากสถิติในปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๓๙ ปรากฏสถิติน้ำมันรั่วในน่านน้ำไทยรวม ๖๔ ครั้ง และในปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๗ อีก ๙๓ ครั้ง^๔ สาเหตุการรั่วของน้ำมันมีสาเหตุมาจากความประมาทเลินเล่อของนายเรือ สภาพเรือที่ทรุดโทรม การใช้อุปกรณ์ที่ไม่มีคุณภาพและชำรุด การล้างระวางเรือบรรทุกน้ำมัน รวมไปถึงการลักลอบปล่อยน้ำมัน สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นทั้งจากเรือไทยเองและ

^๑ International Maritime Organization, <<http://www.imo.org/home.asp>>

^๒ Ibid.

^๓ สาเหตุที่มีการจัดทำพิธีสารเพิ่มเติมเนื่องจากในระยะแรกนั้นยังไม่มีประเทศใดให้ความสนใจต่อการเข้าเป็นภาคีมากเท่าใดนัก อีกทั้งยังต้องรับภาระในการพัฒนาเทคโนโลยีตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา

^๔ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี, <<http://www.md.go.th/envi/>>

เรือต่างประเทศที่แล่นเข้ามาในน่านน้ำไทย^๔ ซึ่งเป็นการสร้างมลภาวะอันส่งผลกระทบต่อทั้งทรัพยากรทางทะเล เครื่องอุปโภคบริโภค และผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่งไม่ว่าทางตรงและทางอ้อม^๕ และเมื่อพิจารณาจากสถานะของประเทศไทยที่ยังมิได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ ค.ศ. ๑๙๗๓ และพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๘ ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบอีกหลายประการได้แก่

๑. ประเทศไทยไม่ได้รับความร่วมมือจากประเทศภาคีในการตรวจและกักเรือต่างประเทศซึ่งไม่ได้มาตรฐานหรือการดำเนินคดีแก่เรือต่างประเทศที่กระทำความผิดในน่านน้ำไทย
๒. ประเทศไทยไม่ได้รับความร่วมมือจากประเทศภาคีเท่าที่ควรในการพัฒนาเทคโนโลยีหรือปรับปรุงประสิทธิภาพของเรือไทยในการป้องกันมลภาวะทางทะเล
๓. เรือไทยซึ่งเดินทางไปส่งสินค้ายังต่างประเทศมักจะถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวดว่ามีมาตรฐานเพียงพอหรือไม่ ในการป้องกันมิให้น้ำมันรั่วไหลลงสู่ทะเล ซึ่งผลจากการตรวจสอบทำให้บางครั้งเรือไทยประสบปัญหาการส่งสินค้าไม่ทันตามกำหนด ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก^๖

^๔ กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, เอกสาร ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่ ๑๔/๒๕๔๘ หน้า ๑๒-๒๘.

^๕ ปิยะรัตน์ เลิศลอย, ปัญหามลภาวะน้ำมันที่เกิดขึ้นจากเรือบรรทุกน้ำมันในทะเลส่วนที่อยู่ในเขตอำนาจของรัฐชายฝั่ง วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒). หน้า ๑๔-๑๗.

^๖ ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎข้อบังคับการตรวจเรือ(ฉบับที่ ๒๗) พ.ศ.๒๕๔๒ และวางหลักเกณฑ์ในลักษณะเดียวกันกับอนุสัญญา MARPOL 73/78 ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้การยอมรับจากต่างประเทศเท่าที่ควร เนื่องจากยังมิได้เป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมีการหารือเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ และรัฐสภามีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒^๙ โดยประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีเฉพาะในส่วนภาคผนวก ๑ ว่าด้วยของเสียจากเรือที่เป็นน้ำมัน และภาคผนวก ๒ ซึ่งว่าด้วยของเสียที่เป็นสารเคมีเท่านั้น^๙ และเพื่อเป็นการรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๕๔๑ จนแล้วเสร็จเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๗ จากนั้นคณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาต่อไป^{๑๐}

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีซึ่งกำลังรอการพิจารณาอยู่ในชั้นสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนี้ว่ามีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในรัฐสภา ผู้ประกอบการเรือ รวมไปถึงบุคคลภายนอกที่สนใจศึกษา โดยผู้เขียนจะนำเสนอสาระสำคัญและข้อสังเกตรายมาตราดังต่อไปนี้

^๙ รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๑ สมัยสามัญทั่วไป วันศุกร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

^๙ กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๕, หน้า ๓๒. อนุสัญญาฉบับนี้ประกอบด้วยภาคผนวกที่ว่าด้วยมลพิษจากเรือจำนวน ๖ ภาคผนวกด้วยกัน โดยอนุสัญญาฯ บังคับให้ประเทศภาคีทุกประเทศต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามภาคผนวก ๑ และภาคผนวก ๒ เท่านั้น สำหรับภาคผนวกอื่นขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละประเทศ

^{๑๐} หนังสือสำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ สผ ๐๐๑๔/พ๓๕ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ อยู่ระหว่างการรอการพิจารณาในวาระ ๑ นอกจากนี้ พรรคชาติไทย ยังได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เข้ามาอีกฉบับหนึ่งซึ่งมีสาระสำคัญเหมือนกันทุกประการ แต่จะแตกต่างในถ้อยคำซึ่งปรากฏในหลักการและเหตุผลเท่านั้น และเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับได้วางหลักการเดียวกัน กล่าวคือ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา MARPOL 73/78

สาระสำคัญและข้อสังเกตร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีจำนวนมาตราทั้งสิ้น ๕ มาตรา โดยผู้เขียนจะอธิบายในสาระสำคัญซึ่งได้ถูกบัญญัติในมาตรา ๓ ถึงมาตรา ๕^{๑๑} ซึ่งได้แก่

๑. สาระที่เป็นอันตราย (มาตรา ๓)
๒. หน้าที่ห้ามทิ้งสารที่เป็นอันตรายลงสู่ทะเล (มาตรา ๔)
๓. บทกำหนดโทษ (มาตรา ๕)

๑. คำนิยาม “สารที่เป็นอันตราย”

มาตรา ๓ ได้บัญญัติเพิ่มคำนิยามในมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.๑๔๘๑ ดังนี้

“๑๔. สารที่เป็นอันตราย หมายความว่า น้ำมันหรือสารอื่นใด ซึ่งเมื่อปล่อยทิ้งลงสู่ทะเลแล้วอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในทะเล หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อความงามตามธรรมชาติ หรือรบกวนการใช้ประโยชน์อื่น ๆ อันชอบด้วยกฎหมายจากทะเลตามที่อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีประกาศกำหนด”

บทบัญญัติข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสารอันตรายตามร่างพระราชบัญญัตินี้มีเพียงสองประเภทซึ่งได้แก่น้ำมันและสารที่ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้

๑. ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
๒. ก่อให้เกิดความเสียหายต่อความงามตามธรรมชาติ
๓. รบกวนการใช้ประโยชน์อื่น ๆ อันชอบด้วยกฎหมายจากทะเล

^{๑๑} สำหรับมาตรา ๑ และมาตรา ๒ นั้นเป็นชื่อร่างพระราชบัญญัติและวันใช้บังคับ สามารถดูได้จาก ร่างพระราชบัญญัติฯ ที่แนบมาท้ายบทความนี้

อย่างไรก็ตาม การที่จะพิจารณาได้ว่าสารใดเป็นสารที่เป็นอันตรายหรือไม่ นั้นยังขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีประกาศและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีด้วย

ข้อสังเกต

มาตรา ๓ ซึ่งกำหนดให้น้ำมันและสารที่เป็นอันตรายจะต้องผ่านการประกาศของอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีจึงจะมีผลตามกฎหมายนั้น แสดงให้เห็นว่าแม้ร่างพระราชบัญญัติจะถูกประกาศตามราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับก็ตามตราบิตที่ยังไม่มีประกาศของอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ก็จะไม่สามารถควบคุมบังคับน้ำมันและสารที่เป็นอันตรายได้เลย และการประกาศชื่อชั้นน้ำมันและสารที่เป็นอันตรายยังอาจไม่ครอบคลุมสารที่เป็นอันตรายจากเรือได้ทั้งหมดในทางปฏิบัติ เนื่องจากประเภทของน้ำมันและสารที่เป็นอันตรายจะมีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนเรือไทยและเรือต่างชาติที่แล่นอยู่ในน่านน้ำไทย

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติฯ กับอนุสัญญา MARPOL 73/78 แล้ว อนุสัญญาฯ ได้นิยามคำว่า “สารอันตราย” (Harmful substance) ในมาตรา ๒(๒) ให้หมายถึงสารใด ๆ ก็ตามที่หากได้ลงสู่ทะเลแล้วจะเกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์หรือทำอันตรายต่อแหล่งชีวิตภายในทะเล หรือเป็นการรบกวนการใช้ประโยชน์ใด ๆ จากทะเลและให้รวมถึงสารซึ่งถูกควบคุมตามอนุสัญญา^{๑๒} ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกันแล้วเห็นว่ามี ความหมายในทำนองเดียวกัน

^{๑๒} Article 2(2) “Harmful substance” means any substance which, if introduced into the sea, is liable to create hazards to human health, to harm living resources and marine life, to damage amenities or to interfere with other legitimate uses of the sea, and includes any substance subject to control by the present Convention.

ผู้เขียนจึงเห็นว่า หากมีการแก้ไข นิยามคำว่า “น้ำมัน” และ “สารที่เป็นอันตราย” โดยไม่ต้องอาศัยประกาศของอธิบดีกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เพื่อเป็นการป้องกันกรณีสารอันตรายที่ถูกปล่อยลงทะเลนั้นมิได้เป็นสารอันตรายที่อยู่ภายใต้ประกาศดังกล่าว ก็สามารถลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนได้ และในกรณีที่มีสารใดที่อาจไม่เข้าค่านิยามแต่มีความจำเป็นและบังคับและควบคุมก็สามารถประกาศโดยอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีได้ในภายหลัง

ผู้เขียนจึงเสนอแก้ไขดังนี้

“๑๔. สารที่เป็นอันตราย หมายความว่า

(ก) น้ำมันหรือสารอินทรีย์ใด ซึ่งเมื่อปล่อยทิ้งลงสู่ทะเลแล้วอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในทะเล หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อความงามตามธรรมชาติ หรือรบกวนการใช้ประโยชน์อื่น ๆ อันชอบด้วยกฎหมายจากทะเล หรือ

(ข) น้ำมันหรือสารอินทรีย์ใดตามที่อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ประกาศกำหนด”

๒. หน้าที่ยกเลิกสารที่เป็นอันตรายลงสู่ทะเล

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑

“มาตรา ๕๓/๑ ห้ามมิให้ผู้ควบคุมเรือหรือเจ้าของเรือไทยปล่อยทิ้งหรือทำให้สารที่เป็นอันตรายหรือสิ่งใด ๆ ที่มีสารที่เป็นอันตรายปนอยู่พ้นจากเรือลงสู่ทะเลไม่ว่าบริเวณใด ๆ ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด และต้องรับผิดชอบในการรั่ว การกำจัด การหก การซึม การสูบ หรือการแพร่กระจาย หรือการเทสารที่เป็นอันตรายหรือสิ่งใด ๆ ที่มีสารเป็นอันตรายปนอยู่ด้วย เว้นแต่เป็นการปล่อยทิ้ง หรือการกระทำอื่นใดแก่สารที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการสำรวจ การแสวงหาประโยชน์ หรือจากกระบวนการเกี่ยวกับทรัพยากร แร่บนพื้นท้องทะเลนอกชายฝั่ง หรือเป็นการปล่อยทิ้ง หรือการกระทำอื่นใดแก่สารที่

ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ....

แนวทางการป้องกันมลภาวะอันเกิดจากเรือในน่านน้ำไทย

LI RT

เป็นอันตรายเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์อันชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการลดหรือการควบคุมมลภาวะ

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมหรือเจ้าของสิ่งก่อสร้างในทะเลทั้งที่ตรึงอยู่กับที่หรือที่ลอยน้ำได้ ซึ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียม หรือสนับสนุนการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมหรือการสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรในทะเลด้วย

มาตรา ๕๓/๒ ให้อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดชั้นและรายชื่อของสารที่เป็นอันตราย และวิธีการกำจัดสารที่เป็นอันตราย”

มาตรา ๕๓/๑ ได้วางหลักเกณฑ์กำหนดห้ามบุคคลต่อไปนี้ปล่อยทิ้งสารที่เป็นอันตรายจากเรือลงสู่ทะเล

๑. ผู้ควบคุมเรือ ซึ่งในพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๕(๙) ให้หมายความถึงนายเรือ สรั่ง ไต้ก๋ง นายท้าย คนถือท้ายหรือบุคคลใดอื่น ผู้มีหน้าที่บังคับเรือ และรับผิดชอบในเรือแต่ไม่หมายความถึงผู้นำร่อง นอกจากนี้คำว่า “เรือ” พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๕(๓) นิยามให้หมายถึงยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด^{๑๓} ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ผู้ควบคุมเรือได้แก่ผู้ที่ควบคุมหรือบังคับยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด

๒. เจ้าของเรือไทย ซึ่งหมายถึงผู้ที่เป็นเจ้าของเรือและได้ทำการจดทะเบียนเรือไทยหรือเป็นเจ้าของเรือไทยทันทีโดยไม่ต้องจดทะเบียน

^{๑๓} พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีข้อความแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น...

...๓. หมายความถึง ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิด”

...๙. “ผู้ควบคุมเรือ” หมายความถึง นายเรือ สรั่ง ไต้ก๋ง นายท้าย คนถือท้าย หรือบุคคลใดอื่น ผู้มีหน้าที่บังคับเรือและรับผิดชอบในเรือ แต่ไม่หมายความถึงผู้นำร่อง...”

๓. ผู้ควบคุมสิ่งก่อสร้างในทะเลที่ตรึงอยู่กับที่หรือลอยน้ำได้เพื่อการสำรวจผลิตปิโตรเลียม รวมไปถึงการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรในทะเล

๔. เจ้าของสิ่งก่อสร้างในทะเล ทั้งที่ตรึงอยู่กับที่หรือลอยน้ำได้

โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการปล่อยทิ้งหรือทำให้สารที่เป็นอันตรายหรือทำให้สิ่งปนเปื้อนสารที่เป็นอันตรายลงสู่ทะเล เว้นแต่จะเป็นการสำรวจ แสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรแร่ในทะเลนอกชายฝั่ง หรือการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับการลดควบคุมมลภาวะ

สำหรับรายชื่อสารที่เป็นอันตรายและวิธีการกำจัดสารดังกล่าวในมาตรา ๕๓/๒ บัญญัติให้อธิบดีกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีประกาศ แต่จะต้องผ่านการอนุมัติของรัฐมนตรีเสียก่อนจึงจะมีผลบังคับได้

ข้อสังเกต

ในมาตรานี้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจอยู่สี่ประการ ได้แก่

๒.๑ สำหรับกรณีห้ามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือทิ้งสารที่เป็นอันตรายลงสู่ทะเลนั้น มาตรา ๕๓/๑ กำหนดห้ามเพียงผู้ควบคุมเรือและเจ้าของเรือไทยเท่านั้น แต่ไม่ได้ห้ามไปถึงเจ้าของเรือต่างประเทศที่แล่นเข้ามาในน่านน้ำไทย^๔ และเรือที่อยู่ภายใต้บังคับเป็นเรือที่มีขนาดบังคับจดทะเบียนให้เป็นเรือไทยเท่านั้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมบุคคลที่เกี่ยวข้องและเรือในน่านน้ำไทยได้ทั้งหมดทุกประเภท ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ นั้นวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียนเรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ

^๔ โดยปกติการจดทะเบียนเรือไทยเพื่อให้มีสิทธิเดินเรือในน่านน้ำไทยนั้นจะกระทำต่อเมื่อมีวัตถุประสงค์ภายใต้หลักเกณฑ์บังคับให้จดทะเบียน ซึ่งได้แก่ การขนส่งคนโดยสาร การขนส่งของหรือลากจูง ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อหากำไร และการประมง อีกทั้งการกระทำดังกล่าวจะต้องเป็นการเดินทางจากเมืองท่าแห่งหนึ่งไปยังเมืองท่าหรือถิ่นที่อีกแห่งหนึ่งหรือหลายแห่งภายในน่านน้ำไทย ซึ่งเรือที่เดินทางในน่านน้ำไทยด้วยวัตถุประสงค์อื่น เช่น เรือสำราญ หรือเรือที่เดินทางเข้ามาโดยผิดกฎหมาย จะไม่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ดูพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๔๗ ประกอบมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๕(๗)

และหน้าที่ในน้ำมันน้ำไทยของผู้ที่เป็นเจ้าของหรือควบคุมเรือไทยเท่านั้น มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดหน้าที่ห้ามทิ้งน้ำมันหรือสารที่เป็นอันตรายจากเรือลงสู่ทะเลแต่อย่างใด^{๕๔} กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหลักการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้มิได้มีลักษณะเดียวกับหลักการของพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ นั่นเอง

๒.๒ ในมาตรา ๕๓/๑ ห้ามผู้ควบคุมเรือและเจ้าของเรือมิให้ทิ้งน้ำมันหรือสารที่เป็นอันตรายเท่านั้น แต่มิได้กำหนดห้ามรวมไปถึงเจ้าหน้าที่บนเรือ ซึ่งหากพิจารณาสถิติการเกิดอุบัติเหตุน้ำมันรั่วในประเทศไทยจะพบว่าหลายครั้งเกิดจากเจ้าหน้าที่บนเรือ^{๕๖} ซึ่งในพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ มาตรา ๕(๑๐) ได้นิยามคำว่า “คนประจำเรือ” ซึ่งสามารถมีผลครอบคลุมไปถึงเจ้าหน้าที่บนเรือด้วย^{๕๗} ผู้เขียนเห็นว่าควรบัญญัติมาตรานี้ให้

^{๕๔} หมายเหตุท้ายร่างพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๐ “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากคุณสมบัติของผู้ที่จะถือกรรมสิทธิ์เรือจดทะเบียนเป็นเรือไทยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ และมาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘ ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ทำให้การลงทุนในกิจการกองเรือพาณิชย์ไม่คล่องตัว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวเสียใหม่เพื่อขยายโอกาสให้มีการลงทุนในกิจการกองเรือพาณิชย์มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

^{๕๖} ตัวอย่างเช่น การรั่วไหลของน้ำมันเตาในแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่บนเรือบรรทุกสินค้า MERDEKA ในวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือการรั่วไหลของน้ำมันเตาในแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ Oiler ของเรือบรรทุกสินค้า “แสงไทยมิราเคิล” ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ และยังมีกรณีตัวอย่างอื่นอีกหลายกรณี ดู กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, อ่างแล้ว เชียงอรรถที่ ๕, หน้า ๑๒-๒๘.

^{๕๗} มาตรา ๕ บัญญัติว่า ...ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีข้อความแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น...
...๑๐. “คนประจำเรือ” หมายความว่า บรรดาคนที่มีหน้าที่ทำการประจำอยู่ในเรือ...”

มีผลครอบคลุมไปถึง “คนประจำเรือ” เพื่อที่จะสามารถควบคุมมลภาวะทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๓ สำหรับกรณีห้ามผู้ควบคุมหรือเจ้าของสิ่งก่อสร้างในทะเลนั้น มีปัญหาอยู่สองกรณี ได้แก่

ก. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑ มิได้นิยามคำว่า “สิ่งก่อสร้างในทะเล” และ “ผู้ควบคุมสิ่งก่อสร้างในทะเล” ว่ามีความหมายเช่นใด ซึ่งอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ

ข. ในกรณีที่สิ่งก่อสร้างในทะเลอยู่ในภาวะที่ทรุดโทรมและกำลังจะกลายเป็นพิษเสียเอง อาทิ แท่นน้ำมันปิโตรเลียม^{๑๘} มาตรา ๕๓/๑ จะสามารถใช้บังคับกรณีนี้ได้มากน้อยเพียงใด เนื่องจากวางหลักไว้เพียงห้ามทิ้งน้ำมันหรือสารพิษที่เป็นอันตรายเท่านั้น นอกจากนี้ยังอาจมีความจำเป็นต้องวางหลักเกณฑ์การซ่อมบำรุงสิ่งก่อสร้างในทะเลให้มีความปลอดภัยทางมลภาวะอีกประการหนึ่งด้วย เนื่องจากสิ่งก่อสร้างในทะเลเหล่านี้ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็ว

๒.๔ ในมาตรา ๕๓/๒ ซึ่งบัญญัติไว้ว่าซื้อชั้นน้ำมันและสารที่เป็นอันตรายรวมไปถึงวิธีการกำจัดนั้นจะต้องผ่านการประกาศของอธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีภายใต้การอนุมัติของรัฐมนตรีนั้น การกำหนดหน่วยงานให้มีหน้าที่ดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เนื่องจากมีหน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอยู่เป็นจำนวนมาก อาทิ กรมควบคุมมลพิษ^{๑๙} กรมส่งเสริม

^{๑๘} ประเทศไทยในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาแท่นผลิตน้ำมันปิโตรเลียมกำลังจะเป็นขยะพิษเนื่องจากมีอายุใช้งานเกินกว่าสี่สิบปี และยังไม่มีการรื้อถอนใด ๆ ทั้งสิ้น สารพิษที่มาจากแท่นน้ำมันปิโตรเลียม ได้แก่ สารพิษจำพวกปรอทที่สามารถดูดซึมเข้าสู่ทรัพยากรทางทะเลซึ่งเป็นอาหารของมนุษย์ ดู ศรีสวรรณ จรรยา, “แท่นผลิตปิโตรเลียมกลางทะเล กำลังจะเป็นขยะพิษ”, <<http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2005q2/article2005june27p10.htm>>, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๘.

^{๑๙} กรมควบคุมมลพิษ, <<http://www.marinepcd.org/>>

คุณภาพสิ่งแวดล้อม^{๒๐} กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง^{๒๑} โดยที่หน่วยงานเหล่านี้มีหน้าที่เกี่ยวกับดูแลทรัพยากรทางทะเล ตลอดจนศึกษาผลกระทบและวิธีแก้ปัญหาน้ำมันซึ่งรั่วจากเรือลงสู่ทะเลเช่นเดียวกัน ผู้เขียนเห็นว่ากรณีนี้เป็นกรณีการประกาศข้อชี้แจงสารพิษที่เป็นอันตราย มิใช่การควบคุมเรือหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือเพียงเท่านั้น การกำหนดอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจึงควรศึกษาให้รอบคอบ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับประเภทสารพิษและวิธีกำจัดตามร่างพระราชบัญญัติที่จะต้องมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศโดยตรง

๒.๕ มาตรฐานนี้มีการใช้คำว่า “ปิโตรเลียม” ซึ่งผิดหลักภาษาไทย สมควรใช้คำว่า “ปิโตรเลียม”^{๒๒} แทน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนจึงเสนอแก้ไขดังนี้

ก. ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ขึ้นมาใหม่ฉบับหนึ่งโดยใช้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ พ.ศ. ....” เพื่อความสะดวกและความชัดเจนในการควบคุมมลภาวะทางทะเลอันเกิดจากเรือกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เรือทุกประเภท และสิ่งก่อสร้างในทะเล

ข. เพิ่มหลักเกณฑ์ห้ามปล่อยน้ำมันหรือสารพิษที่เป็นอันตรายลงทะเลในมาตรา ๕๓/๑ ให้บังคับรวมไปถึง “คนประจำเรือ” เพื่อแก้ไขปัญหากรณีเจ้าหน้าที่บนเรือ

ค. ใช้คำว่า “ปิโตรเลียม” แทนคำว่า “ปิโตเลียม” เพื่อความถูกต้องตามหลักภาษาไทย

^{๒๐} กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, <<http://www.deqp.go.th/>>

^{๒๑} กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, <<http://www.dmcr.go.th/>>

^{๒๒} พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, น.๖๙๘.

๓. บทกำหนดโทษ

“มาตรา ๖๗/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๕๓/๑ มีความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกพันบาทแต่ไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และต้องชดใช้เงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการกำจัดหรือการแก้ไขสารที่เป็นอันตราย ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมด้วย

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕๓/๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แล้วให้ส่งพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินคดีต่อไป

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ดำเนินการกำจัดหรือแก้ไขสารที่เป็นอันตราย และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับเข้าสู่สภาพเดิมด้วยตนเองในเวลาใกล้เคียงกับเหตุที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียหายตามวรรคหนึ่ง”

มาตรานี้ประกอบด้วยสาระสำคัญสามประการได้แก่

๑. ความรับผิดทางแพ่งและโทษอาญากรณีฝ่าฝืนหน้าที่ตามมาตรา ๕๓/๑
๒. อำนาจเจ้าหน้าที่ในการสอบสวนพยานหลักฐาน และ
๓. กรณีที่ไม่ต้องรับโทษทางแพ่งและอาญา

ข้อสังเกต

๓.๑ ความรับผิดทางแพ่งตามมาตรา ๖๗/๑ นี้เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้กระทำการฝ่าฝืนจะต้องชดใช้เงินในการแก้ไขมลภาวะที่ตนซึ่งได้ก่อในทุกกรณี โดยมีเหตุยกเว้นเพียงประการเดียวคือผู้กระทำการฝ่าฝืนนั้นได้ดำเนินการแก้ไขมลภาวะที่ตนซึ่งได้ก่อไว้แล้วตามวรรคสาม ผู้เขียนเห็นว่ายังมีเหตุการณ์อื่นอีกที่อาจใช้เป็นเหตุยกเว้นความรับผิดได้ เช่น การปล่อยน้ำมันโดยความจำเป็นอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุทางทะเล เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีอนุสัญญาว่าด้วยความรับผิดและการจำกัดความรับผิดของเจ้าของเรือเดินทะเลธรรมดาที่บรรทุกน้ำมันเพื่อความปลอดภัยอันเกิดจากมลพิษน้ำมัน (International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage 1969 - CLC) อนุสัญญานี้มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดอันเกี่ยวกับมลพิษน้ำมันโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นหลักความรับผิดของเจ้าของเรือ การจำกัดความรับผิด การยกเว้นสิทธิจำกัดความรับผิด การจัดตั้งกองทุน การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และเขตอำนาจศาล ซึ่งในขณะนี้ก็ได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งเพื่อความปลอดภัยจากมลพิษน้ำมันแต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์^{๒๓} ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามียาละเอียดที่คาบเกี่ยวกันอยู่หลายประการ ดังนั้นจึงสมควรศึกษาอนุสัญญาและร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวควบคู่ไปด้วยเพื่อความสอดคล้องในกฎหมายพาณิชย์นาวีในอนาคต

^{๒๓} ไผทชิต เอกจริยกร, กฎหมายพาณิชย์นาวี ตอนที่ ๒ (ปรับปรุงใหม่ พิมพ์ครั้งที่ ๓) (สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๑) หน้า ๘๘-๘๖.

๓.๒ สำหรับกรณีการลงโทษทางอาญา อนุสัญญา MARPOL73/78 Article 4 กำหนดให้การลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนต้องมีความเหมาะสมและพอเพียงกับความผิดที่ได้ก่อ^{๒๔} ในขณะที่มาตรา ๖๗/๑ ได้วางบทลงโทษปรับตั้งแต่หกพันบาทแต่ไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ ผู้เขียนเห็นว่าบทลงโทษดังกล่าวเป็นโทษที่ค่อนข้างเบาเมื่อเทียบกับความเสียหายที่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็ความเสียหายของสิ่งแวดล้อมทางทะเลในน่านน้ำไทย และความเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมีอันตรายของผู้อุปโภคบริโภค สมควรเพิ่มบทลงโทษให้มากยิ่งขึ้นไปกว่านี้

๓.๓ ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ กรณีที่ผู้ฝ่าฝืนได้แก้ไขสารที่เป็นอันตรายและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับเข้าสู่สภาพเดิมด้วยตนเองซึ่งเป็นเหตุยกเว้นความรับผิดทางแพ่งและโทษทางอาญา หรือในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนได้ชดใช้ความเสียหายทางแพ่งและรับโทษทางอาญาตามมาตรา ๖๗/๑ แล้ว ยังจะต้องรับผิดตามกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญาอื่นอีกนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ในเมื่อมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางแพ่งและโทษทางอาญา รวมถึงไปถึงการยกเว้นความรับผิดอันเกี่ยวกับมลภาวะทางทะเลไว้โดยเฉพาะแล้ว ไม่สมควรที่ผู้กระทำการฝ่าฝืนจะต้องรับผิดตามกฎหมายอื่นอีก เนื่องจากการบังคับกฎหมายหลายฉบับแก่ผู้กระทำความผิดอาญาในความผิดฐานเดียวกันก่อให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและไม่เป็นธรรม^{๒๕} ตัวอย่างเช่น

^{๒๔} Article 4(4) The penalties specified under the law of a Party pursuant to the present Article shall be adequate in severity to discourage violations of the present Convention and shall be equally severe irrespective of where the violations occur.

^{๒๕} สาเหตุอีกประการหนึ่งคือ ร่างพระราชบัญญัติจะต้องบัญญัติความรับผิดทางแพ่งและโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับความผิดตามหลักเกณฑ์ในอนุสัญญาอยู่แล้ว ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า บทลงโทษยังเบาอยู่ ดูหัวข้อที่ ๓.๒

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๑๑๙ ทวิ “ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้น้ำมัน และเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใด ๆ ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบอันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือ ทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิต หรือต่อสิ่งแวดล้อม หรืออันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษ หรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย”

มาตรา ๒๐๔ “ผู้ใด เท ทิ้ง หรือปล่อยน้ำมันปิโตรเลียม หรือน้ำมันที่ปนกับน้ำมันรั่วไหลด้วยประการใด ๆ ลงในเขตท่า แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทหรือสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
บัญญัติไว้ว่า

มาตรา ๙๖ “แหล่งกำเนิดมลพิษใด ก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการ
รั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือ
สุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใด ๆ เจ้าของ
เรือหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
หรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการ
กระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือ
ไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษนั้นเกิดจาก

(๑) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม

(๒) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ

(๓) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหาย
เองหรือของบุคคลอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง หรือโดยอ้อม ในการรั่วไหล หรือ
การแพร่กระจายของมลพิษนั้น

ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหาย ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิด
มลพิษมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการ
ต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย”

มาตรา ๙๗ “ผู้ใดกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด โดยมีขอบด้วย
กฎหมายอันเป็นการทำลายหรือทำให้สูญหายหรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นของรัฐ
หรือเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่รัฐตาม
มูลค่าทั้งหมดของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย หรือเสียหายไปนั้น”

จะเห็นว่า ผู้ซึ่งปล่อยน้ำมันหรือสารอันตรายจากเรือลงสู่ทะเลนั้น นอกจาก
จะต้องรับผิดชอบในร่างพระราชบัญญัติเรือไทยฯ แล้ว ยังมีความผิดในลักษณะเดียวกันนั้นอีก
ตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ และพระราช

บัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ อีกทั้งการวางกำหนด ข้อยกเว้นความรับผิดในมาตรา ๙๖ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ก็ยังแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ตามร่างพระราชบัญญัติ เรือไทย ฯ อีกทั้งจึงมีโอกาสนี้เป็นไปได้ว่าผู้ซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายฉบับหนึ่งกลับไม่ ต้องรับผิดตามกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ทั้งที่ความผิดนั้นเป็นความผิดในลักษณะเดียวกัน หากพิจารณาถึงความถูกต้องและเป็นธรรมแล้ว เมื่อกำหนดให้มีบทบัญญัติกำหนดโทษ ผู้รับผิดตามร่างพระราชบัญญัติเรือไทยฯ แล้วก็ไม่ควรกำหนดให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิด ตามกฎหมายฉบับอื่นซึ่งบัญญัติความผิดอันเกี่ยวกับการทิ้งสารพิษอีก ทั้งนี้ เพื่อความ ชัดเจนในการบังคับใช้และสร้างความเป็นธรรมให้แก่คู่กรณีทุกฝ่าย

๓.๔ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งนั้นมีอำนาจเพียงรวบรวมพยาน หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเท่านั้น ผู้เขียนเห็นว่าสมควรกำหนดไปถึงรายละเอียดประการอื่นด้วย เนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับน้ำมันและสาร อันตรายที่เป็นพิษในทะเลนั้นจะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องน้ำมันและสาร พิษโดยตรง นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ ยังอาจมีบทบาทประการอื่นโดยเฉพาะการ ประสานงานความร่วมมือ^{๒๖} ซึ่งหากไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจที่สามารถสนับสนุนบทบาท เหล่านี้แล้ว อาจเกิดความล่าช้าในทางปฏิบัติ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ดังกล่าวให้มีความเหมาะสมในทางปฏิบัติอีกประการหนึ่งด้วย

^{๒๖} ณรงค์ ใจหาญ, การประสานความร่วมมือในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ก่อมลพิษ, วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๔๖) หน้า ๓๔๐-๓๔๒

บทสรุป

ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เกิดจากความพยายามในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ ค.ศ. ๑๙๗๓ และพิธีสาร ค.ศ. ๑๙๗๘ โดยมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมมิให้มีการปล่อยมลภาวะจากเรือลงสู่ทะเล ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางที่นำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติฯ แล้วผู้เขียนพบว่า มีข้อสังเกตหลายประการที่อาจนำไปสู่ปัญหาทั้งทาง ทฤษฎีและปฏิบัติ จึงมีข้อสังเกตและเสนอแก้ไขบางประการ ดังนี้

๑. สมควรร่างพระราชบัญญัติขึ้นใหม่โดยใช้ควบคุมการทิ้งหรือปล่อย น้ำมันและสารพิษที่เป็นอันตรายจากเรือโดยเฉพาะ และใช้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติว่า ด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ พ.ศ. ....” เพื่อความสะดวกในการบังคับใช้กับบุคคลที่ เกี่ยวข้องและเรือทุกประเภท รวมไปถึงสิ่งก่อสร้างอื่นในทะเล

๒. นิยามคำว่า “สารพิษที่เป็นอันตราย” ตามมาตรา ๓ ให้มีความหมาย สองประการ โดยให้มีความหมายในลักษณะทั่วไป และหมายถึงสารพิษตามประกาศของ อธิบดีกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีประกาศกำหนด เพื่อสามารถใช้บังคับได้ทั้งในกรณี ที่ยังไม่มีประกาศของอธิบดีฯ และในกรณีที่มีสารประเภทอื่นที่มีความจำเป็นต้องควบคุม

๓. การประกาศชื่อชั้นสารพิษที่เป็นอันตรายซึ่งเป็นอำนาจของอธิบดีกรม ขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีตามมาตรา ๔ นั้นควรทำการศึกษาให้รอบคอบ เนื่องจากมี หน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับมลภาวะทางทะเลโดยตรงซึ่งอาจมีความเชี่ยวชาญมากกว่า

๔. นิยามคำว่า “สิ่งก่อสร้างในทะเล” และ “ผู้ควบคุมสิ่งก่อสร้างในทะเล” เพื่อความชัดเจนในการควบคุม

๕. ในการควบคุมบุคคลทิ้งน้ำมันและสารที่เป็นอันตรายลงสู่ทะเลนั้น ให้บัญญัติรวมไปถึง “คนประจำเรือ” ซึ่งสามารถทำให้ควบคุมผู้ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ประจำเรือ ได้ นอกเหนือจากเจ้าของเรือและผู้ควบคุมเรือ

๖. เพิ่มหลักเกณฑ์ควบคุมสิ่งก่อสร้างในทะเลให้รวมไปถึงกรณีที่ สิ่งก่อสร้างในทะเลขาดการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมจนกลายเป็นมลภาวะในทะเลเสียเอง

๗. หลักความรับผิดทางแพ่ง ผู้เขียนเห็นว่ามิบางกรณีที่การกระทำฝ่าฝืน นั้นมีเหตุอันสมควรที่จะยกเว้นความรับผิดได้ นอกจากนี้ยังมีร่างพระราชบัญญัติความรับผิดทางแพ่งเพื่อความปลอดภัยจากมลพิษน้ำมัน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดอันเกิดจากมลพิษน้ำมันโดยเฉพาะ จึงสมควรที่จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้มีรายละเอียดคาบเกี่ยวอยู่หลายประการ

๘. โทษทางอาญาตามมาตรา ๕ ผู้เขียนเห็นว่ายังน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับผลกระทบที่ได้จากน้ำมันและสารพิษอันตราย ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาฯ

๙. กรณีที่ผู้กระทำการฝ่าฝืนหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัติฯ กระทำการแก้ไขความเสียหายซึ่งตนเป็นผู้ก่อ และได้รับการยกเว้นความรับผิดทางแพ่งและโทษทางอาญาแล้ว ยังคงต้องรับผิดตามกฎหมายฉบับอื่นด้วยหรือไม่อย่างไร ผู้เขียนเห็นว่าผู้กระทำการฝ่าฝืนไม่ต้องชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งหรือรับผิดทางอาญาอีกเนื่องจากมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว และการปรับใช้กฎหมายหลายฉบับในความผิดฐานเดียวกันยังก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนและไม่เป็นธรรม จึงสมควรวางหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ให้เกิดความชัดเจน

๑๐. เจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบอำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น ควรมีบทบัญญัติให้อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ด้วย เพื่อความคล่องตัวในทางปฏิบัติ เนื่องจาก การรวบรวมพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับน้ำมันและสารพิษอันตรายในทะเลเป็นงานที่ต้องใช้ ความรู้ความสามารถโดยเฉพาะ และอาจมีความจำเป็นในการติดต่อประสานงานระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

๑๑. ใช้คำว่า “ปิโตรเลียม” แทนคำว่า “ปิโตเลียม” ตามหลักภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตและข้อเสนอแก้ไขที่ได้กล่าวมานั้นเป็นเพียง ข้อสังเกตเบื้องต้นเท่านั้น ยังคงต้องอาศัยระยะเวลาศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาสู่การร่างพระราชบัญญัติฉบับที่มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ และสามารถ แก้ไขปัญหาผลกระทบทางทะเลในน่านน้ำไทยได้อย่างแท้จริง

พระราชบัญญัติ
เรือไทย (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเรือไทย
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคลซึ่ง มาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทแห่งกฎหมาย

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ...."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น ๑๔. ของมาตรา ๕ แห่งพระราช
บัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑

ร่างพระราชบัญญัติเรือไทย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

แนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากเรือในน่านน้ำไทย

“๑๔. สารที่เป็นอันตราย หมายความว่า น้ำมันหรือสารอื่นใด ซึ่งเมื่อปล่อยทิ้งลงสู่ทะเลแล้วอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในทะเล หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อความงามตามธรรมชาติ หรือรบกวนการใช้ประโยชน์อื่น ๆ อันชอบด้วยกฎหมายจากทะเลตามที่อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีประกาศกำหนด”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑

“มาตรา ๕๓/๑ ห้ามมิให้ผู้ควบคุมเรือหรือเจ้าของเรือไทยปล่อยทิ้งหรือทำให้สารที่เป็นอันตรายหรือสิ่งใด ๆ ที่มีสารที่เป็นอันตรายปนอยู่พ้นจากเรือลงสู่ทะเลไม่ว่าบริเวณใด ๆ ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด และต้องรับผิดชอบในการรั่ว การกำจัด การหก การซึม การสูบ หรือการแพร่กระจาย หรือการเทสารที่เป็นอันตรายหรือสิ่งใด ๆ ที่มีสารเป็นอันตรายปนอยู่ด้วย เว้นแต่เป็นการปล่อยทิ้ง หรือการกระทำอื่นใดแก่สารที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการสำรวจ การแสวงหาประโยชน์ หรือจากกระบวนการเกี่ยวกับทรัพยากรแร่บนพื้นท้องทะเลนอกชายฝั่ง หรือเป็นการปล่อยทิ้ง หรือการกระทำอื่นใดแก่สารที่เป็นอันตรายเพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์อันชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการลดหรือการควบคุมมลภาวะ

บทบัญญัติ ตามวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมหรือเจ้าของสิ่งก่อสร้างในทะเลทั้งที่ตรึงอยู่กับที่หรือที่ลอยน้ำได้ ซึ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียม หรือสนับสนุนการสำรวจหรือผลิตปิโตรเลียมหรือการสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรในทะเลด้วย

มาตรา ๕๓/๒ ให้อธิบดีกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดชั้นและรายชื่อของสารที่เป็นอันตราย และวิธีการกำจัดสารที่เป็นอันตราย”

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๗/๑ แห่งพระราชบัญญัติเรือไทย พุทธศักราช ๒๔๘๑

“มาตรา ๖๗/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๕๓/๑ มีความผิดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หกพันบาทแต่ไม่เกินหกหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินสามปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และต้องชดใช้เงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการกำจัดหรือการแก้ไขสารที่เป็นอันตราย ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมด้วย

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๕๓/๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แล้วให้ส่งพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดำเนินคดีต่อไป

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ดำเนินการกำจัดหรือแก้ไขสารที่เป็นอันตรายและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้กลับเข้าสู่สภาพเดิมด้วยตนเองในเวลาใกล้เคียงกับเหตุที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียหายตามวรรคหนึ่ง”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

คำศัพท์รัฐสภา ภาษาอังกฤษ

สำนักภาษาต่างประเทศ

สวัสดีค่ะ คำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษในรัฐสภาสารฉบับนี้ขอเริ่มต้นด้วยการแนะนำองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศระดับภูมิภาคที่สำคัญซึ่งรัฐสภาไทยเป็นสมาชิกอยู่คือ องค์การรัฐสภาอาเซียน โดยใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า ASEAN Inter - parliamentary Organization (AIPO) ซึ่งจะครบรอบความสัมพันธ์ปีที่ ๓๐ ในปีนี้ อย่างไรก็ตามปัจจุบันนี้องค์การรัฐสภาอาเซียน (AIPO) ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter - Parliamentary Assembly) โดยใช้คำย่อว่า AIPA ดังนั้นประเทศสมาชิกจึงเห็นควรให้จัดกิจกรรมพิเศษขึ้นในช่วงประมาณเดือนสิงหาคมปีนี้ ท่านใดสนใจข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ AIPA สามารถติดตามรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ www.aipo.org

สำหรับคำศัพท์รัฐสภาภาษาอังกฤษในรัฐสภาสารฉบับนี้จะขอนำเสนอคำศัพท์และเรื่องราวที่เป็นประเด็นร้อนและอยู่ในความสนใจของประชาชน คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ช่วงนี้เรื่องราวเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญเป็นที่กล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีหลายประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงกันอย่างมากก่อนที่จะเป็นร่างรัฐธรรมนูญร่างแรก

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้กำหนดให้มีสภาร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้น เพื่อพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๐ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ (Constitution Drafting Committee : CDC) แลถึงผลการประชุมและการลงมติ (vote) ในประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

- จำนวนและที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) (members of the House of Representatives) ที่ประชุมมีมติ ๒๑ ต่อ ๙ ให้มี ส.ส. แบบระบบเขต (constituent) และแบบสัดส่วน (proportion) รวม ๔๐๐ คน แบ่งเป็น ส.ส. ระบบเขต ๓๒๐ คน และสัดส่วน ๘๐ คน แต่ยังไม่ได้ลงรายละเอียดเรื่องวิธีการเลือกตั้งระบบเขตและการคิดคะแนนแบบสัดส่วน

- ที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) (senator) ที่ประชุมมีมติ ๒๘ ต่อ ๓ ให้ ส.ว. มีจำนวน ๑๖๐ คน และมาจากการสรรหา (selection) โดยนายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ โฆษกคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่าในส่วนของ ส.ว. ค่อนข้างจะแน่นอนว่าจะมาจากจังหวัดละคน จำนวน ๗๖ คน และมาจากองค์กรวิชาชีพจำนวน ๘๔ คน

- ที่มาของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister/ Premier) ที่ประชุมมีมติ ๒๕ ต่อ ๗ ให้นายกฯ ต้องมาจาก ส.ส. นั่นคือมาจากการเลือกตั้ง (election) นั่นเอง สำหรับประเด็นนี้แทบจะไม่มีอภิปรายใด ๆ เลย

- การแต่งตั้งรัฐมนตรีชั่วคราว (interim cabinet) ที่ประชุมมีมติ ๒๐ ต่อ ๑๓ เห็นควรให้คณะรัฐมนตรีชุดเดิมรักษาการแต่ต้องควบคุมการใช้อำนาจ นายธงทอง จันทรางศุ โฆษกคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่าในประเด็นนี้มีการอภิปรายเป็นจำนวนมากว่าควรเพิ่มเงื่อนไขในการกำกับดูแลคณะรัฐมนตรีรักษาการให้เข้มงวดขึ้น เพื่อไม่ให้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปเอื้อประโยชน์

รัฐสภาสารฉบับนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอคำว่า การลงมติ (vote) การเลือกตั้ง (election) การสรรหา (selection) และการแต่งตั้ง (appointment) โดยนำเสนอเรื่องราวผ่านที่มาของวุฒิสมาชิก เนื่องจากกระบวนการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกของร่างรัฐธรรมนูญร่างแรก

ซึ่งคณะกรรมการกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญมีมติเรียบร้อยแล้วว่าสมาชิกวุฒิสภาจะใช้วิธีการสรรหา (selection)

ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉบับที่ ๑๖ ตราไว้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบันกำหนดว่าสมาชิกวุฒิสภาจะมาจากทางเลือกตั้ง (election)

คำว่า "ลงมติ" หรือ "โหวต" (vote) ในทางรัฐสภา มีความหมาย ๓ ประการ คือ

๑. วิธีการแสดงออกซึ่งมติของสมาชิกวุฒิสภาและความเห็นชอบเป็นทางการเกี่ยวกับปัญหาหรือเรื่องที่จะต้องลงมติลงใจลงใจลงใจลงใจ คือการออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมตินั้นเอง การออกเสียงลงคะแนนมีสองประเภท ๔ วิธี ได้แก่

- ๑.๑ ยกมือ (Hand Vote)
- ๑.๒ ยืนขึ้น (Rising Vote)
- ๑.๓ แบ่งพวก (Division)
- ๑.๔ เรียกชื่อตามลำดับตัวอักษร (Roll Call หรือ Record Vote)

๒. มติหรือข้อวินิจฉัยอย่างเป็นทางการของสภาที่จะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานตลอดไป เช่น บันทึกมติและรายงานการประชุมประจำวัน (Votes and Proceedings)

๓. หัวข้อ (รายการ) ในร่างงบประมาณรายจ่าย อย่างเช่นที่เริ่มคือเงินและค่าใช้จ่ายของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม รวมอยู่ในหัวข้อเดียวกัน ในทางปฏิบัติแล้วหัวข้อควรจะได้รับอนุมัติที่ลงอย่างแยกกันโดยมติการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน แต่ในทางปฏิบัติแล้วตามวิวัฒนาการอภิปราย (Guillotine) ร่างงบประมาณฝ่ายพลเรือน (Civil Estimators) ทั้งหมดมักจะพิจารณารวมเป็นรายการเดียวกัน (คณิน บุญสุวรรณ)

Vote (n.) ~ (for/against sb/sth) ; ~ (on sth) → a formal indication of one's choice between two or more people, courses of action, etc, made eg. By marking a special piece of paper or by

raising one's hand. (Oxford : Advanced Learner's Dictionary)

Vote ทำหน้าที่เป็นคำนาม มีความหมายในภาษาไทยว่า การออกเสียง การเลือกตั้ง วิธีการออกเสียงหรือเลือกตั้ง คะแนนเสียง บัตรคะแนนเสียง บัตรเลือกตั้ง สิทธิการออกเสียง สิทธิการเลือกตั้ง จำนวนคะแนนเสียง มติ

Vote (v.) ~ (for/against sb/sth); ~ (on sth) to indicate formally one's choice of candidate in an election, one's preferred course of action, etc. (Oxford : Advanced Learner's Dictionary)

Vote ทำหน้าที่เป็นคำกริยา หมายถึง ออกเสียง ลงคะแนนเสียง เลือกตั้ง ลงมติ เสนอ

ตัวอย่างประโยค

✦ The Constitution Drafting Committee (CDC) yesterday **voted** on five key issues. (Bangkok Post : Wednesday, April 11, 2007)

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ**ลงมติ**วานนี้ในห้าประเด็นหลัก

✦ Acting Thai Rak Thai deputy leader Phongthep Thepkanjana was concerned the way constituency and party-list MPs would be elected had still been not decided by the CDC. **Voting** should be on separate ballots to avoid vote **buying**, he said. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)

นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา รักษาการรองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย

มีความกังวลเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตและแบบ

บัญชีรายชื่อว่าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะยังไม่ตัดสินใจในเรื่องนี้ เขากล่าวว่า การลงคะแนนควรจะเป็นการลงคะแนนแบบแยกออกจากกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการซื้อเสียง

- ✦ Drafters **vote** for elected premier and cut MPs. (Nation, Wednesday, April 11, 2007)

กรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญลงมติให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง และลดจำนวน ส.ส. ลง

- ✦ CDC spokesman Pisit Lee-atham said the issues passed by **vote** yesterday were designed for the benefit of the public, not to please politicians. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)

นายพิสิฐ ลี้อาธรรม โฆษกคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ประเด็นที่ผ่านการ **ลงมติ**วานนี้เป็นไปตามความมุ่งหมายอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ไม่ใช่เพื่อ ทำให้นักการเมืองพึงพอใจ

เมื่อวันพุธที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ ร่างแรกของรัฐธรรมนูญใหม่ที่ผ่าน ความเห็นชอบของคณะกรรมการยกร่างฯ ซึ่งเรียกว่า “ฉบับรับฟังความคิดเห็น” ประเด็นที่ได้รับการคัดค้านมากที่สุด คือ ที่มาและอำนาจของวุฒิสภา เนื่องจากเป็นวุฒิสภา ที่มาจากการแต่งตั้ง แต่มีอำนาจเท่ากับวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง นอกจากนี้ ประธานองค์กรอิสระทั้ง ๔ องค์กร คือ ประธาน กกต. ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธาน ปปช. และประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน จะร่วมเป็นกรรมการสรรหา สมาชิกวุฒิสภา และเป็นเสียงข้างมากในคณะกรรมการสรรหา จึงเท่ากับว่าเป็นผู้ใช้อำนาจเลือก ส.ว. ๑๖๐ คน แทนคนไทยกว่า ๖๐ ล้านคนทั่วประเทศ และวุฒิสภาก็มีอำนาจเหมือนเดิม

ส.ว. ที่มาจากการแต่งตั้ง มีฐานะเป็น “ผู้แทนปวงชนชาวไทย” เท่าเทียมกับ ส.ส. ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาองค์กรอิสระ ก็มีอำนาจในการเลือกหรือแต่งตั้งองค์กรอิสระต่างๆ อย่างค่อนข้างจะลับสน ทั้งยังมีอำนาจที่จะถอดถอนองค์กรอิสระต่างๆ รวมทั้งมีอำนาจถอดถอนนักการเมือง ซึ่งมาจากการเลือกตั้งอีกด้วย

ส.ว. ที่มาจากการแต่งตั้ง โดยไม่มีกลไกเชื่อมโยงถึงประชาชน “จะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย” ตามหลักการประชาธิปไตยได้หรือไม่ ไม่มีใครรับประกันได้ว่าการแต่งตั้งจะบริสุทธิ์ยุติธรรมกว่าการเลือกตั้ง ถ้าต้องการ ส.ว. แต่งตั้งก็ไม่ควรให้อำนาจเลือกและถอดถอนองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้ง แต่น่าจะให้มีอำนาจหน้าที่แต่เพียงกลั่นกรองกฎหมายเท่านั้น

ในอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ - ๑๕ ประเทศไทยใช้กระบวนการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกด้วยวิธีการแต่งตั้งมาโดยตลอด จวบจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๕ หลังจากเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ จึงได้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ ขึ้นมา ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนฉบับแรกที่เป็นประชาธิปไตยเต็มใบ เนื่องจากมีตัวแทนประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการในรูปของ องค์กรเพื่อการจัดทำรัฐธรรมนูญในรูปแบบของสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ ๑๖ ตราไว้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน ได้บรรจุเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้ดังนี้

มาตรา ๑๒๑ *วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้ง จำนวนสองร้อยคน ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ และยังมีได้มีการเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างให้วุฒิสภาประกอบด้วย สมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่*

รัฐธรรมนูญฉบับภาษาอังกฤษได้เขียนไว้ดังนี้

Section 121 : **The Senate shall consist of two hundreds members to be elected by the people.** In the case where the office of the senator becomes vacant for any reason whatsoever and an election of a senator to fill the vacancy has not yet been held, the Senate shall consist of the remaining senators.

การเลือกตั้ง (Election) เป็นหัวใจของการปกครองในระบอบรัฐสภาและประชาธิปไตย การเลือกตั้งมักจะมีขึ้นภายหลังจกลิ้นสุดสมัยการดำรงตำแหน่งในรัฐสภาแล้ว การเลือกตั้งตามรูปศัพท์หมายถึงการเลือกบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายคนเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยการออกเสียงลงคะแนน ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดย่อมเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่มีผลต่อคนทั่วประเทศ และมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เรียกรว่าการเลือกตั้งทั่วไป (General Election) ข้อดีที่เห็นได้ชัดประการหนึ่งของการเลือกตั้งคือ จะทำให้การเปลี่ยนแปลงผู้ครองอำนาจทางการเมืองเป็นไปโดยสันติวิธี เพราะการที่จะดูว่าใครดีกว่าใครหรือใครเหมาะสมที่สุดนั้น คะแนนที่ได้รับจากบัตรเลือกตั้งจะเป็นเครื่องตัดสิน (คณิน บุญสุวรรณ) (รายละเอียดของคำว่า การเลือกตั้งทั่วไปได้อธิบายไปแล้วในรัฐสภาสาร ฉบับเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๙)

กล่าวสั้น ๆ ก็คือ **การเลือกตั้ง (election)** หมายถึงการเลือกสรรบุคคลให้เป็นผู้แทนหรือให้ดำรงตำแหน่งด้วยการออกเสียงลงคะแนน เช่น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนการแต่งตั้ง (appointment) หมายถึงการให้ตำแหน่ง และการสรรหา (selection) หมายถึง การเลือกมาหรือคัดมา (ราชบัณฑิต)

Election เป็นคำนามมาจากคำว่า **elect** ซึ่งทำหน้าที่เป็นกริยา เราลองมาดูความหมายคำนี้ในภาษาอังกฤษว่าพจนานุกรม ว่าไว้อย่างไร

Elect (v) ~ sb (to sth); ~ sb (as sth) → to choose sb by voting

ความหมายในภาษาไทยหมายถึง คัดเลือก เลือก เลือกตั้ง ตกลงใจ

Election (n) [u, c] → the action or an instance of choosing by vote one or more of the candidates for a person, esp a political office. (Collins COBUILD, English Dictionary for Advanced Learners)

ภาษาไทยมีความหมายว่า การเลือกตั้ง การคัดเลือก การเลือก สิทธิการเลือกตั้ง

ตัวอย่างประโยค

- ✦ Gen Surayud earlier set a tentative date for the **election** for Dec 16 or 23 this year. (Bangkok Post, Friday, April 27, 2007)

พลเอกสุรยุทธ์ ได้กำหนดวันที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งไว้คร่าว ๆ ในวันที่ ๑๖ หรือ ๒๓ ธันวาคม ปีนี้

- ✦ Chaturon calls for compromise to enable **election** to be held in December. (Nation, Tuesday, May 8, 2007)

นายจตุรนต์ เรียกร้องให้ประนีประนอมกันเพื่อให้สามารถจัดการเลือกตั้งขึ้นในเดือนธันวาคม

Select (v) → If you select something, you choose it from a number of things of the same kind.

ความหมายในภาษาไทยคือ เลือก เลือกเฟ้น คัด คัดเลือก เลือกสรร สรรหา

Selection (n) → Selection is the act of selecting of one or more people or things from a group. A selection of people or things is a set of them that have been selected from a larger group. (Collins COBUILD : English Dictionary for Advanced Learners)

ความหมายในหน้าที่ของคำนาม หมายถึง การเลือก การเลือกเฟ้น การคัด การคัดเลือก การเลือกสรร การสรรหา สิ่งที่ได้รับเลือก สิ่งทีเลือกมาแล้ว

ตัวอย่างประโยค

- ✦ The CDC's recent opinion survey of more than 36,000 people across the country found strong support for a reduction in the number of MPs, the **selection** of the prime minister through **elections** and the appointment of senators. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)
คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนกว่า ๓๖,๐๐๐ คน ทั่วประเทศพบว่าประชาชนให้การสนับสนุนอย่างมากต่อการลดจำนวน ส.ส. **การสรรหา** นายกรัฐมนตรีผ่าน**การเลือกตั้ง** และการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา

- ✦ The former Chon Buri MP said the reduction in the number of MPs would complicate the party's **selection** of candidates for the **general election**. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)
อดีต ส.ส. ชลบุรี กล่าวว่าการลดจำนวน ส.ส. ลงจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการสรรหาผู้สมัครของพรรคลงชิงชัยใน**การเลือกตั้งทั่วไป**

Appoint (v) ~ sb (as/to sth); sb (to do sth) → to choose sb for a job or position of responsibility

ความหมายภาษาไทยที่ทำหน้าที่เป็นกริยา คือ แต่งตั้ง ตั้งให้เป็น บงการ กำหนด นัด ออกคำสั่ง จัดการ ติดตั้ง

Appointment (n) [c, u] ~ (as/to sth) → the act of appointing a person to a job or selecting sb for a position of responsibility

ความหมายภาษาไทยทำเป็นคำนาม หมายถึง การแต่งตั้ง ตำแหน่ง
การนัดพบ เครื่องแต่งตัว อุปกรณ์

ตัวอย่างประโยค

- ✦ Acting Thai Rak Thai deputy leader Pongthep Thepkanjana also disagreed with the **appointment** of senators, which would hamper the progress of democracy. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)
นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา รักษาการรองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ไม่เห็นด้วยกับการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งถือเป็นการขัดขวางความก้าวหน้าของประชาธิปไตย
- ✦ Many Politicians and senators disagreed with the cut in the number of MPs and all senators being **appointed**. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)
นักการเมืองและสมาชิกวุฒิสภาจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับการลดจำนวน ส.ส. ลง และการที่วุฒิสมาชิกทั้งหมดจะมาจากการแต่งตั้ง
- ✦ Former Bangkok senator Rosana Tositrakul was worried the **appointment** of senators could be influenced by some senior military officers and state officials who could find ways to put their supporters in the Senate. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)
นางสาวรสนา โตลิตระกุล อดีต ส.ว. กรุงเทพมหานคร มีความกังวล

เกี่ยวกับการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาว่าอาจจะถูกครอบงำโดยนายทหาร และเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับอาวุโสบางคนที่จะผลักดันคนของตัวเองเข้าสู่ วุฒิสภา

- ✦ The drafters also agreed that senators should be **appointed**, not **elected**. (Bangkok Post, Wednesday, April 11, 2007)

กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญยังเห็นพ้องกันว่าสมาชิกวุฒิสภาควรจะมาจากการแต่งตั้งไม่ใช่การเลือกตั้ง

- ✦ The meeting also disagreed with the stipulation that members of the Senate be **appointed** to office through a **selection** process. The civic groups demanded that the upper house members be **elected**. (Bangkok Post, Monday, April 30, 2007)

ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับเงื่อนไขการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยวิธีการสรรหา ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ นายบรรณิทธิ์ เศรษฐบุตร ประธานสภากร่างรัฐธรรมนูญได้รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไว้เพื่อพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ประชาชนคนไทยคงต้องรอดูกันต่อไปว่าการเมืองไทยจะไปในทิศทางใด

นอกจากนี้ ผู้เขียนจะขอเสนอคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมรัฐสภาอีก ๒ คำ ได้แก่ คำว่า **เลื่อนประชุม (adjourn)** และ **ยุบสภา (dismiss)**

คำว่า adjourn โดยทั่วไปหมายถึง เลื่อนออกไป ซึ่งในกรณีของการประชุมจะหมายถึงการเลื่อนประชุม เลื่อนการพิจารณา เลื่อนการเจรจา หรือปิดประชุมรัฐสภาแล้วแต่กรณี คำว่า adjourn ถ้าเป็นคำนามใช้คำว่า adjournment และคำว่าญัตติขอให้เลื่อนการประชุมใช้คำว่า Motion to adjourn

ตัวอย่างประโยคที่คำว่า **adjourn** มีความหมายว่าเลื่อนการประชุมต่อไป มีดังนี้

- ✦ The House Speaker decided to **adjourn** the session after most of the congressmen failed to show up by 8 p.m.

<http://www.abs-cbnnews.com/storypage.aspx?StoryId=66156>

ประธานรัฐสภาเห็นชอบให้เลื่อนการประชุมหลังจากที่สมาชิกรัฐสภาส่วนใหญ่ไม่แสดงตนภายใน ๒๐.๐๐ นาฬิกา

- ✦ The initial meetings made little progress and were **adjourned**.

<http://www.state.gov/outofdate/bgn/c/40495.htm>.

การประชุมเบื้องต้นมีความคืบหน้าเพียงเล็กน้อยและถูกเลื่อนออกไป

- ✦ The Prince of Liechtenstein has the right to convene and adjourn parliament and, for serious reasons, to **adjourn** it for 3 months or to dissolve it.

www.state.gov/outofdate/bgn/l/26356.htm

เจ้าชายแห่งลักเซมเบิร์กทรงมีสิทธิ์เรียกประชุมและเลื่อนประชุมรัฐสภา และหากจำเป็นสามารถเลื่อนการประชุมออกไปอีก ๓ เดือน หรือยุบรัฐสภาก็ได้

- ✦ Those opposed to the **adjournment** lost the vote by 47 to 53.

http://www.eastandard.net/hm_news/news.php?articleid=1143952049

ผู้ที่คัดค้านการเลื่อนการประชุมแพ้ไปด้วยคะแนนเสียง ๔๗ ต่อ ๕๓

- ✦ The Minister said an **adjournment** to end of May was not acceptable.

http://www.eastandard.net/hm_news/news.php?articleid=1143952049

รัฐมนตรีกล่าวว่าการเลื่อนการประชุมไปเป็นปลายเดือนพฤษภาคม เป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้

- ✦ Committees meet throughout the week and may also meet during **adjournment** periods.

http://www.parl.gc.ca/compendium/web-content/c_g_parliamentarycycle-e.htm

คณะกรรมการการประชุมตลอดทั้งสัปดาห์และอาจจะต้องประชุมในระหว่างช่วงที่เลื่อนการประชุมรัฐสภาด้วย

ทั้งนี้ การจะเลื่อนการประชุมออกไปจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีผู้เสนอญัตติขอให้เลื่อนการประชุม ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษว่า **motion to adjourn** ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ✦ The presiding officer may refuse to recognize a **motion to adjourn** if the body still has business to be completed.

<http://www.wooster.edu/PoliSci/kkille/225Rules.html>

ประธานอาจไม่อนุญาตให้มีการอภิปรายญัตติขอให้เลื่อนการประชุมหากที่ประชุมยังมีเรื่องค้างพิจารณา

- ✦ The **motion to adjourn** debate on the draft resolution on human rights was rejected by a recorded vote of 64 in favour to 70 against, with 26 abstentions, <http://www.un.org/News/Press/docs/2005/gashc3842.doc.htm>
ญัตติขอให้เลื่อนการอภิปรายร่างข้อมติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนตกไปด้วยคะแนนเสียง เห็นชอบ ๖๔ เสียง ไม่เห็นชอบ ๗๐ เสียง และงดออกเสียง ๒๖ เสียง

สำหรับคำว่า **adjourn** ในความหมายว่าเลื่อนออกไปถือเป็นคำที่ใช้เป็นทางการ ทั้งนี้ สามารถใช้คำว่า **put off** หรือ **postpone** แทนคำว่า **adjourn** ที่มีความหมายข้างต้นได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ✦ A Parliament vote was **put off** one day to allow more time for talks on a coalition. http://www.usatoday.com/news/world/2006-08-02-ukraine_x.htm
การลงคะแนนเสียงของรัฐสภาถูกเลื่อนออกไปอีกหนึ่งวันเพื่อให้มีเวลาหารือเรื่องการรวมตัวกลุ่มพรรคการเมืองมากขึ้น
- ✦ Turkey **put off** a decision Tuesday on whether to allow its country to become a staging ground for U.S. troops to attack Iraq in case of war. <http://www.cnn.com/2003/WORLD/meast/02/18/sprj.irq.erdogan/index.html>
ตุรกีเลื่อนการตัดสินใจเมื่อวันอังคารว่าจะอนุญาตให้สหรัฐฯ มาตั้งฐานทัพเพื่อโจมตีอิรักในกรณีที่เกิดสงครามหรือไม่

- * The opening of the National Assembly, which was expected to be in place on Thursday, has been **put off**.

<http://www.middle-east-online.com/english/?id=10987>

พิธีเปิดประชุมสมัชชาแห่งชาติซึ่งควรจะมีขึ้นในวันพฤหัสบดีถูกเลื่อนออกไป

- * She added that the Parliament's budget committee would recommend that the Parliament **postpone** approving its 2004 finances until the matter was investigated.

<http://www.iht.com/articles/2006/04/25/news/eu.php>

เธอเสริมว่าคณะกรรมการบริหารงบประมาณของรัฐสภาแนะรัฐสภาเลื่อนการให้การรับรองงบประมาณปี ๒๐๐๔ (พ.ศ. ๒๕๔๗)

- * The European Parliament had an initial debate on this Proposal, however, it was decided to **postpone** adopting a first reading opinion on the proposal until after the newly elected Parliament takes up its mandate in July 2004. This opinion is not expected before the end of 2004.

[http://www.parliament.gov.mt/information/Papers/1908\(C\).pdf](http://www.parliament.gov.mt/information/Papers/1908(C).pdf)

รัฐสภายุโรปได้มีการอภิปรายในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อเสนอนี้ อย่างไรก็ตามได้มีการลงมติให้เลื่อนการให้การรับรองความเห็นต่อข้อเสนอดังกล่าวในวาระที่ ๑ ไปจนกว่ารัฐสภาที่ได้รับเลือกตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่ในเดือนกรกฎาคม ๒๐๐๔ (พ.ศ. ๒๕๔๗)

- ★ Ukraine's Parliament may postpone dismissal of ministers

<http://eng.for-ua.com/news/2006/11/01/124734.html>

รัฐสภายูเครนอาจเลื่อนการขับรัฐมนตรีออกไป

หากจะเอ่ยถึงการเลื่อน (การอภิปรายหรือการประชุม) ออกไปอย่างไม่มีกำหนด ใช้คำว่า **adjournment sine die** ซึ่งคำว่า **sine die** มาจากภาษาละติน แปลว่า ไม่มีวัน เป็นที่สังเกตว่า **adjournment sine die** มีความหมายโดยนัยว่าการอภิปรายหรือการประชุมนั้น ไม่เพียงแต่ “เลื่อนออกไป” เท่านั้น เพราะการเลื่อนออกไปก็หมายความว่า การอภิปรายหรือการประชุมนั้นๆ ต้องใช้ช่วงเวลามากกว่าที่คาดหมาย คำดังกล่าวจึงมีความหมายโดยอ้อมว่าเป็นการ “ขยายเวลา” เพื่อให้สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น ตัวอย่างประโยคที่มีคำว่า **adjournment sine die** มีดังนี้

- ★ Jefferson did not believe that the Senate could exercise its constitutionally-derived legislative powers after an **adjournment sine die**.

<http://www.usdoj.gov/olc/sine.htm>

เจฟเฟอร์สันไม่เชื่อว่าวุฒิสภาจะใช้อำนาจทางนิติบัญญัติตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้หลังจากที่ได้มีการเลื่อนประชุมออกไปอย่างไม่มีกำหนด

- ★ Despite the **adjournment sine die** of Congress, there is legal impediment to the Joint Committee completing the tasks assigned to it.

<http://www.supremecourt.gov.ph/resolutions/enbanc/2004/jun/163783.htm>

แม้ว่าได้มีการเลื่อน (ขยายเวลา) การประชุมรัฐสภาออกไปอย่างไม่มีกำหนด คณะกรรมาธิการร่วมก็ยังมีอุปสรรคด้านข้อกฎหมายในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์

- ✦ It is surprising that the Senior Assistant Registrar was not called as a witness to explain the purpose of an **adjournment sine die**.

<http://www.aliran.com>

น่าแปลกที่ไม่มีมีการเรียกผู้ช่วยนายทะเบียนอาวุโสมาเพื่อเป็นพยานในการแจ้งวัตถุประสงค์ในการเลื่อนการประชุมออกไปอย่างไม่มีกำหนด

การเลื่อนการอภิปรายหรือการประชุมออกไปอย่างไม่มีกำหนดสามารถใช้คำศัพท์อีกคำหนึ่งที่ยากกว่าและมีความหมายตรงตัว คือ **indefinite postponement** ถ้าเป็นกริยาก็คือ **postpone indefinitely**

- ✦ Arab League Secretary General Amr Moussa warned yesterday the **indefinite postponement** of this week's Arab League summit in Tunis would have "dangerous consequences" for Arab unity.

<http://www.bahraintribune.com/ArticleDetail.asp? CategoryId=2 &ArticleId=26724>

นาย อัมร์ มุสสา เลขาธิการสันนิบาตอาหรับกล่าวเตือนเมื่อวานนี้ว่าการเลื่อนการประชุมสุดยอดสันนิบาตอาหรับที่ตูนิสในสัปดาห์นี้จะก่อให้เกิด "ผลพวงอันตราย" ต่อเอกภาพของกลุ่มอาหรับ

- ✦ Israel has announced the **indefinite postponement** of the meeting of the Committee that had been scheduled to be held today.

Lebanon-Israel-France, Politics, 6/29/1999

<http://www.arabicnews.com/ansub/Daily/Day/990629/FP.html>

อิสราเอลประกาศการเลื่อนการประชุมคณะกรรมาธิการที่ควรจะมีขึ้น
ในวันนี้ออกไปอย่างไม่มีกำหนด

- ✦ The crisis has forced parliament to **postpone indefinitely** regular sessions, including debate on an \$8.5 billion plan to boost oil output in partnership with foreign firms.

<http://www.kuwaitifreedom.org/media/pdf/Reuters%20January%202023,%20202006.pdf>

วิกฤตการณ์บังคับให้รัฐสภาต้องเลื่อนการประชุมสมัยสามัญออกไป
อย่างไม่มีกำหนดซึ่งรวมถึงการอภิปรายว่าด้วยแผนงบประมาณเงินอุดหนุน
๘.๕ พันล้านเหรียญเพื่อให้ราคาน้ำมันสูงขึ้นในการร่วมทุนกับบริษัท
ต่างชาติ

- ✦ The Egyptian government decided on Saturday to **postpone indefinitely** a meeting of Group of Eight and Arab ministers on reformation inside the Arab world.

<http://www.freerepublic.com/focus/f-news/1347886/posts>

รัฐบาลอียิปต์มีมติเมื่อวันเสาร์ให้เลื่อนการประชุมกลุ่ม จี ๘ กับ
รัฐมนตรีกลุ่มประเทศอาหรับว่าด้วยการปฏิรูปกลุ่มอาหรับ

นอกจากนี้ ต้องระวังในการใช้คำว่า **adjourn** ด้วย เพราะนอกจากหมายถึง
“เลื่อน” ออกไปแล้ว ยังหมายถึง “ปิด” สมัยประชุม โดยจะใช้คำว่า **adjourn the House** ถ้า
เป็นคำนามจะใช้คำว่า **Adjournment of the House** ทั้งนี้ ที่ต้องระวังในการใช้คำในความหมาย
ดังกล่าวเพราะปัจจุบันทั้งสื่อและผู้บริโภคสื่อต่างก็ใช้ผิดกันมากเพราะคิดว่า **adjourn**

หมายถึง “เลื่อน” เท่านั้นจึงมักใช้คำว่า **adjourn the House** เวลากล่าวถึง เลื่อนการประชุม ซึ่งตัวอย่างการใช้คำที่ถูกต้องมีตัวอย่าง ดังนี้

- ✦ The Speaker **adjourn the House** six months ago amid flaring tempers among the MPs

<http://www.nationmalawi.com/print.asp?articleID=16024>

ประธานได้ปิดสมัยประชุมเมื่อ ๖ เดือนก่อนท่ามกลางความไม่พอใจของสมาชิกสภา

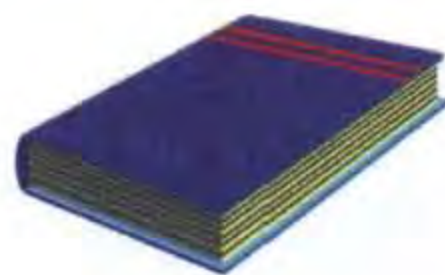
- ✦ During this year's Budget Session, out of 287 hours and 54 minutes of sitting time, 66 hours and 35 minutes of precious time was lost due to disturbances before the **adjournment of the House.**

www.thenews.com.pk/print1.asp?id=31504

การประชุมงบประมาณประจำปี ใช้เวลาประชุมถึง ๒๗๘ ชั่วโมง ๕๔ นาที โดยเสียเวลาไปกับความโกลาหลถึง ๖๖ ชั่วโมง ๓๕ นาที ก่อนปิดสมัยประชุม

คำว่า **adjourn** นั้นเกี่ยวกับการเลื่อนการประชุมและการปิดสมัยประชุม แต่คำมีผลกระทบมากกว่านั้นคือการยุบสภา ซึ่งท่านผู้อ่านอาจจะเคยเห็นการใช้คำว่า **dissolve** และ **dissolution** ที่แปลว่ายุบสภาและการยุบสภา ตามลำดับ แต่มีอีกคำหนึ่งที่หมายถึงยุบสภาเช่นกัน คือ คำว่า **dismiss** และการยุบสภาใช้คำว่า **dismissal**

คำว่า **dismiss** ไม่ได้หมายความว่ายุบสภาเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึง ยกฟ้อง ไล่ออก ท่านผู้อ่านจึงต้องพิจารณาบริบทให้ดี เพราะความหมายของคำว่า **dismiss** หลากหลายมาก นอกจากนี้ ยังมีคำว่า **dismiss from office** ซึ่งแปลว่า ขับออกจากตำแหน่ง อย่างไรก็ตามมีวิธีสังเกตคร่าวๆ ว่า **dismiss** ที่หมายถึง ยุบสภา ก็มักจะมีคำเกี่ยวกับ รัฐสภาเป็นบริบท **dismiss** ที่หมายถึง ยกฟ้อง ก็มักมีคำเกี่ยวกับคดีความ ศาล เป็นบริบท ส่วน **dismiss** ที่หมายถึงไล่ออก ก็มักจะมีบริบทเป็นตัวบุคคลและจะยิ่งชัดเจนมากขึ้นถ้าเป็น คำว่า **dismiss from office** ซึ่งหมายถึงขับให้พ้นจากตำแหน่ง อย่างไรก็ตาม การสังเกต ข้างต้นเป็นเพียง “แนวโน้ม” เท่านั้นเพราะต้องมองดูองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย

สำหรับคำว่า **dismiss** ที่หมายถึงยุบสภา มีตัวอย่างดังนี้

- ✦ Palestinian President Mahmoud Abbas on Saturday said he would **dismiss** the Parliament and call early elections to end a political crisis with Hamas.

<http://www.albawaba.com/en/countries/Palestine/207191>

นาย มามูด อับบัส ประธานาธิบดีปาเลสไตน์ กล่าวเมื่อวันเสาร์ว่า ตนจะ ยุบสภาและจะจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วเพื่อให้วิกฤตการณ์ทางการเมือง กับกลุ่มฮามาสจบลง

- ✦ Kyrgyz President Kurmanbek Bakiev said. “Today’s situation does not require that we make such a step. There is no need to **dismiss** Parliament now. I urge you to understand me correctly. The question is not whether we should **dismiss** Parliament. The only question is whether Parliament is ready to work constructively.”

<http://www.rferl.org/featuresarticle/2006/10/3C82BC91-5284-4DE5-BAA6-52F0BCD52CE3.html>.

นาย คุร์มานเบ็ค บาคอฟ ประธานาธิบดีของคีร์กีซสถาน กล่าวว่า “ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ว่าเราควรยุบสภาหรือไม่ แต่อยู่ที่ว่ารัฐสภาพร้อมที่จะทำงานอย่างสร้างสรรค์หรือไม่”

- ✦ President Viktor Yushchenko said the **dismissal** of Parliament would only come if political groups fail to sign that agreement.

<http://www.lucorg.com>

ประธานาธิบดีวิกเตอร์ ยูเซนโก กล่าวว่า การยุบสภาจะมีขึ้นก็ต่อเมื่อกลุ่มการเมืองกลุ่มต่างๆ ประสบความล้มเหลวในการลงนามในข้อตกลงข้อตกลงนั้น

- ✦ The constitution of Macedonia states elections will be held in 60 days after **dismissal** of Parliament.

<http://www.b-info.com/places/Macedonia/republic/news/94-07/94-07-22.mil>.

รัฐธรรมนูญของมาซิโดเนียระบุให้การเลือกตั้งมีขึ้นใน ๖๐ วันหลังจากการยุบสภา

นอกจากคำว่า **dismiss** ที่หมายถึงยุบสภาข้างต้นแล้ว คำว่ายุบสภาที่เราเห็นบ่อยคือคำว่า **dissolve** ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ✦ Prime Minister Thaksin **dissolved** the Parliament in February 2006 and declared snap elections in April.

<http://www.state.gov/outofdate/bgn/t/74266.htm>.

นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ยุบสภาในเดือนกุมภาพันธ์ (พ.ศ. ๒๕๔๙) ๒๐๐๖ และประกาศให้มีการเลือกตั้งกะทันหันในเดือนเมษายน

- ✦ Ukrainian President Viktor Yushchenk's decree to **dissolve** Parliament came into force on Tuesday when it was published in the official gazette.

<http://www.boston.com/news/world/europe/articles/2007/04/03/>

[ukraine_decree_on_parliamentdissolution_now_in_force_1175586182/](http://www.boston.com/news/world/europe/articles/2007/04/03/ukraine_decree_on_parliamentdissolution_now_in_force_1175586182/)

กฤษฎีกายุบสภาของประธานาธิบดีวิกเตอร์ ยูเซนโก มีผลบังคับใช้ใน วันอังคารเมื่อตีพิมพ์ลงในกิจจานุเบกษาแล้ว

- ✦ Prior to the **dissolution** of Parliament on November 29, 2004, there were 65 women and 6 indigenous people in the 308-member House of Commons of Canada.

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2005/61719.htm>.

ก่อนการยุบสภาเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ (๒๐๐๔)

สภาผู้แทนราษฎรของแคนาดามีสมาชิกที่เป็นสตรี ๖๕ ที่นั่ง และ

ชนกลุ่มน้อย ๖ ที่นั่ง จากทั้งหมด ๓๐๘ ที่นั่ง

- ✦ Although the Parliament **dissolution** did not come as a surprise to many Kuwaitis, they said the decision was a difficult one.

<http://archive.gulfnews.com/articles/06/05/22/10041734.html>

แม้ว่าชาวคูเวตจะไม่แปลกใจกับการยุบสภา แต่ก็กล่าวว่าการตัดสินใจ

ยุบสภาเป็นเรื่องยาก

Dismiss ที่หมายถึงการยกฟ้อง มีตัวอย่างดังนี้

- ✦ The intimidation of witnesses also causes numerous cases to be **dismissed**.

<http://oig.state.gov/documents/organization/10030.pdf>

การข่มขู่พยานมักจะทำให้หลายคดีถูกยกฟ้อง

- ✦ If this case has not been proven, the judge will **dismiss** the petition.

http://www.nycourts.gov/courts/nyc/family/faqs_juvenile.shtml

ถ้าคดีนี้ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ ผู้พิพากษาจะยกฟ้อง

- ✦ Those for and against 'under God' agree that the Supreme Court's Pledge case **dismissal** was not the end of the controversy.

www.beliefnet.com/story/147/story_14755_1.html

ทั้งผู้ที่นับถือและไม่นับถือพระเจ้าต่างเห็นพ้องว่าการยกฟ้องคดีตามที่ศาลฎีกาให้คำมั่นไว้ไม่ได้ช่วยให้ความขัดแย้งยุติลง

- ✦ In a ruling this past spring, a three-judge panel of the appeal court upheld a lower court's **dismissal** of the case.

<http://chronicle.com/news/article/706/federal-court-will-reconsider-sex-harassment-case-against-soccer-coach>.

คณะลูกขุนที่ประกอบไปด้วยตุลาการศาลอุทธรณ์ ๓ คน ยืนยันการยกฟ้องคดีตามศาลชั้นต้น

คำว่า **dismiss** ในความหมายสุดท้ายคือการไล่ออก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- President Viktor Yushchenko on Thursday asked Parliament to **dismiss** the head of Ukraine's state security service.

http://www.iht.com/articles/ap/2006/11/30/europe/EU_POL_Ukraine_State_Security.php

เมื่อวันพฤหัสบดีประธานาธิบดีวิกเตอร์ ยูเซนโก ขอให้รัฐสภาขับผู้นำหน่วยงานด้านความมั่นคงแห่งชาติของยูเครนให้พ้นจากตำแหน่ง

- The situation in Romania was at present very difficult and the Government had decided to **dismiss** many mayors for very serious reasons, but no national minority mayor had been dismissed.

[http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/CERD.C.SR.1091.En?Opendocument](http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/CERD.C.SR.1091.En?Opendocument).

โรมาเนียในปัจจุบันตกอยู่ในสถานการณ์ลำบาก และรัฐบาลยังตัดสินใจขับนายกเทศมนตรีออกหลายคนด้วยเรื่องคอขาดบาดตาย แต่ไม่มีนายกเทศมนตรีในฝ่ายเสียงข้างน้อยที่ถูกขับ

- The decision on **dismissal** of Ukraine's Foreign Minister Boris Tarasyuk was made by the Ukrainian Rada* and came into force since the moment of its adoption.

<http://www.regnum.ru/english/polit/749588.html>.

(*คำว่า Rada มาจากคำเต็มคือ The Verkhovna Rada หมายถึง รัฐสภายูเครน)

การตัดสินใจเรื่องการขับ นาย บอริส ทาราชชัค รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศของยูเครนกระทำโดยรัฐสภาของยูเครนและ จะมีผลบังคับใช้เมื่อได้รับความเห็นชอบ

✿ **Dismissal** from office is the ultimate penalty for PNG politicians and top bureaucrats found guilty of misconduct in office under the Code.

<http://www.pacificmagazine.net/news/2006/11/14/png-government-minister-escapes-dismissal?printview=1>.

การขับให้พ้นจากตำแหน่งเป็นการลงโทษขั้นสูงสุดของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของปาปัวนิวกินีที่พบว่ากระทำผิดโดยทุจริตต่อหน้าที่ ตามประมวลกฎหมาย

บรรณานุกรม

คณิน บุญสุวรรณ. ศัพท์รัฐสภา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. พิมพ์ครั้งที่ ๑.

กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐.

กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๔๔.

วิทย์ เทียงบุญธรรม. ศ.ดร. พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ : ซิลเวอร์พินส์ โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๑.

หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก

Constitution of the Kingdom of Thailand. Translated by the Office of the Council of State.

Bangkok Post

The Nation

Websites

<http://archive.gulfnews.com>

<http://chronicle.com>

<http://www.albawaba.com>

<http://www.aliran.com>

- <http://www.arabicnews.com>
- <http://www.b-info.com>
- <http://www.bahraintribune.com>
- <http://www.beliefnet.com>
- <http://www.boston.com>
- <http://www.cnn.com>
- <http://www.eastandard.net>
- <http://eng.for-ua.com>
- <http://www.freerepublic.com>
- <http://www.iht.com>
- <http://www.kuwaitifreedom.org>
- <http://www.lucorg.com>
- <http://www.middle-east-online.com>
- <http://www.nationmalawi.com>
- <http://www.nycourts.gov>
- <http://www.pacificmagazine.net>
- <http://www.parl.gc.ca>
- <http://www.parliament.gov>
- <http://www.regnum.ru>
- <http://www.rferl.org>
- <http://www.state.gov>
- <http://www.supremecourt.gov.ph>
- www.thenews.com.pk
- <http://www.un.org>

<http://www.unhchr.ch>

<http://www.usatoday.com>

<http://www.usdoj.gov>

<http://www.wooster.edu>

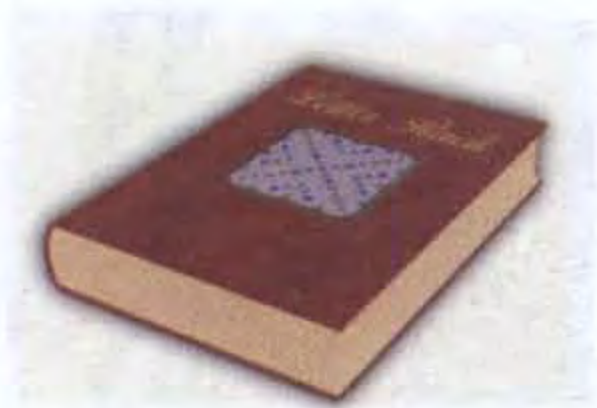
ที่ปรึกษา

นายสมพล วณิชพันธ์ุ์

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รองศาสตราจารย์พรสม ศิริสัมพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักภาษาต่างประเทศ

ผู้จัดทำคำศัพท์

นางสาวพจมาน อภิชาติตะพงค์

นางสาวพรพิมล หาญเศรษฐานนท์

กลุ่มงานภาษาอังกฤษ

ใบสมัครสมาชิกวารสารรายเดือน “รัฐสภาสาร”

อัตราค่าสมาชิก

ค่าสมาชิก ๕๐๐ บาท/ปี (๑ ปี ๑๒ เล่ม)

ราคาจำหน่ายเล่มละ ๕๐ บาท

ขอสมัครเป็นสมาชิก โดยเริ่มตั้งแต่ฉบับเดือน ..... พ.ศ. ....

ถึงฉบับเดือน ..... พ.ศ. ....

ชื่อ ..... นามสกุล .....

ที่อยู่ .....

..... รหัสไปรษณีย์ .....

โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

ได้จัดส่ง ธนาคัต ตัวแลกเงิน

จำนวนเงิน ..... บาท

หมายเหตุ

ตัวแลกเงินหรือธนาคัต สั่งจ่ายไปรษณีย์รัฐสภา กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๕

โดยสั่งจ่ายในนาม “ผู้จัดการรัฐสภาสาร”

กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๓๔ อาคารธนาคารทหารไทย ชั้น ๕๐ แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทร. ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๑๘-๒๒ โทรสาร ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๒๑

หรือติดต่อโดยตรงได้ที่กลุ่มงานผลิตเอกสาร

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

Legislative Institutional Repository of Thailand

วันแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

ขอเชิญฟังการเสวนาและชมนิทรรศการ

วันจันทร์ที่ ๒๕ - วันศุกร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

ณ ห้องสารนิเทศ อาคารรัฐสภา ๑

และบริเวณห้องโถง อาคารรัฐสภา ๑

LIRT

จัดทำโดย กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์
พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
www.parliament.go.th

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand